

Wstępny projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
Departament Regionalnego Programu Operacyjnego

Maj 2013 r.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WSTĘPNY PROJEKT
REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2014 - 2020¹

ROZDZIAŁ 1. PRZYGOTOWANIE PROGRAMU OPERACYJNEGO (PO) ORAZ ZAANGAŻOWANIE PARTNERÓW (ART.23 (2) ORAZ ART. 87 (5) (C) ROZPORZĄDZENIA OGÓLNEGO)

Do opracowania na dalszym etapie prac

ROZDZIAŁ 2. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO DO UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ WZROSTU INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO ORAZ WŁĄCZAJĄCEGO – ARTYKUŁ 24 (1) ORAZ ARTYKUŁ 87(2) ROZP. OGÓLNEGO

Województwo lubelskie, jako region zaliczany do słabych strukturalnie, charakteryzuje się niższą wartością wielu wskaźników w porównaniu do średnich wartości w Polsce oraz UE, również wskaźników kluczowych wskazanych w UE 2020. Niemniej jednak władze regionalne zamierzają dołożyć wszelkich starań aby ukierunkowana interwencja środków dostępnych w ramach RPO WL 2014-2020 w jak najwyższym stopniu przyczyniła się do osiągnięcia celów UE 2020.

Cele Strategii Europa 2020	Cele tematyczne z propozycji pakietu legislacyjnego UE
Wzrost inteligentny	CT 1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji CT 2. Zwiększenie dostępności stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno – komunikacyjnych CT 3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
Wzrost zrównoważony	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach CT 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów CT 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu	CT 8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem CT 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie

Badania i innowacje

W badaniu regionalnego potencjału innowacyjnego obejmującego wszystkie regiony UE-27, województwo lubelskie zaklasyfikowano do grupy regionów o niskiej innowacyjności (tzw. słabe dyfuzory), zdolnych raczej do absorpcji innowacji wytwarzanych gdzie indziej, niż do generowania innowacji przełomowych, rozpoczynających nowe fale rozwoju gospodarczego. Świadczy o tym również fakt, iż w ostatnich latach podnoszenie innowacyjności przedsiębiorstw odbywało się głównie

¹ Materiał sporządzony został na podstawie projektu wzoru oraz wytycznych dotyczących zawartości programów operacyjnych dla nowej perspektywy finansowej, opracowanego w ramach prac Grupy ds. działań strukturalnych (B.05), wg wersji wzoru ze stycznia 2013 r.

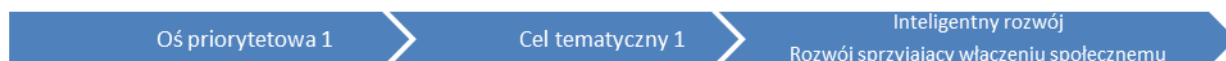
w drodze zakupu maszyn i urządzeń technicznych, inwestycji w budynki i budowle, zakupu gruntów oraz szkoleń pracowników w związku z zakupem technologii lub maszyn i urządzeń.

Wskaźnik wartości nakładów na B+R w relacji do PKB w województwie lubelskim wyniósł w 2010 roku 0,6% PKB, co jest wartością niezwykle niską w stosunku do zakładanego przez UE 2020 celu 3% PKB, a nawet w stosunku do celu wyznaczonego dla Polski (1,7% PKB). Dodatkowo niemal połowa nakładów ponoszona jest w sektorze szkolnictwa wyższego, a tylko 13% w sektorze przedsiębiorstw (w kraju odpowiednio 37% i 26,6%). Wkład instytucji sektora B+R Lubelszczyzny w rozwój innowacyjności gospodarki jest stosunkowo niski, co częściowo wynika z koncentracji na badaniach podstawowych, ale także z niskiego poziomu komercjalizacji efektów badań. Pozytywnymi aspektami prowadzonej działalności jest systematyczny wzrost nakładów (dwukrotny w stosunku do 2005r.), a także zakres tematyczny badań, zgodny z profilem gospodarczym regionu (przeważają nauki rolnicze, inżynierskie i techniczne, nauki przyrodnicze). Niestety, współpraca firm z sektorem B+R funkcjonuje w ograniczonym zakresie (80,2% przedsiębiorstw nie prowadzi takiej współpracy).

Przedsiębiorstwa z województwa lubelskiego cechuje niska konkurencyjność wynikająca m.in. z niewielkiej skali innowacyjności oferowanych produktów i usług (większość przedsiębiorstw w województwie lubelskim zaliczana jest do branży średniej i niskiej techniki). Badania wskazują, że przedsiębiorcy są przychylni nowym rozwiązaniom, a niski poziom zaangażowania MŚP we wdrażanie innowacji jest skutkiem ograniczonych własnych środków finansowych oraz braku dostępu do źródeł zewnętrznych. Podczas gdy w kraju istotny w finansowaniu innowacji jest udział kapitału zagranicznego, przedsiębiorstwa w województwie lubelskim muszą polegać głównie na środkach własnych. W związku z tym innowacje wdrażane są najczęściej przez duże przedsiębiorstwa przemysłowe.

Do pozostałych barier wdrażania innowacji wskazywanych przez przedsiębiorców należy zaliczyć: zbyt wysokie koszty innowacji i obawa przed nadmiernym ryzykiem a także brak kompleksowego systemu wspierania przedsiębiorstw w zakresie tworzenia i absorbowania innowacji, ograniczony dostęp do wiedzy, trudność w znalezieniu partnerów do współpracy oraz brak wykwalifikowanego personelu i brak informacji na temat rynków. System instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw jest dobrze rozwinięty w aspekcie ilościowym, jednak skala oddziaływania i zakres świadczonych usług jest niewystarczająca, zwłaszcza w odniesieniu do wspierania innowacyjności. Świadczy o tym mała ilość transferów technologii przeprowadzanych przez działające w województwie lubelskim ośrodki, mała liczba firm technologicznych inkubowanych w regionalnych inkubatorach oraz stosunkowo mały udział firm technologicznych lub o dużym potencjale innowacyjnym.

Interwencja RPO WL 2014-2020 będzie skupiała się na zapewnieniu jak najlepszych warunków do wdrażania innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach, pobudzaniu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw i ograniczaniu ryzyka związanego z wdrażaniem innowacji. Wsparcie kierowane będzie głównie na projekty rozwojowe przedsiębiorstw oraz projekty współpracy przedsiębiorstw i jednostek badawczo-rozwojowych, aby zachęcić MŚP do tworzenia, a nie jedynie absorbowania innowacji. Program będzie oferował także wsparcie dla przedsiębiorstw i jednostek otoczenia biznesu ułatwiających transfer technologii, zakup wyników prac B+R, a także finansowanie powstawania i działalności spółek komercjalizujących badania naukowe. Oferowane wsparcie ma przyczynić się do generowania przez sektor MŚP większej liczby miejsc pracy. Preferencje w zakresie wspierania innowacji będą miały projekty związane z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami².

²Regionalne inteligentne specjalizacje zostały określone w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego

Przedsiębiorczość

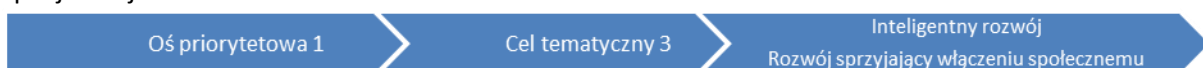
W 2011 r. liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców wyniosła 746, plasując województwo lubelskie pod tym względem na 15 miejscu w Polsce. Populację wszystkich podmiotów gospodarczych w regionie stanowią w 95% podmioty zatrudniające od 0 do 9 osób, przy czym dominują firmy najmniejsze. Region wyróżnia się także stagnacją w rotacji liczby przedsiębiorstw, co oznacza, że z jednej strony mało przedsiębiorstw zostaje wyrejestrowanych, ale niewiele także powstaje.

Duża liczba bardzo małych podmiotów o lokalnym charakterze w województwie lubelskim oraz profil prowadzonej działalności skutkuje niską konkurencyjnością całego sektora MŚP. Bardzo mało nowych podmiotów podejmuje działalność w obrębie nowoczesnych usług i działalności innowacyjnej. Mało chłonny rynek wewnętrzny nie generuje zapotrzebowania na tego typu produkcję, natomiast wyjście z produktem poza granice regionu czy kraju wymaga zarówno nakładów finansowych jak i wiedzy w zakresie prowadzenia i internacjonalizacji działalności. W związku z tym w eksporcie województwa lubelskiego przeważają produkty średniej i niskiej techniki, a w żadnej z branż przemysłu eksport z województwa lubelskiego nie osiągnął znaczących wartości udziału w eksporcie całego kraju.

Pod względem liczby instytucji otoczenia biznesu Lubelskie zajmuje dobrą pozycję na tle innych województw (3,2 tys. przedsiębiorstw na 1 ośrodek – 3 miejsce w kraju). Na 50 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości na Lubelszczyźnie, większość to ośrodki szkolno-doradcze, zaliczane do „miękkich” form wsparcia przedsiębiorczości. Bardzo niska jest obecność instytucji parabankowych, uruchamiających źródła finansowania innowacji i przedsiębiorczości. Równie niska jest możliwość rozwoju w ramach inkubatorów.

Województwo lubelskie regularnie zajmuje ostatnie miejsca w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej województw Polski. W 2011r. w województwie lubelskim funkcjonowały tylko 353 firmy z udziałem kapitału zagranicznego, co stanowi jedynie 1,42% liczby takich przedsiębiorstw w Polsce. Jednym z powodów niskiej oceny regionu lubelskiego jest niedostateczna dostępność profesjonalnie urządzonych terenów inwestycyjnych, które mogłyby stanowić miejsce lokalizacji działalności produkcyjnej. W roku 2012 jednostki samorządu terytorialnego wskazały 221 stref przedsiębiorczości do rozwoju przemysłu i usług o łącznej powierzchni 6,7 tys. ha³, wśród których zdecydowaną większość stanowią tereny typu greenfield.

W ramach RPO WL 2014-2020 kierowane wsparcie będzie miało na celu pobudzenie aktywności mieszkańców do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. W głównej mierze chodzi o zapewnienie firmom dostępu do finansowania zewnętrznego (w postaci bezzwrotnej i zwrotnej), umożliwienia im rozwoju oraz nawiązywanie i zacieśnianie współpracy firm w celu podniesienia ich konkurencyjności. Ponieważ dotychczasowa aktywność i efektywność instytucji otoczenia biznesu w regionie lubelskim nie jest satysfakcjonująca, niezbędne jest zapewnienie wsparcia dla podniesienia jakości oferowanych przez nie usług. Interwencja ma również za celu rozszerzenie działalności firm poza rynek lokalny, wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw i ich promocję. Dodatkowo wspierane będą projekty zagospodarowania terenów inwestycyjnych. Preferencje uzyskają projekty wpisujące się w regionalne inteligentne specjalizacje.

³ Dane Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie

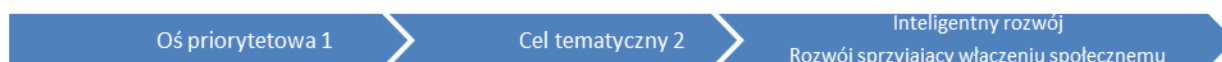
Technologie informacyjno – komunikacyjne

Przestrzeń wirtualna stwarza szerokie możliwości dla rozwoju gospodarki, zwiększenia dostępności usług publicznych oraz ograniczenia wykluczenia społecznego (w szczególności poprzez zwiększenie dostępu do usług osób mieszkających w dużej odległości od ośrodków wzrostu).

W województwie lubelskim w 2011r. dostęp do Internetu posiadało aż 96% przedsiębiorstw, a tym samym 2,1 pkt. proc. więcej niż średnio w kraju, a 58,7% posiadało własną stronę internetową (w kraju 64,7%). Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia poprzez sieci komputerowe w województwie lubelskim w 2011r. stanowiły jedynie 6,4%, przy średniej dla Polski 10,9%, zaś przedsiębiorstwa składające zamówienia tą drogą to 16,3% w regionie i 19,3% w kraju, przy czym są to przeważnie podmioty duże.

Powszechność rozwiązań elektronicznych oraz coraz bardziej elastyczny infrastrukturalnie dostęp do sieci mają swoje odzwierciedlenie w ciągle rosnącej liczbie gospodarstw wyposażonych w komputer (w 2011r. odsetek takich gospodarstw w województwie lubelskim wyniósł 61,5% a w Polsce 66,7%) oraz komputer z dostępem do Internetu (55,4% w województwie lubelskim oraz 62,3% w Polsce). Wzrasta popyt na usługi i rozwiązania TIK w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego, takich jak medycyna, kultura czy edukacja. Zbyt wysokie koszty sprzętu oraz dostępu do Internetu wciąż stanowią pewną barierę, ale często przyczyną braku korzystania z rozwiązań TIK jest brak potrzeby korzystania z łącza oraz brak odpowiednich umiejętności.

W ramach RPO WL 2014-2020 wspierane będą działania stymulujące wdrażanie e-usług (oferowanych zarówno przez przedsiębiorstwa jak i jednostki publiczne), zwiększające poziom digitalizacji oraz interoperacyjność systemów.

W ramach unijnego pakietu „20-20-20” podmioty z terenu UE powinny prowadzić politykę zmierzającą do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w zużyciu energii a także wzrostu efektywności energetycznej.

Ograniczanie emisji w gospodarce, odnawialne źródła energii, efektywność energetyczna

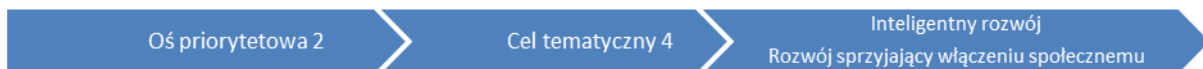
Zakłady zlokalizowane na terenie województwa lubelskiego zobowiązane są do ograniczania wielkości emisji CO₂ w ramach wspólnotowych działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Województwo lubelskie należy do obszarów o średnim poziomie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Zajmuje 8 miejsce w kraju pod względem emisji pyłów i 12 miejsce pod względem emisji gazów z zakładów szczególnie uciążliwych. Szacuje się, że główny wpływ na stan czystości powietrza na terenie województwa lubelskiego posiada emisja powierzchniowa (ok. 50,1%), mniejsze znaczenie odgrywają źródła komunikacyjne (ok. 31,8% całkowitej emisji zanieczyszczeń w skali województwa) oraz emisja ze źródeł punktowych (ok. 18,1% wielkości emisji dla województwa lubelskiego w 2009r.).

Duże zasoby energii odnawialnej w województwie lubelskim wskazują na możliwość efektywnego wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii w zużyciu energii. Jako najbardziej perspektywiczne w województwie lubelskim źródło energii odnawialnej należy traktować biomasę. Ocena taka wynika z łatwej dostępności surowca i możliwości zorganizowania podaży biomasy. Jej właściwe wykorzystanie będzie w przyszłości jednym z ważniejszych elementów zrównoważonego i wielokierunkowego rozwoju obszarów wiejskich. Położenie województwa w rejonie, który obok pasa nadmorskiego, uznawany jest za najlepszy do wykorzystania energii słonecznej, stwarza szanse dla produkcji energii solarnej oraz szerokiego wykorzystywania ogniw fotowoltaicznych. Ponadto stosunkowo duże znaczenie ma wykorzystanie energii wody, wiatru i energii ziemi. Obecnie energia pozyskiwana ze źródeł odnawialnych stanowi niespełna 3% całkowitego zużycia energii pierwotnej w

kraju, z czego około 98% przypada na biomasę. Niskie wykorzystanie OZE wynika zarówno z ograniczeń finansowych potencjalnych inwestorów w regionie jak i złej jakości systemów przesyłowych, nie przystosowanych do odbioru energii ze źródeł rozproszonych.

Ograniczenie zużycia energii, przekładające się na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, może się odbywać w drodze zwiększania efektywności energetycznej w budownictwie użyteczności publicznej i w przedsiębiorstwach. Termomodernizacja budynków pozwala zaoszczędzić od około 30-40% do 70% zużywanej energii cieplnej. Budynki w województwie lubelskim nadal mają słabą izolację termiczną, niską wydajność źródeł ciepła oraz niedobór mierników ciepła. W związku z tym na ograniczenia zużycia energii znaczący wpływ może mieć sektor budowlany, mający największy udział w procentowym zużyciu energii.

Interwencja RPO WL 2014-2020 w zakresie efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej będzie się koncentrowała na rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii. W ramach zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska finansowane będą projekty ograniczające zużycie zasobów środowiska i energii w przedsiębiorstwach oraz w sektorze budowlanym. Przewidywana jest również budowa oraz modernizacja sieci dystrybucyjnych niskiego i średniego napięcia umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. W ramach zintegrowanego rozwoju, województwo lubelskie będzie wspierało rozwój zrównoważonego transportu miejskiego, rozwój Kogeneracji oraz rozwój technologii produkcji biokomponentów, biopaliw i urządzeń OZE jak również promocję strategii niskoemisyjnych. Dla poprawy jakości powietrza istotna jest termomodernizacja i termorenowacja budynków, modernizacja niskosprawnych kotłowni węglowych, stosowanie wysokosprawnych urządzeń odpylających oraz urządzeń i systemów wykorzystujących OZE.

Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu

W województwie lubelskim od kilkunastu lat obserwowane są zjawiska związane ze zmianami klimatu. Część obszaru dotykana jest problemami powodzi i podtopień, podczas gdy w innych częściach występujące okresy suszy wpływają negatywnie na gospodarkę i środowisko. Z tego względu niezbędne jest stworzenie sprawnego systemu zarządzania zasobami wodnymi, na który składa się odpowiednia infrastruktura oraz zintegrowanie działań służb ratowniczych.

Województwo charakteryzuje się słabym stanem technicznej infrastruktury przeciwpowodziowej oraz brakiem integracji sposobów zagospodarowania terenu do istniejących na danym obszarze zagrożeń. Niewielkie są jednocześnie zdolności retencyjne na terenie województwa. Pojemność istniejących zbiorników wodnych stanowi zaledwie 1,4% pojemności zbiorników funkcjonujących w kraju. Dla wzrostu retencji wodnej istotna jest zarówno budowa i modernizacja zbiorników jak też stałe lub okresowe retencjonowanie wody w korytach rzek, rowach melioracyjnych oraz ochrona retencji naturalnej. Zgromadzone zasoby pozwolą na zapobieganie występowaniu podtopień i powodzi, a w okresach suchych na ich wykorzystanie m.in. do nawadniania użytków rolnych. Zapobieganie oraz sprawne reagowanie na skutki klęsk żywiołowych wymagają również stworzenia sprawnego systemu zarządzania jednostkami ratowniczymi. Wymaga to wyposażenia w sprzęt niezbędny do szybkiego powiadomienia i prowadzenia akcji ratunkowych oraz podniesienia poziomu wykształcenia ratowników z zakresu obsługi sprzętu ratowniczego.

Planowana w RPO WL 2014-2020 interwencja w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji zbiorników retencyjnych oraz wzrostu efektywności systemów ratowniczo-gaśniczych i systemów ostrzegania należą do priorytetowych działań w zakresie ochrony przed powodzią i suszą na terenie województwa lubelskiego.

Gospodarka odpadami

Liczba mieszkańców województwa lubelskiego objętych system selektywnej zbiórki odpadów utrzymuje się na niskim poziomie. Udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów w roku 2011 wyniósł w województwie lubelskim 9,3%, podczas gdy w kraju 10%. Nieefektywny system odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców jest powodem niekontrolowanego pozbywania się odpadów poprzez spalanie w paleniskach domowych oraz składowanie na dzikich składowiskach. Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych jak również selektywną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców spowoduje zmniejszenie a w dłuższej perspektywie całkowite wyeliminowanie dzikich składowisk. Niezbędne jest również wdrażanie technologii odzysku i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych w celu minimalizacji ich składowania. Powolne zmiany w kierunkach unieszkodliwiania odpadów powodują, że wciąż zbyt duża ilość odpadów trafia na składowiska zamiast do sortowni a następnie do odzysku, recyklingu, współspalania czy kompostowania. W roku 2011 udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku w województwie wyniósł 34,3% podczas gdy w Polsce 21,5%. Z kolei udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku w województwie wyniósł 60,8% podczas gdy w kraju 71,8%.

Wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 skierowane zostanie na stworzenie sprawnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych, poprawę gospodarowania odpadami innymi niż komunalne (zwłaszcza odpadami niebezpiecznymi) oraz likwidację dzikich wysypisk. W ramach zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska finansowane będą projekty wspierające tworzenie zintegrowanych systemów gospodarki odpadami których efektem będzie ograniczenie wytwarzania odpadów komunalnych, promowanie ponownego wykorzystania, wdrażanie technologii odzysku i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych w oparciu o Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego oraz ograniczenie ilości odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach.

Infrastruktura komunalna

Województwo lubelskie posiada duże zasoby wód podziemnych oraz zaliczane jest do mało zasobnych w wody powierzchniowe.

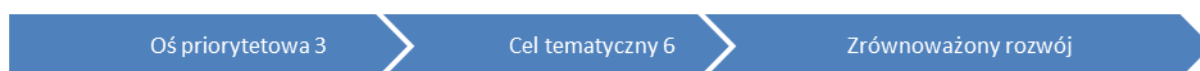
Jednocześnie zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych stwarza w niedostatecznym stopniu rozwinięta infrastruktura komunalna. Główne źródła zanieczyszczeń środowiska wodnego w województwie lubelskim to odprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych, a także spływy powierzchniowe wód opadowych z terenów rolniczych. Wpływ na stan środowiska wodnego mają także spływy wód opadowych z powierzchni utwardzonych, głównie na terenach przemysłowych i szlakach komunikacyjnych oraz w obrębie dużych ośrodków miejskich. Eliminacja i ograniczanie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do ziemi pozwoli na poprawę jakości wód powierzchniowych.

W roku 2011 w województwie lubelskim 81,5% ludności korzystało z sieci wodociągowej zaś 48,5% z sieci kanalizacyjnej, co wskazuje na znaczny dysproporcję pomiędzy wysokim stopniem zaopatrzenia w wodę a niskim stopniem skanalizowania obszarów. Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej ma istotny wpływ na podnoszenie jakości i poziomu życia mieszkańców, zwłaszcza na terenach wiejskich. W roku 2011 na tych obszarach 70,7% ludności

korzystało z dostępu do instalacji wodociągowych, natomiast tylko 15,9% ludności mogło korzystać z sieci kanalizacyjnej. Dysproporcja ta może stwarzać silną presję na środowisko naturalne.

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapobieganie degradacji środowiska, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez budowę i modernizację linii wodociągowych oraz wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych to niezbędne działania w województwie w ramach zaspokojenia potrzeb w sektorze gospodarki wodnej.

Wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 kierowane będzie na działania zapobiegające degradacji środowiska poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych. Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej uwzględni będzie budowę i modernizację sieci wodociągowych, inteligentne systemy zarządzania sieciami wodociągowymi, wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków oraz poprawę parametrów istniejących oczyszczalni a także wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi.

Dziedzictwo kulturowe, ochrona bioróżnorodności

Dziedzictwo kulturowe województwa lubelskiego pod względem atrakcyjności należy ocenić korzystnie. Jest to region niewątpliwie bardzo różnicowany, z kilkoma najwyższej klasy zabytkami, a przy tym nie do końca „odkryty” turystycznie, w czym należy upatrywać szans na zwiększenie liczby odwiedzających a, co za tym idzie wzrost atrakcyjności i konkurencyjności regionu. W województwie lubelskim w 2010 r. udzielono łącznie 1 612,1 tys. noclegów, co nie dawało zadowalającego wyniku i stanowiło 2,8% ogółu noclegów w kraju (w tym 3,2% w odniesieniu do ogółu turystów krajowych i 1,3% w odniesieniu do turystów zagranicznych), szczególnie biorąc pod uwagę fakt, iż na terenie województwa znajdują się obszary turystycznie cenione (przede wszystkim w kraju). Dotyczy to takich miejscowości jak: Lublin, Zamość, Kazimierz Dolny. Najcenniejszymi pod względem przyrodniczym częściami województwa są: Polesie, w tym Pojezierze Łęczyńsko -Włodawskie, Roztocze z Puszcą Solską oraz Dolina Wisły i Dolina Bugu. Funkcję ośrodków uzdrowiskowych w województwie pełnią Nałęczów oraz Krasnobród.

Kompleksowy system walorów przyrodniczych województwa przedstawia Krajowa Sieć Ekologiczna ECONET-PL, będąca częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej – ECONET. Do sieci NATURA 2000 zakwalifikowano w województwie 25 ostoi siedliskowych o powierzchni 87,1 tys. ha i 20 ostoi ptasich o powierzchni 301,3 ha; stanowi to odpowiednio 3,5% i 12,0% powierzchni województwa lubelskiego. Priorytetowym zadaniem w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu oprócz dalszego rozwoju sieci NATURA 2000 winno być zabezpieczenie cennych obszarów, szczególnie obszarów wodno-błotnych i leśnych. Mimo ogólnego dobrego stanu środowiska lokalnie występują potrzeby w zakresie rekultywacji gruntów. W 2010 r. grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji w województwie stanowiły 5% obszarów tego typu w Polsce. Zagrożeniem dla atrakcyjności przyrodniczej regionu jest zmniejszająca się różnorodność biologiczna środowiska na poziomie genetycznym, gatunkowym i siedliskowym, wywołana nadmierną ekspansją człowieka oraz czynnikami naturalnymi i zanieczyszczeniem środowiska.

Barierę w rozwoju społeczno-ekonomicznym miast stanowi degradacja terenów i przestrzeni publicznych. Wśród negatywnych procesów zachodzących w przestrzeni miejskiej widoczne jest chaotyczne zagospodarowywanie sfery podmiejskiej i postępująca degradacja terenów zielonych oraz występowanie terenów przemysłowych wymagających rekultywacji i rewitalizacji. Niezbędne są kompleksowe działania rewitalizacyjne, które wpłyną na podniesienie atrakcyjności miasta.

Planowana w RPO WL 2014 2020 interwencja w zakresie ochrony, promocji i rozwoju dziedzictwa kulturowego koncentruje się na wsparciu prac konserwatorskich, restauratorskich, prac budowlanych na rzecz zabytków nieruchomych, które zostały wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków, jak również zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego znajdujących się w sytuacji stanowiącej zagrożenie. W uzupełnieniu działań infrastrukturalnych wsparcie uzyskają działania promocyjne obiektów poddanych w/w pracom, a także działania polegające na opracowaniu zintegrowanego systemu informacji przedstawiającego ofertę turystyczną i kulturową regionu. W obszarze środowiska wsparcie skoncentrowane będzie na działaniach służących edukacji ekologicznej, przywróceniu i ochronie różnorodności biologicznej, ochronie i rekultywacji gleb oraz redukcji zanieczyszczeń powietrza. Wsparcie otrzymają również projekty z zakresu poprawy stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacji terenów zdegradowanych.

Oś priorytetowa 3

Cel tematyczny 6

Zrównoważony rozwój

Transport i komunikacja

Województwo lubelskie położone jest na osi uzupełniającej międzynarodowych korytarzy transportowych Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T południe-północ i wschód-zachód. W porównaniu do innych części kraju dostępność transportowa województwa jest niska ze względu na słabe (nawet jak na warunki polskie) wyposażenie w nowoczesną infrastrukturę transportową (brak autostrad oraz bardzo niewielki udział dróg ekspresowych).

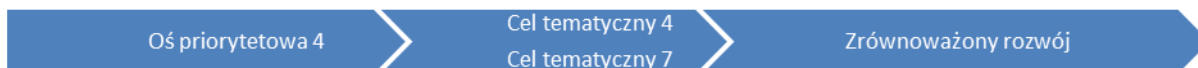
System drogowy województwa nie spełnia wymagań zarówno pod względem gęstości jak i jakości sieci. W 2010 roku wskaźnik gęstości dróg publicznych twardych w województwie lubelskim wynosił 80,5 km/100km² (w kraju - 87,6 km/100km²). Łączna długość dróg wojewódzkich twardych w województwie w 2010 roku wyniosła 2 208,1 km natomiast wskaźnik gęstości był niższy niż w kraju i wynosił 8,8km/100 km² (kraj – 9,1 km/100km²). Układ sieci dróg krajowych i wojewódzkich w województwie lubelskim nie jest przystosowany do zaspakajania podstawowych potrzeb systematycznie wzrastającego ruchu regionalnego i międzynarodowego. Trasy przebiegające przez obszary o dużym stopniu zurbanizowania charakteryzują się ograniczoną płynnością ruchu, wynikającą z ograniczenia prędkości i braku segregacji ruchu tranzytowego i lokalnego. Zły stan techniczny istniejącej sieci drogowej (niskie standardy dróg, brak urządzeń bezpieczeństwa ruchu) oraz w wielu przypadkach nienormatywne parametry dróg przyczyniają się do niskiego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W 2008 roku w województwie lubelskim nie było ani jednego kilometra dróg zaliczonych do kategorii średniego, małego lub bardzo małego ryzyka (*Atlas ryzyka...* 2010). Pod tym względem sieć dróg krajowych w województwie lubelskim zajmuje ostatnie miejsce w Polsce.

W regionie jest dość dobrze rozwinięta sieć transportu publicznego. Województwo posiada jedno z najdłuższych połączeń autobusowych, a trzon stanowią regularne połączenia krajowe. W ogólnej liczbie linii dominowały linie podmiejskie. W największych miastach regionu funkcjonują systemy transportu miejskiego. Wszystkie wykorzystują komunikację autobusową, a w Lublinie dodatkowo trolejbusową. Problemem jest brak efektywnego zintegrowanego systemu transportu publicznego w miastach i na pozostałym obszarze województwa. M.in. z tego powodu w miastach nie obserwuje się znaczącego ograniczenia korzystania z indywidualnych środków transportu, co nie wpływa korzystnie na realizację polityki ograniczania emisji zanieczyszczeń powietrza.

Prowadzenie działań zmierzających do rozwoju ekologicznych i bardziej ekonomicznych środków komunikacji zbiorowej, a także integracja podsystemów komunikacji zbiorowej umożliwi zwiększenie udziału transportu publicznego w miastach i w województwie. Wprowadzenie zintegrowanego systemu transportowego umożliwi łatwe i efektywne korzystanie z różnych form transportu publicznego. Wymiana taboru dodatkowo przyczyni się do ograniczenia emisji dwutlenku węgla i dwutlenku siarki. Czynniki te będą miały pozytywny wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców województwa. Ważne jest osiągnięcie zrównoważonego, pod względem

przestrzennym, technicznym, gospodarczym, społecznym i środowiskowym, systemu transportowego w warunkach rozwijającej się gospodarki rynkowej.

Planowana w RPO WL 2014-2020 interwencja obejmuje promowanie strategii niskoemisyjnej dla wszystkich typów obszarów oraz rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych zintegrowanych systemów transportu. Wspierane będą również projekty modernizacji dróg łączących węzły drugorzędne i trzeciorzędne z siecią TEN-T, zwiększające mobilność pracowników oraz ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej.

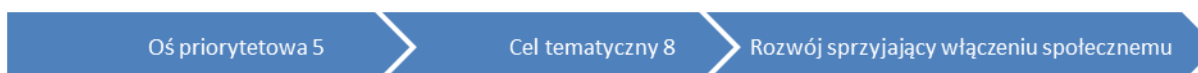
Rynek pracy

Słabość sektora przedsiębiorstw w województwie lubelskim sprawia, iż firmy nie są w stanie wygenerować odpowiedniej liczby miejsc pracy. W związku z powyższym województwo charakteryzuje niski wskaźnik zatrudnienia (w 2012r. wyniósł on w Lubelskim 50,6%, w kraju 50,2%) oraz wysoki wskaźnik bezrobocia (odpowiednio: 14,1%, i 13,4%), przy czym problemem jest wysoki poziom bezrobocia ukrytego na terenach wiejskich.

W województwie lubelskim rynek pracy charakteryzuje niekorzystna struktura bezrobocia m.in. wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych, niski współczynnik aktywności osób starszych oraz niepełnosprawnych, a także niższy niż dla mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej kobiet. Sytuacja kobiet na rynku pracy wynika głównie z trudności w godzeniu życia zawodowego i prywatnego.

Szczególnym problemem jest bezrobocie wśród osób młodych. Stopa bezrobocia wśród osób w wieku 15-24 lata wynosi 32,5%, a w wieku 25-34 12%⁴. Brak kwalifikacji, czy też brak doświadczenia zawodowego sprawia, że ludzie młodzi mają coraz większe trudności w znalezieniu pracy, w wyniku czego rośnie liczba długotrwale bezrobotnych. Dodatkowo spowolnienie gospodarcze uderza najmocniej w osoby młode, które najczęściej tracą pracę podczas redukcji zatrudnienia. Coraz większe problemy na rynku pracy odczuwają osoby z wyższym wykształceniem, co skutkuje odpływem z województwa lubelskiego osób wykształconych, w szczególności młodych i zdolnych do bardziej atrakcyjnych obszarów.

RPO WL 2014-2020 przewiduje wsparcie na rzecz osób poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, w szczególności grup defaworyzowanych na rynku pracy (np. wsparcie dedykowane dla osób młodych) w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia. Planowana jest również interwencja na rzecz aktywizacji osób powracających na rynek pracy oraz wspieranie usług opieki nad małymi dziećmi i osobami zależnymi w celu umożliwienia godzenia życia zawodowego i prywatnego. Wsparcie będzie kierowane także na rozwój przedsiębiorczości, w tym samozatrudnienia.

Kształcenie ustawiczne i zawodowe

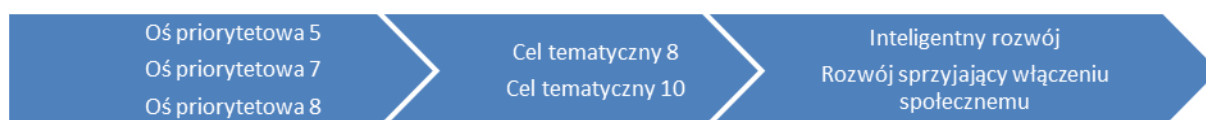
Źródłem wysokiego bezrobocia w województwie lubelskim należy się doszukiwać nie tylko w słabości gospodarczej, ale również w niedopasowaniu kwalifikacji zawodowych do potrzeb pracodawców. Badania wykazują, że aż 75% pracodawców deklaruje problemy ze znalezieniem odpowiednich kandydatów do pracy. Wiąże się to m.in. z niską rangą i jakością kształcenia

⁴ Dane GUS (IV kwartał 2012r.)

zawodowego oraz niedostatecznie skutecznym systemem nauczania praktycznego. Zarówno pracodawcy, jak i pracownicy wykazują małe zainteresowanie stałym podnoszeniem kwalifikacji. Ma to bezpośredni wpływ na niskie zaangażowanie w kształcenie ustawiczne. W UE z różnych form edukacji i szkoleń korzystało przeciętnie 8,9% ludności w wieku 25-64 lata, natomiast w województwie lubelskim 5,2%, choć i tak jest to wskaźnik nieznacznie wyższy niż w Polsce.

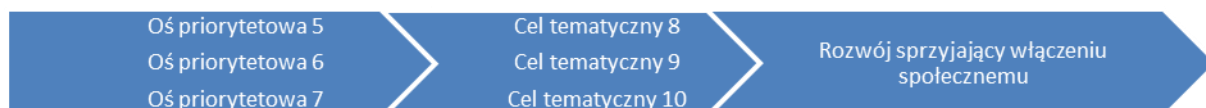
Pracodawcy nie zawsze potrafią dostosować się do zmieniającej się sytuacji gospodarczej. Dotyczy to m.in. braku umiejętności zapobiegania sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwach, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej, w tym mało powszechnego stosowania rozwiązań w zakresie elastycznych form zatrudnienia. Np. telepraca została wprowadzona zaledwie przez 3,2% polskich firm, a na część etatu pracuje tylko 9,5% kobiet i 4,7% mężczyzn.

Interwencja RPO WL 2014-2020 będzie skupiała się na upowszechnianiu kształcenia ustawicznego oraz dostosowaniu oferty tego kształcenia, w szczególności do potrzeb pracodawców, zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie. Wsparcie będzie koncentrowało się na zwiększeniu adaptacyjności przedsiębiorców i ich pracowników do zmieniającej się sytuacji gospodarczej, m.in. z wykorzystaniem elastycznych form zatrudnienia. Dodatkowo przewiduje się poprawę jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego, poprzez lepsze powiązanie go z rynkiem pracy ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych inteligentnych specjalizacji. W uzasadnionych przypadkach przewiduje się wsparcie infrastruktury kształcenia zawodowego.

Demografia

Prognozowane negatywne tendencje demograficzne w województwie (m.in. szybkie tempo spadku liczby mieszkańców, wzrost udziału osób w wieku powyżej 64 lat) oraz krajowa polityka w wydłużenia wieku emerytalnego sprawiają, iż **w ramach RPO WL 2014-2020** podjęta zostanie interwencja na rzecz zwiększenia aktywności zawodowej i społecznej, w szczególności osób starszych.

Edukacja

Od 2002 roku znacząco poprawił się poziom wykształcenia ludności regionu lubelskiego, choć sytuacja na poszczególnych szczeblach edukacji znacznie się różni.

Wskaźnik upowszechniania edukacji przedszkolnej wśród dzieci 3-4-letnich⁵ w Polsce wynosił 58% natomiast w województwie lubelskim ten wskaźnik wynosił 52,1%. Mając na względzie wagę edukacji przedszkolnej, niezbędne jest umożliwienie dzieciom w wieku 3 i 4 lat korzystania z prawa do edukacji przedszkolnej.

Interwencja w ramach RPO WL 2014-2020 przewiduje zarówno wsparcie dla tworzenia nowych jak i istniejących ośrodków wychowania przedszkolnego⁶ zarówno w zakresie wygenerowania dodatkowych miejsc, zwiększenia uczestnictwa dzieci w wieku przedszkolnym jak i

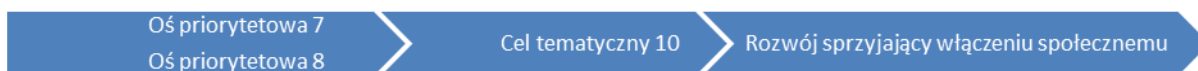
⁵Od 2014r. wszystkie sześciolatki będą objęte obowiązkową nauką w szkole podstawowej a wszystkie pięciolatki będą odbywać roczne przygotowanie przedszkolne.

⁶Jako ośrodki wychowania przedszkolnego należy rozumieć przedszkola oraz inne niż przedszkola formy wychowania przedszkolnego.

podniesienia jakości edukacji przedszkolnej. W uzasadnionych przypadkach, celem wyrównania dostępu do edukacji przedszkolnej, przewiduje się modernizację infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego.

Średnie wyniki sprawdzianów szóstoklasistów oraz średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych zarówno w części humanistycznej jak i matematyczno-przyrodniczej w województwie lubelskim nie odbiegają od średniej krajowej. Począwszy od roku 2008 wykazywały one tendencję spadkową, a w każdym roku badanego okresu wyniki zarówno sprawdzianów, jak i egzaminów gimnazjalnych były wyższe w grupie miast na prawach powiatu od wyników tego sprawdzianu w pozostałych gminach.

Celem przeciwdziałaniu rozwarstwieniu społecznemu w szkołach i placówkach oświatowych, zmniejszania odsetka młodzieży niekontynuującej nauki⁷ **interwencja RPO WL 2014-2020** będzie wspierać działania na rzecz podnoszenia jakości nauczania poprzez m.in. rozwijanie metod aktywnego i praktycznego uczenia się na wszystkich etapach edukacyjnych. Planowane działania będą wspierały jednostki systemu oświaty w pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz uwzględniały zwiększenie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej. Przewidziano także wsparcie szkół i placówek oświatowych w zakresie rozwoju kompetencji zawodowych nauczycieli, jak również doposażenie w nowoczesne narzędzia i pomoce dydaktyczno-naukowe, a w uzasadnionych przypadkach wsparcie infrastruktury.

Pomoc społeczna

Lubelskie jest regionem, który charakteryzuje się najwyższym poziomem zagrożenia ubóstwem relatywnym w Polsce (w 2011r. wynosił on 31,3%, podczas gdy w kraju 17,7%). Do grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym należą m.in. osoby niepełnosprawne, stanowiące 14,3% ludności województwa lubelskiego (kraj 12,2%)⁸. W I kwartale 2012 roku współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych (wg BAEL) w województwie lubelskim wyniósł 15,6% (kraj 17,3%), a wskaźnik zatrudnienia wynosił 13,7% (kraj 14,7%). Z uwagi na zachodzące procesy demograficzne wyzwaniem dla regionu w obszarze włączenia społecznego jest też wsparcie na rzecz osób starszych (w szczególności kobiet, które w tej grupie wiekowej stanowią zdecydowaną większość).

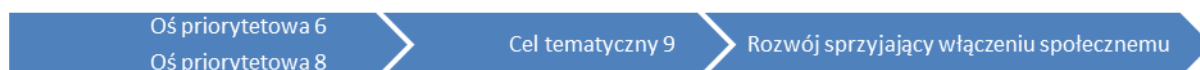
W 2011r. w województwie lubelskim pomocą społeczną objęto ponad 8 tys. rodzin (niemal 250 tys. osób, tj. 11% mieszkańców). Najwięcej osób korzystało z pomocy z powodu ubóstwa (54%), bezrobocia (46%), długotrwałej choroby (25%), bezradności opiekuńczo-wychowawczej (24%). Zaobserwowano pogłębianie się zjawisk długotrwałego korzystania z pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W zakresie działań jednostek pomocy społecznej dominują pasywne formy pomocy o niskiej skuteczności i efektywności, istnieje zatem konieczność wdrażania nowych narzędzi i standardów. Problemy społeczne często są skoncentrowane w skali lokalnej. Niejednokrotnie lokalne społeczności zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym zamieszkują jednocześnie tereny dotknięte w dużym stopniu degradacją infrastruktury.

Wsparcie w zakresie aktywnego włączenia **w ramach RPO WL 2014-2020** przewiduje realizację programów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym społeczności marginalizowanych, ukierunkowane na aktywizację społeczno-

⁷Liczba młodzieży niekontynuującej nauki w Polsce kształtuje się na poziomie 5%, w województwie lubelskim wynosi 6% a cel określony dla Polski w Krajowym Programie Reform wynosi 4,5% do 2020r.

⁸zadeklarowało ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku (niepełnosprawność biologiczna) i/lub posiadało ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia do zbiorowości osób niepełnosprawnych

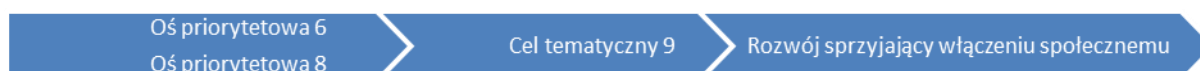
zawodową. Specyficzną formą wsparcia będzie kompleksowa rewitalizacja wybranych obszarów obejmująca również interwencję EFRR.

Usługi społeczne

Na terenie województwa występują znaczne dysproporcje terytorialne w dostępie do usług społecznych, w tym koncentracja usług społecznych w ośrodkach miejskich. Niedostateczna jest oferta wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, usług na rzecz osób starszych oraz niepełnosprawnych. Diagnoza funkcjonowania systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym jak i regionalnym wskazuje na wciąż istniejące deficyty w zakresie jakości i dostępności do usług medycznych. Ponadto w województwie funkcjonuje niewystarczająca liczba zakładów opiekuńczo – leczniczych oraz opiekuńczo – pielęgnacyjnych, a także ograniczona sieć opieki paliatywnej i terminalnej.

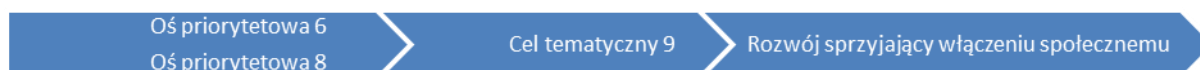
Wsparcie **w ramach RPO WL 2014-2020** w powyższym zakresie będzie koncentrowało się na działaniach skierowanych do osób w celu zwiększenia dostępności i jakości usług społecznych. Przewiduje się również wsparcie inwestycyjne w infrastrukturę ochrony zdrowia w zdiagnozowanych obszarach deficytowych oraz infrastruktury usług społecznych związanych z aktywizacją społeczno-zawodową osób i deinstytucjonalizacją usług.

Ekonomia społeczna

W województwie lubelskim funkcjonują ogółem 3893 podmioty ekonomii społecznej, z czego 3754 to organizacje pozarządowe, a spośród pozostałych tylko 3 centra integracji społecznej, 18 klubów integracji społecznej, 40 spółdzielni socjalnych, 3 przedsiębiorstwa społeczne. Podmioty te cechuje nietrwałość, niestabilność funkcjonowania oraz nierównomierne rozmieszczenie, aczkolwiek mogą stać się alternatywą dla zakładania działalności gospodarczej na ogólnych zasadach oraz tworzenia nowych miejsc pracy dla osób w trudnej sytuacji na rynku pracy. Najważniejsze wyzwania dla województwa w obszarze ekonomii społecznej zdefiniowano w *Wieloletnim regionalnym planie działań na rzecz upowszechnienia i promocji ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013-2020*.

Interwencja w ramach RPO WL 2014-2020 w tym zakresie przewiduje kompleksowe wsparcie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, jak również wsparcie inwestycyjne dla podmiotów ekonomii społecznej.

Kapitał społeczny

Województwo lubelskie charakteryzuje się niezadowolającym poziomem kapitału społecznego oraz niskim wskaźnikiem rozwoju społecznego⁹. Słabą stroną jest niski poziom i niewystarczająca świadomość potrzeby współpracy międzysektorowej na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Problemem jest również niewystarczający potencjał sektora pozarządowego.

⁹ Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym, Polska 2012, Rozwój regionalny i lokalny, 2012

Interwencja w ramach RPO WL 2014-2020 przewiduje działania na rzecz aktywności społeczności lokalnych i rozwoju lokalnego, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności marginalizowanych, ukierunkowane zwłaszcza na obszary rewitalizowane.

Oś priorytetowa 6

Cel tematyczny 9

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
<p>Cel tematyczny 1 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji</p>	<p>1.2. promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwój powiązań między przedsiębiorstwami, centrami B+R i szkołami wyższymi (...), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)</p>	<p>1. <i>Priorytetem Strategii Europa 2020 jest rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Obecny cel UE w zakresie inwestycji w działalność badawczo-rozwojową (B+R) wynosi 3% PKB. Udało się dzięki niemu zwrócić uwagę na to, jak ważne są publiczne i prywatne inwestycje w B+R, jednak wiąże się on raczej z wielkością wkładu początkowego niż z wywieranym wpływem. Na poziomie krajowym należy zreformować krajowe (i regionalne) systemy prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, aby sprzyjały one rozwijaniu doskonałości i inteligentnej specjalizacji, zacieśnić współpracę między uczelniami, społecznością badawczą i biznesem, realizować wspólne planowanie, a także poprawić współpracę w obszarach, gdzie UE może zaoferować wartość dodaną, i odpowiednio dostosować krajowe procedury finansowania, tak aby zapewnić rozprzestrzenianie się technologii na całe terytorium UE.</i></p> <p><i>Konieczność podjęcia działań w celu zwiększenia aktywności badawczo-rozwojowej sektora przedsiębiorstw oraz współpracy pomiędzy sektorem MŚP a B+R wynika dodatkowo z dokumentów na poziomie krajowym i regionalnym:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Krajowy Program Reform zakłada inwestycje w badania i rozwój w wysokości 1,7% PKB</i> 2. <i>W Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki podkreślono potrzebę większego zaangażowania sektora prywatnego w finansowanie działalności badawczo-rozwojowej.</i> 3. <i>SWOT dla regionu jako słabą stronę województwa wskazuje m.in. niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw oraz niski poziom współpracy sektora MŚP z B+R.</i>
<p>Cel tematyczny 2 Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>	<p>2.2 Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK</p> <p>2.3 Wzmacnianie zastosowania rozwiązań cyfrowych w ramach e-gov, e-edukacji, włączenia cyfrowego, e-kultury i e-zdrowia</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Poprawa jakości i dostępności oraz upowszechnienie technologii informacyjno – komunikacyjnych jest jednym z priorytetowych czynników długookresowego wzrostu konkurencyjności regionu.</i> 2. <i>Województwo lubelskie zarówno w zakresie powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu jak też wprowadzania elektronicznych systemów usług dla mieszkańców i przedsiębiorców daleko odbiega nie tylko od standardów unijnych, ale też krajowych. Dodatkowo układ ekonomiczny – przestrzenny regionu silnie wpływa na dysproporcje jakie występują między obszarami miejskimi i wiejskimi. Zatem poziom rozwoju usług elektronicznych świadczonych przez sektor publiczny i prywatny w sektorze ICT uzasadnia konieczność realizacji projektów mających na celu zapewnienie wzrostu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną oraz skierowanych do przedsiębiorców.</i> 3. <i>Niezbędne jest podjęcie działań wspierających i stymulujących również wdrażanie e- usług m.in. biznesie, edukacji i ochronie zdrowia. Promowane powinny być rozwiązania nowoczesne,</i>

		<p><i>innowacyjne oparte w szczególności o praktyczne wykorzystanie efektów badań i rozwoju branży ICT. Zatem realizowane projekty uwzględniać muszą szybki rozwój technologiczny oraz przestrzegać zasady neutralności technologicznej. Preferowane będą przedsięwzięcia o charakterze ponadlokalnym i zmierzające do integracji systemów informacyjnych na poziomie regionalnym i krajowym. Ponadto preferowane będą projekty poprawiające dostępność do technologii informacyjnych i komunikacyjnych dla osób niepełnosprawnych i wykluczonych cyfrowo.</i></p> <p><i>4. Rozwój gospodarczy regionu związany jest silnie z poziomem innowacyjności firm sektora ICT oraz wykorzystania ICT w produkcji i usługach. W celu zwiększenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw konieczne jest wsparcie usług na rzecz MSP w procesie wdrażania i skutecznego wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych lub tworzenia nowych rozwiązań i e-usług.</i></p>
<p>Cel tematyczny 3 Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury.</p>	<p>3.1. promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości</p> <p>3.2. opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodawiania</p> <p>3.3. wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w</p>	<p><i>1. Strategia Europa 2020 zakłada wspieranie rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych. Do realizacji przedmiotowego zadania niezbędne jest wsparcie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do innowacyjnych MŚP.</i></p> <p><i>2. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki kładzie nacisk na doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury.</i></p> <p><i>3. Zgodnie z założeniami Umowy Partnerstwa należy wzmacniać kompetencje IOB oraz przedsiębiorstw w zakresie budowania przewag konkurencyjnych w warunkach globalnej gospodarki. Umowa Partnerstwa kładzie nacisk na:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>– wsparcie dla MŚP w zakresie budowania strategii biznesowych, w tym pozwalających na adaptację przedsiębiorstw do wyzwań zrównoważonego rozwoju, zarządzania ryzykiem ekonomicznym, społecznym i środowiskowym</i> <i>– zwiększenie aktywności polskich przedsiębiorców na rynkach zagranicznych.</i> <i>– wspieranie przedsiębiorstw o największym potencjale do wzrostu i zatrudnienia.</i> <p><i>4. SWOT dla regionu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>– małe nasycenie podmiotami gospodarczymi</i> <i>– wysoki stopień migracji zarobkowej studentów ostatnich lat studiów i absolwentów</i> <i>– lokalny charakter działalności większości przedsiębiorstw z regionu połączony z niskim poziomem kooperacji z partnerami zagranicznymi</i>

	zakresie rozwoju produktów i usług	<ul style="list-style-type: none"> – niższy niż w kraju udział podmiotów prowadzących działalność usług wysokiej techniki – niewystarczająca oferta usług IOB
	3.4. wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji	
Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.1. Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii	1. Interwencja zgodna z celami KE w zakresie ograniczenia emisji gazów wywołujących efekt cieplarniany oraz zwiększenia udziału energii odnawialnej na rynku: Strategia Europa 2020 - Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020”;
	4.2. Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE przez przedsiębiorstwa	2. Interwencja zgodna z zaleceniem Komisji mającym na celu zwiększenie efektywności energetycznej w budownictwie.
	4.3. Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym	3. Podniesienie efektywności wytwarzania energii poprzez rozwój produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu stanowi cel zarówno krajowej polityki energetycznej jak i polityki Unii Europejskiej.
	4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych	4. Założenia Umowy Partnerstwa: bezpieczeństwo energetyczne i środowisko jako jeden z celów szczegółowych w obszarze Konkurencyjna gospodarka. 5. Wsparcie dla przedsięwzięć w ramach wskazanych priorytetów inwestycyjnych jest zgodne z Wojewódzkim Programem Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, strategią krajową „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” oraz bezpośrednio wpisuje się w Strategię Europa 2020 i jej projekt przewodni „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, który dotyczy ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału OZE oraz wzrostu efektywności energetycznej. 6. Analiza SWOT dla regionu: <ul style="list-style-type: none"> - potencjalnie duże zasoby energii odnawialnej na Lubelszczyźnie wskazują na możliwość efektywnego wzrostu udziału OZE na rynku, - największy w skali kraju potencjał ekonomiczny biomasy oraz bardzo korzystne nasłonecznienie regionu wskazują na możliwość rozwoju OZE w oparciu o biomasę i energię słońca, - potrzeba aktywnej promocji wykorzystania OZE oraz potrzeba podnoszenia świadomości społecznej mieszkańców województwa, - szansa na rozwój nowoczesnych, innowacyjnych metod wykorzystywania OZE oraz wzrost wykorzystania odpadów w celach energetycznych.

	<p>4.7. Promowanie wysokosprawnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię cieplną</p>	
<p>Cel tematyczny 5 Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p>	<p>5.2. Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Wymóg podjęcia działań na rzecz pełnego wdrożenia dyrektywy 2000/60/WE która ustanawia ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Podjęcie działań wynikających z realizacji celów gospodarowania wodami: dobrego stanu wód, dobrego stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i obniżenia skutków susz w perspektywie do 2020 r. pozwoli na pełne wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz na dostosowanie procesów inwestycyjnych do przepisów ochrony środowiska oraz Prawa wodnego.</i> 2. <i>„Krajowy program Reform, Europa 2020”, Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”: Konieczne jest dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu w celu zapewnienia skutecznej ochrony przed powodzią i suszą. Adaptacja do zachodzących zmian klimatycznych stanowi w Europie i na świecie duże wyzwanie. Skutkiem zmian klimatu jest zwiększenie częstotliwości i skali zjawisk powodziowych i suszy.</i> 3. <i>Potrzeba realizacji działań i inwestycji które pozwolą na integrację planowania gospodarowania wodami z planowaniem przestrzennym i gospodarczym oraz na wzrost poziomu zabezpieczenia operacyjnego województwa. Realizowane w ramach celu działania wskazano w „Programie małej retencji województwa lubelskiego”, „Programie gospodarki wodnej województwa lubelskiego” „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” oraz w „Analizie Zabezpieczenia Operacyjnego Województwa Lubelskiego” (KW PSP w Lublinie, czerwiec 2012). Działania te są zgodne z „Programem wodno-środowiskowym kraju”, „Krajowym Planem Zarządzania Kryzysowego” oraz wpisują się „Krajowy System Ratowniczo- Gaśniczy” oraz w „Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”.</i> 4. <i>Analiza SWOT dla regionu:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>słaby stan technicznej infrastruktury przeciwpowodziowej oraz brak integracji sposobów zagospodarowania terenu do istniejących na danym obszarze zagrożeń,</i> - <i>brak sprawnego systemu zarządzania jednostkami oraz niedostateczne wyposażenie jednostek w sprzęt teleinformatyczny i łącznościowy potrzebny do sprawnego powiadamiania i prowadzenia akcji ratunkowych oraz niedostateczny poziom wyszkolenia ratowników z zakresu obsługi sprzętu ratowniczego,</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - występowanie obszarów o dogodnych warunkach geologicznych i geomorfologicznych dla rozwoju systemu retencjonowania wody na terenie Województwa Lubelskiego, - możliwość ukierunkowanego rozwoju małej retencji wodnej, uwzględniającej nie tylko wymagania ochrony przyrody i krajobrazu oraz potrzeby rolnictwa i wypoczynku.
Cel tematyczny 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów	6.1. Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	1. Kontynuacja działań na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego związana z procesem wdrażania prawa UE w odniesieniu do gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami. 2. „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020” wyznacza obszar priorytetowy: Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego. W obszar ten wpisuje się potrzeba zwiększenia konkurencyjności gospodarki oraz podwyższenia jakości życia mieszkańców województwa dzięki bardziej efektywnemu wykorzystaniu zasobów i ograniczeniu ilości zanieczyszczeń przedostających się do środowiska. 3. Założenia Umowy Partnerstwa: W ramach celu - Poprawa spójności społecznej i terytorialnej, wskazują działania dotyczące poprawy jakości środowiska naturalnego poprzez m.in. wdrożenie i zakończenie realizacji interwencji w zakresie podniesienia jakości wody, odpadów itp., wyrażona w spadku udziału masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych na składowiska oraz w podniesieniu udziału ludności korzystających z oczyszczalni ścieków. 4. Interwencje w zakresie ochrony środowiska naturalnego, realizowane na poziomie regionalnym wynikają z postanowień dokumentów przyjmowanych zarówno na poziomie krajowym jak i regionalnym. Na poziomie krajowym są to: „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych” (KPOŚK), „Krajowy plan gospodarki odpadami 2014” (Kpgo 2014), „Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej natura 2000 na lata 2014-2020”. Na poziomie regionalnym cele i inwestycje wynikają z oraz z „Programu Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019”. Powyższe dokumenty realizują główne cele środowiskowe Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz wpisują się w realizację strategii „Europa 2020”. 5. Analiza SWOT dot. gospodarki wodno-ściekowej dla regionu: <ul style="list-style-type: none"> - bardzo niski stopień skanalizowania terenów wiejskich oraz duże dysproporcje w wyposażeniu w urządzenia kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi, - niski stopień usuwania biogenów oraz znaczna uciążliwość zapachowa w oczyszczalniach ścieków w aglomeracjach <15 000 RLM, - niedostateczny poziom zwodociągowania gmin powodujący konieczność korzystania z ujęć
	6.2. Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	
	6.3. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	
	6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	
	6.5. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska	

<p>miejskiego, rekultywację terenów przemysłowych i redukcję zanieczyszczenia powietrza</p>	<p><i>indywidualnych,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji deszczowej,</i> - <i>zagrożeniem jest możliwy wzrost zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych poprzez odprowadzenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi.</i> <p>6. <i>Spełnienie przez Polskę wymagań dyrektyw UE dotyczących gospodarki odpadami wymaga stopniowej zmiany sposobu zagospodarowania odpadów. Konieczna jest zmiana sposobu zagospodarowania opadów poprzez składowanie na sposoby bardziej przyjazne dla środowiska oparte na ponownym wykorzystaniu, recyklingu i odzysku energetycznym.</i></p> <p>7. <i>Analiza SWOT dot. gospodarki odpadami dla regionu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>liczba mieszkańców województwa lubelskiego objętych zbiórką odpadów utrzymuje się na niskim poziomie w porównaniu z innymi województwami,</i> - <i>niewielki udział odpadów zebranych selektywnie i wysegregowanych z frakcji suchej (9,3% przy średniej krajowej 10%), związany m.in. z niską świadomością społeczną oraz z niewystarczającą ilością zakładów przetwarzających odpady,</i> - <i>nadal zbyt duża ilość komunalnych odpadów zmieszanych (95%) zdeponowana na składowiskach. Procent składowania dla Polski wynosi 78,8%,</i> - <i>słabo rozwinięty system zbierania odpadów niebezpiecznych,</i> - <i>niski udział odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz odpadów niebezpiecznych i odzysku energii z odpadów,</i> - <i>nieszczelny system odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców co jest powodem niekontrolowanego pozbywania się odpadów (spalanie w paleniskach domowych, dzikie wysypiska).</i> <p>8. <i>Bogate dziedzictwo naturalne w Województwie Lubelskim wymaga podjęcia działań zmierzających do ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej.</i></p> <p>9. <i>Zrównoważony rozwój gospodarczy odbywać się powinien przy zachowaniu istniejących walorów przyrodniczych. Wsparcie skierowane na wartości przyrodnicze jest uzupełnieniem działań dotyczących infrastruktury ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej.</i></p> <p>10. <i>Niedostateczny rozwój systemu szlaków dziedzictwa kulturowego regionu, w tym o znaczeniu międzynarodowym.</i></p> <p>11. <i>Pilna potrzeba zatrzymania degradacji zasobów dziedzictwa kulturowego, dalsze prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich.</i></p> <p>12. <i>Kierunki wsparcia mają na celu wsparcie wdrażania „Krajowej strategii ochrony i</i></p>
---	--

		<p>zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej”, „Strategii ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce” oraz sieci Natura 2000 na terenie województwa.</p> <p>13. Działania zaplanowane w ramach celu umożliwią realizację zobowiązań dotyczących dostosowania do prawa UE oraz wpłyną na zwiększenie dostępności do czystej wody oraz przyczynią się do zachowania cennych ekosystemów.</p> <p>14. Analiza SWOT dot. bioróżnorodności dla regionu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bardzo duża różnorodność biologiczna i krajobrazowa województwa. Występowanie unikatowych gatunków i siedlisk. Jeden z najczystszych ekologicznie rejonów Polski o stosunkowo niewielkim przekształceniu środowiska, - zagrożeniem jest zmniejszająca się różnorodność biologiczna środowiska przyrodniczego na poziomie genetycznym, gatunkowym i siedliskowym wywołana nadmierną ekspansją/działalnością człowieka oraz zagrożeniami naturalnymi i zanieczyszczeniem środowiska, - słabe wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych oraz potencjalnych atrakcji na cele turystyczne, - brak kompleksowej, spójnej, profilowanej i łatwo dostępnej oferty turystycznej całego regionu, - brak produktów turystycznych zatrzymujących odwiedzających na dłużej, zbyt mała ilość ofert kilkudniowych, sezonowy charakter oferty turystycznej, - potrzeba wdrożenia zintegrowanego systemu informacji turystycznej. Oznakowanie dróg specjalnymi tablicami o treści turystycznej – zatrzymanie turysty tranzytowego. <p>15. Szansą dla regionu jest podniesienie atrakcyjności miast poprzez kompleksowe działania rewitalizacyjne. Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Polityka spójności a miasta: wkład miast we wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy w regionach” (COM /2006/ 385 z 12 lipca 2006 r.) podkreśla znaczenie rewitalizacji jako istotnego czynnika wzrostu atrakcyjności miast w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.</p> <p>16. Analiza SWOT dot. obszarów miejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększająca się aktywność w zakresie promocji miast, - różnorodna i bogata oferta kulturalna oraz duża liczba działających instytucji i promotorów kultury, - zachowane historyczne układy urbanistyczne, stanowiące centra usługowe miast i zawierające przestrzenie publiczne, - niska rozpoznawalność województwa i poszczególnych miast na zewnątrz oraz brak
--	--	--

		<p>kompleksowej wizji rozwoju miast,</p> <ul style="list-style-type: none"> - chaotyczne zagospodarowywanie sfery podmiejskiej (proces suburbanizacji), - postępująca degradacja przeważającej części miejskich terenów zielonych, - występowanie w przestrzeni miejskiej terenów poprzemysłowych wymagających rekultywacji i rewitalizacji.
<p>Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych</p>	<p>7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Strategia Europa 2020 - Europa efektywnie korzystająca z zasobów, przejście na gospodarkę niskoemisyjną;</i> 2. <i>Krajowy Program Reform – zwiększenie spójności terytorialnej, rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej wpływającej na zwiększenie dostępności komunikacyjnej ośrodków miejskich w celu zapewnienia możliwości dojazdu do pracy z obszarów wiejskich;</i> 3. <i>Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) - stworzenie sieci dróg wodnych o znaczeniu turystycznym jako jeden z celów strategicznych w zakresie infrastruktury transportu wodnego śródlądowego;</i> 4. <i>Studium Programowo – Przestrzenne Integracji Systemów Komunikacji w Województwie Lubelskim – niedostateczna oraz niskiej jakości infrastruktura transportowa (brak dróg szybkiego ruchu, brak obwodnic terenów zurbanizowanych);</i> 5. <i>Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020 - słaba dostępność komunikacyjna wynikająca z niskiej jakości infrastruktury transportowej.</i> 6. <i>Analiza SWOT:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Brak zintegrowanych systemów transportu publicznego w miastach i na terenach podmiejskich, brak parkingów w miastach oraz parkingów strategicznych na obrzeżach miast powiązanych z systemem transportu publicznego;</i> – <i>Słaba dostępność komunikacyjna regionu wynikająca z niedostatecznej i niskiej jakości infrastruktury transportowej (brak dróg szybkiego ruchu, brak obwodnic terenów zurbanizowanych, mała ilość mostów na Wiśle i Bugu, zły stan infrastruktury kolejowej i taboru kolejowego, niski stopień zelektryfikowania linii kolejowych);</i> – <i>Zły stan techniczny istniejącej sieci drogowej oraz w wielu przypadkach nienormalne parametry dróg oraz obiektów inżynierskich;</i> – <i>Mały udział nowoczesnych technologii informatycznych i telekomunikacyjnych w zarządzaniu transportem publicznym.</i>
	<p>7.3 Rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne</p>	
	<p>7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego</p>	

Cel tematyczny 8 Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników	8.5 Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	1. Zgodnie z zapisami „Strategia „Europa 2020” oprócz innowacyjności oraz zrównoważonego rozwoju, nowy model gospodarczy powinien opierać się również na wroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Jednym z celów ww. Strategii jest osiągnięcie stopy zatrudnienia na poziomie krajowym 71%. 2. <i>Position Paper</i> zakłada promowanie przyjaznych dla osób starszych warunków pracy i form organizacji pracy w celu dłuższego utrzymania zatrudnienia starszych pracowników. Dokument wprowadza „gwarancje dla młodzieży” oraz kładzie nacisk na zwiększenie mobilności pracowników, w tym poszerzenie oferty usług opieki nad dziećmi w celu zwiększenia wskaźnika zatrudnienia kobiet. Ponadto powinno nastąpić podnoszenie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej. 3. Rekomendacje Rady dla państw członkowskich kładą nacisk na zmniejszenie bezrobocia wśród ludzi młodych poprzez zwiększenie dostępności programów praktyk zawodowych i uczenia się w miejscu pracy. Ponadto kładą nacisk zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy poprzez udoskonalenie systemu opieki nad dziećmi.
	8.6 Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	4. Zgodnie z Załoženiami do Umowy Partnerstwa celem jest zwiększenie aktywności i mobilności zawodowej pracowników. 5. Krajowy Program Reform zakłada wspieranie wydłużenia aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn, w tym wyrównywanie szans na rynku pracy dla osób 50+. Nastąpi realizacja działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych z zakresu ochrony zdrowia wpływających na dłuższe pozostawanie osób na rynku pracy. Wspierane będą działania na rzecz godzenia ról rodzinnych oraz zawodowych kobiet i mężczyzn, w tym rozwój różnych form wczesnej edukacji i opieki nad dziećmi. Należy wzmacniać działania na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.
	8.7 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	6. Strategia Rozwoju Kraju 2020 głównym celem jest wzmocnienie oraz wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, które zapewniają szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.
	8.8 Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	7. Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Strategia zakłada wzrost zatrudnienia, podniesie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli. Ponadto kładzie nacisk na wydłużenie okresu aktywności zawodowej oraz zapewnienie efektywnego funkcjonowania osób starszych.
	8.9 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	8. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego jako główny cel określa wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski.
	8.10	

	Aktywne i zdrowe starzenie się	<p>9. <i>Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 zidentyfikowała najważniejsze wyzwania dla regionu, które wynikają zarówno z konieczności przezwyciężenia niekorzystnych cech regionu, jak i wykorzystania jego pozytywnych potencjałów. Jednym z celów strategicznych jest selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.</i></p> <p>10. <i>Regionalna Strategia Innowacji województwa lubelskiego do 2020 r. określa wizję rozwoju potencjałów regionu, obszarów inteligentnej specjalizacji. Jako jeden z celów strategicznych określa zwiększenie zdolności gospodarki do tworzenia i wdrażania innowacji w obszarach inteligentnej specjalizacji.</i></p>
<p>Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</p>	<p>9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p>	<p>1. <i>Jednym z celów Strategii Europa 2020 jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o 20 mln. Krajowe cele Strategii Europa 2020 wyznaczone w Krajowym Programie Reform w zakresie przeciwdziałania ubóstwu zakładają obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy do 2020 roku.</i></p> <p>2. <i>W Strategii Rozwoju Kraju 2020 wskazano, iż jednym z kluczowych obszarów jest spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna, co znalazło wyraz w priorytetowych kierunkach interwencji publicznej w obszarze strategicznym III Spójność społeczna i terytorialna.</i></p> <p>3. <i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary wiejskie budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów zdegradowanych uznaje za jeden z celów polityki regionalnej do 2020 roku.</i></p> <p>4. <i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (projekt) kładzie nacisk na poprawę sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy oraz poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.</i></p> <p>5. <i>W Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (projekt) założono konieczność wzmocnienia integracji i solidarności społecznej oraz rozwój i wzmocnienie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.</i></p> <p>6. <i>Zalecenie Rady Nr 3 dotyczące zmniejszenia bezrobocia wśród ludzi młodych, zwiększenia dostępności programów praktyk zawodowych i uczenia się w miejscu pracy.</i></p> <p>7. <i>Zalecenie Rady Nr 4 dotyczące wzmocnienia wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy oraz podwyższenia wskaźnika przyjmowania dzieci zarówno do placówek opieki nad najmłodszymi dziećmi, jak i placówek przedszkolnych poprzez zapewnienie stałego finansowania oraz inwestycji w infrastrukturę publiczną, zapewnienie wykwalifikowanego personelu i</i></p>
	<p>9.2 Wspieranie rewitalizacji</p>	

	fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności oraz obszarów miejskich i wiejskich	<i>przystępnych cen. Zajęcia się kwestią utrwalonej praktyki wczesnego przechodzenia na emeryturę w celu podwyższenia wieku dezaktywacji zawodowej</i>
	9.3 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej	8. <i>Stanowisko służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów Polsce na lata 2014-2020 (Position Paper) zakłada koncentrację działań CT 9 na aktywnym włączeniu, wspieraniu przedsiębiorstw społecznych oraz zapewnieniu stabilnego dostępu do wysokiej jakości przystępnych cenowo usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych.</i>
	9.4 Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	9. <i>Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Założenia Umowy Partnerstwa przewidują wykorzystanie środków WRS w celu poprawy spójności społecznej i terytorialnej poprzez zmniejszenie poziomu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</i>
	9.7 Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	10. <i>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (projekt) stawia za cel ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zamierzające do zwiększenia zatrudnienia oraz do wzrostu spójności społecznej.</i>
	9.8 Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	11. <i>Zgodnie z założeniami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2020 roku (projekt) podmioty ekonomii społecznej powinny stać się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji oraz dostarczycielem usług użyteczności społecznej w społeczności lokalnej.</i>
	9.9 Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność	12. <i>Projekt Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 zakłada wspieranie włączenia społecznego jako element funkcjonalnej, przestrzennej, społecznej i kulturowej integracji regionu.</i>
		13. <i>Wstępne założenia do Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 wskazują na bezrobocie i walkę z ubóstwem, problem starzejącego się społeczeństwa, zjawisko niepełnosprawności, ochronę zdrowia psychicznego, wsparcie dziecka i rodziny, rozwój kapitału społecznego i ekonomię społeczną, uznając je za główne obszary wymagające wsparcia.</i>
		14. <i>W Wieloletnim regionalnym planie działań na rzecz upowszechnienia i promocji ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013-2020 założono kompleksowe wsparcie na rzecz rozwoju i upowszechniania ekonomii społecznej w regionie.</i>
		15. <i>Niekorzystne zjawiska społeczne w regionie, w tym najwyższy w kraju wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym; duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym osób korzystających długotrwale; najwyższy w kraju odsetek występowania zjawiska niepełnosprawności oraz niski wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, niski wskaźnik rozwoju społecznego (Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego, UMWL, 2012; Analiza SWOT– włączenie społeczne i walka z ubóstwem, 2012).</i>
Cel tematyczny	10.1	1. <i>Europa 2020 - liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%</i>

10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	Zapobieganie i ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i promowanie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej	<p><i>(Krajowy Program Reform – do 4,5%).</i></p> <p>2. <i>Zalecenie Rady nr 3 na 2012 dot. zwiększenia dostępności programów praktyk zawodowych i uczenia się w miejscu pracy oraz podniesienie jakości szkoleń zawodowych oraz lepsze dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy i podniesienie jakości nauczania.</i></p> <p>3. <i>Stanowisko służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów Polsce na lata 2014-2020 dot. poprawy dostępności uczenia się przez całe życie, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej i lepsze dostosowanie siły roboczej, lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy oraz promowanie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji, kształcenia podstawowego i średniego.</i></p> <p>4. <i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego - poprawa dostępności i jakości wczesnej edukacji, w szczególności na terenach wiejskich oraz dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym, wyrównywanie szans rozwojowych /edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, poprawa jakości kształcenia i szkolenia oraz dostosowanie ich do potrzeb gospodarczych i społecznych na wszystkich poziomach oraz rozwój kreatywności i innowacyjności osób uczących się. Konieczność podniesienia poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, poprawę jakości kształcenia i szkolenia nauczycieli oraz innych osób nauczających, w tym zwiększenie społecznego prestiżu i konkurencyjności ich zawodu, poprawę poziomu kompetencji młodzieży szkolnej, a w szczególności zwiększenie odsetka uczniów osiągających wyniki najwyższe oraz podniesienie poziomu i dostosowanie do oczekiwań pracodawców modelu szkolnictwa zawodowego.</i></p> <p>5. <i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego - wspieranie edukacji formalnej w zakresie metod nauczania sprzyjających kooperacji, kreatywności i komunikacji, rozwijanie demokratycznej kultury szkoły, konieczność wspierania edukacji innej niż formalna ukierunkowanej na kooperację, kreatywność i komunikację społeczną.</i></p>
	10.3 Poprawa dostępności uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenie i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	
	10.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	

2.2 * Określone potrzeby, do których nie odniesiono się w programie operacyjnym

Działania RPO będą koncentrowały się na wsparciu działalności badawczo-rozwojowej. Jednak ze względu na istotny potencjał akademicki niezwykle ważne dla regionu lubelskiego jest wzmacnianie strony popytowej innowacji. Stąd niezwykle istotne jest zapewnienie rozwoju badań podstawowych, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, które stanowią będą warunek podstawowy dla rozwijania badań wdrożeniowych. Ponadto niezwykle istotne jest zadbanie o jakość kadr uczelni wyższych, w tym umożliwienie pracownikom naukowym rozwoju poprzez udział w zespołach badawczych tworzonych z wiodącymi ośrodkami.

Obserwowane niepokojące tendencje na regionalnym rynku pracy związane są głównie z niedopasowaniem systemu edukacyjnego do potrzeb przedsiębiorców. Z tego względu niesłychanie ważne są działania systemowe podnoszące jakość edukacji na wszelkich szczeblach, a w szczególności dostosowanie struktury kształcenia na poziomie wyższym do potrzeb regionalnych rynków pracy.

Ze względu na charakter regionu oraz wybraną główną regionalną inteligentną specjalizację powodzenie realizacji celów rozwojowych zależne będzie od dostosowania do potrzeb regionalnych interwencji PROW. Dotyczy to w szczególności wsparcia dla przedsiębiorstw przemysłu przetwórczego.

Kluczowym elementem dla rozwoju regionu jest przyśpieszenie przebudowy dróg szybkiego ruchu oraz powiązań kolejowych. W szczególności chodzi o udrożnienie powiązań drogami krajowymi Lublina z Warszawą, Rzeszowem, Kielcami, a także Lublina z głównymi przejściami granicznymi z Ukrainą i Białorusią. Równie ważne jest przystosowanie do wyższych prędkości podróży magistralnej linii kolejowej Lublin- Dorohusk (linia nr 7). Wzrost możliwości przewozowych kolei w regionie będzie możliwy po zrealizowaniu Eurocentrum Logistycznego w Małaszewiczach, modernizacji linii ważnych w skali ponadregionalnej - linii nr 2, 7, 12, 26, 68 i 65 - LHS. O znaczeniu Linii Hutniczej Szerokotorowej, na której końcu w Polsce zlokalizowane jest centrum logistyczne w Sławkowie, świadczy wielkość przewozów (ok. 7 mln t rocznie) oraz duże zainteresowanie międzynarodowych operatorów logistycznych.

Dla powodzenia realizacji zamierzonych w RPO WL 2014-2020 działań w zakresie odnawialnych źródeł energii należy podjąć pilne prace nad modernizacją sieci wysokich i średnich napięć. Przeważająca infrastruktura nie będzie mogła przyjąć energii z powstających źródeł rozproszonych.

2.3 * Uzasadnienie alokacji finansowej

Tabela 2: Ogólny zarys strategii inwestycyjnej programu

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusze: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
Oś Priorytetowa 1 Konkurencyjność przedsiębiorstw w innowacje	Cel tematyczny 1 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2. promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwój powiązań między przedsiębiorstwami, centrami B+R i szkołami wyższymi (...), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji	Wzrost udziału przedsiębiorstw z sektora MŚP w nakładach B+I w województwie lubelskim poprzez wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw oraz wzmocnienie potencjału przedsiębiorstw w zakresie prowadzenie działalności B+R.	EFRR	27 233 235	2%	0%	0%	1. Niski stopień korelacji pomiędzy sferą naukową, w tym badawczo rozwojową, a przedsiębiorstwami z sektora MŚP w województwie lubelskim. 2. Niski stopień nakładów przedsiębiorstw z sektora MŚP na B+I w województwie lubelskim

¹⁰ W 100% EFS i w 100% EFRR uwzględniono również środki na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. W konstrukcji RPO WL w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych zaplanowane będą poddziałania dla ZIT.

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		w dziedzinie kluczowych technologii (...)							
	Cel tematyczny 2 Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	2.2 Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	Rozwój produktów i usług opartych na TIK, sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających ich potrzebom, wprowadzania procesów modernizacyjnych	EFRR	27 233 235	2%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. kierunkowe cele wyznaczone przez Europejską Agendę Cyfrową będącej jedną z przewodnich strategii Europa 2020; 2. Wspieranie powstawania e-usług w przedsiębiorstwach w celu umożliwienia zwiększania; konkurencyjności. 3. wykorzystanie synergii transferu technologii, (parków naukowych, centrów ICT oraz klastrów); 4. brak wiodących centrów B + R w zakresie technologii ICT; 5. niski poziom e-rozwoju regionu na tle kraju; 6. rozwój rynku Internetowego celem świadczenia e-usług przez przedsiębiorstwa;
		2.3 Wzmacnianie zastosowania rozwiązań	Rozwój usług elektronicznych administracji w zakresie jej	EFRR	27 233 235	2%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. kierunkowe cele wyznaczone przez Europejską Agendę Cyfrową będącej jedną z przewodnich strategii Europa

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		cyfrowych w ramach e-gov, e-edukacji, włączenia cyfrowego, e-kultury i e-zdrowia	funkcjonowania oraz rozwój i zwiększenie dostępu do usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (zastosowania rozwiązań z obszaru ICT powinny być kompatybilne z systemami krajowymi) Wsparcie digitalizacji w zakresie całości wspólnego dziedzictwa kulturowego, naukowego i edukacyjnego oraz rozwój systemu instytucji i narzędzi zapewniających jego archiwizację, a także zapewnienie powszechnego,						2020; 2. brak powszechnego i ujednoliconego systemu e-administracji; 3. niewystarczające wykorzystywanie posiadanej infrastruktury przez administrację i rezygnacja z komplementarności i interoperacyjności; 4. niski poziom e-rozwoju regionu na tle kraju; 5. efektywne wykorzystanie udostępnianych on-line zasobów informacyjnych, celem upraszczania i usprawniania procedur administracyjnych; 6. niewielki odsetek usług publicznych dostosowanych do indywidualnych potrzeb danej społeczności; 7. niewystarczający poziom ilość aplikacji, programów komputerowych wspomagających nauczanie przedmiotowe z TIK oraz kursów e-learningowych. 8. niewystarczające wyposażenie

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
			otwartego dostępu w postaci cyfrowej do zasobów dziedzictwa kulturowego.						<p>bazy dydaktycznej w urzędzenia;</p> <p>9. niewystarczające wykorzystanie specjalistycznego oprogramowania w sektorze zdrowia.</p> <p>10. niskie zasoby infrastruktury oraz brak działań w ramach rozwiązań e-zdrowia i telemedycyny.</p> <p>11. niski poziom digitalizacji, integracji i rozbudowy informacji turystycznej, kulturalnej i gospodarczej dostępnej online</p>
	Cel tematyczny 3 Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury.	3.1 promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również	Rozwój przedsiębiorczości poprzez wdrażanie nowych pomysłów oraz przedsiębiorstw posiadających utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania ze względu na krótki okres funkcjonowania	EFRR	40 849 853	3%	0%	0%	<p>1. Utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania przedsiębiorstw nowopowstałych;</p> <p>2. Utrudniony dostęp do specjalistycznej wiedzy i doradztwa osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą oraz mikroprzedsiębiorstw znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju.</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		przez inkubatory przedsiębiorczości	na rynku. Poszerzenie działalności firm już istniejących. Stworzenie warunków technicznych dla rozwoju przedsiębiorczości.						
		3.2. opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodawiania	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MŚP na rynku krajowym i międzynarodowym, poprzez wdrażanie nowych modeli biznesowych oraz promocję oferty firm na nowych rynkach.	EFRR	27 233 235	2%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska konkurencyjność przedsiębiorstw z sektora MŚP województwa lubelskiego. 2. Niski stopień ekspansywności przedsiębiorstw sektora MŚP województwa lubelskiego na inne rynki, głównie zagraniczne. 3. Brak nowoczesnych systemów zarządzania jakością, modele biznesowe oparte na bieżącej działalności firm
		3.3. wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, dzięki inwestycjom w innowacje.	EFRR	102 124 632	7,5%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska wartość kapitału zakładowego przedsiębiorstw z regionu. 2. Niska innowacyjność przedsiębiorstw z sektora MŚP województwa lubelskiego. 3. Niska konkurencyjność przedsiębiorstw z sektora MŚP

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		usług							województwa lubelskiego.
		3.4 wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji	Wzmocnienie współpracy pomiędzy funkcjonującymi w regionie przedsiębiorstwami z sektora MŚP w zakresie poszerzenia dostępu do wiedzy fachowej oraz stworzenie instrumentów umożliwiających wymianę doświadczeń. Ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do zewnętrznych, poza bankowych źródeł finansowania inwestycji	EFRR	74 891 397	5,5%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak odpowiedniej sieci kooperacji przedsiębiorstw 2. Marginalna ilość instytucji otoczenia biznesu (niewystarczająca ilość inkubatorów przedsiębiorczości parków przemysłowych, technologicznych, naukowych). 3. Utrudniony dostęp do specjalistycznego doradztwa dla MŚP. 4. Utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
<u>Oś Priorytetowa 2</u> Energia przyjazna środowisku	<u>Cel tematyczny 4</u> Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.1 Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego regionu Wzrost wytwarzania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	EFRR	108 932 941	8%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgodnie z pakietem klimatyczno-energetycznym, wyznaczony dla Polski cel dotyczący udziału OZE wynosi 15% do 2020 r. Według danych Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” w 2009 r – udział wyniósł 6,3%. 2. Wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii pozwoli na zmniejszenie wykorzystania paliw stałych a tym samym na ograniczenie niekorzystnego oddziaływania energetyki na środowisko. 3. Dążenie do wzrostu znaczenia odnawialnej energetyki rozproszonej. W krajowym systemie energetycznym należy wykorzystywać zalety, jakie daje OZE dla wzrostu bezpieczeństwa energetycznego na tych obszarach, gdzie rozwój energetyki zawodowej napotyka na duże ograniczenia. Rozwój generacji rozproszonej opartej na OZE wymaga

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>dostosowania do nowych warunków sieci przesyłowej i dystrybucyjnej.</p> <p>4. Analiza SWOT dla regionu: Potencjalnie duże zasoby energii odnawialnej na Lubelszczyźnie zróżnicowane pod względem geograficznym zawłaszcza energii: z biomasy i słonecznej.</p> <p>5. Stworzenie nowych miejsc pracy powiązanych z energetyką odnawialną (budowa instalacji związanych z wykorzystaniem OZE). Tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. Promowanie zachowań ekologicznych.</p>
		4.2 Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE przez przedsiębiorstwa	Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz energii wytwarzanej z	EFRR	13 616 618	1%	0%	0%	<p>1. Poprawa efektywności energetycznej wpłynie znacząco na redukcję emisji substancji zanieczyszczających oraz ułatwi osiągnięcie celów związanych ze zmianą klimatu.</p> <p>2. Inwestycje wpisują się w założenia Dyrektywy</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
			odpadów						Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej.
		4.3 Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym	Zwiększenie efektywności energetycznej w budownictwie użyteczności publicznej Wzrost efektywności energetycznej poprzez ograniczenie zużycia energii elektrycznej	EFRR	13 616 618	1%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Celem polityki energetycznej UE wskazanym w pakiecie energetyczno-klimatycznym UE jest poprawa do 2020 r. efektywności energetycznej o 20%. 2. Sektor ten posiada duży potencjał oszczędzania energii a wsparcie tego typu działań będzie skutkowało poprawą efektywności energetycznej w budownictwie. 3. Inwestycje związane z przebudową systemów grzewczych w budownictwie pozwolą na zmniejszenie wykorzystania paliw stałych do celów grzewczych i bytowych na rzecz paliw płynnych oraz energii z OZE. Działania w ramach priorytetu prowadzą do realizacji polityki energetycznej państwa oraz do osiągnięcia celów energetycznych Europy

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									w tym zgodności z dyrektywą 2012/27/UE.
		4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych	Ochrona środowiska i redukcja emisji zanieczyszczeń Poprawa jakości powietrza, spełnianie standardów emisyjnych oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii	EFRR	136 166 177	10%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> Zalecenie KE w zakresie ograniczenia emisji gazów wywołujących efekt cieplarniany oraz doprowadzenia do wzrostu udziału w rynku energii odnawialnych: <ul style="list-style-type: none"> - redukcja emisji gazów cieplarnianych do roku 2020 o 20%, w stosunku do 1990 r., - zwiększenie do 2020 r. udziału OZE w zużyciu energii do 20%. Zobowiązania unijne wynikające z Dyrektywy 2006/32/WE nakładają na Polskę obowiązek osiągnięcia do 2016 roku oszczędności energii o 9% w stosunku do średniego zużycia energii finalnej z lat 2001 – 2005. Zgodnie z Załoženiami Umowy Partnerstwa, zmniejszenie emisyjności gospodarki przyczyni się do poprawy jakości życia i przestrzeni

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									publicznej w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz ochrony zdrowia mieszkańców.
		4.7. Promowanie wysokosprawnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię cieplną	Poprawa efektywności energetycznej	EFRR	13 616 618	1%	0%	0%	1. Wspieranie rozwoju kogeneracji stanowi istotny element poprawy efektywności energetycznej w użytkowaniu energii elektrycznej
Oś Priorytetowa 3 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	Cel tematyczny 5 Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5.2 Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi	Zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą Wzrost efektywności systemów ratowniczo-gaśniczych oraz systemów ostrzegania	EFRR	13 616 618	1%	0%	0%	1. Zmiany klimatu skutkują zwiększeniem częstotliwości i skali zjawisk powodziowych i suszy. Ochronę przed skutkami powodzi, suszy i deficytu wody może zapewnić racjonalnie prowadzona gospodarka wodami. 2. Kierunki działań wpisują się w projekt przewodni UE „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”. 3. Konieczność podjęcia działań wynika z realizacji celów zawartych w planach

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>gospodarowania wodami: dobrego stanu wód, dobrego stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i obniżenia skutków susz w perspektywie do 2020 r.</p> <p>4. Słaby stan technicznej infrastruktury przeciwpowodziowej oraz brak integracji sposobów zagospodarowania terenu do istniejących na danym obszarze zagrożeń.</p> <p>5. Szczególna potrzeba realizacji działań i inwestycji związanych z ryzykiem wystąpienia powodzi, łączących elementy systemowego zarządzania ryzykiem z adaptacją do zmian klimatu. Województwo Lubelskie ucierpiało na skutek silnych powodzi, które miały miejsce w ciągu ostatnich lat. Wydarzenia te wyraźnie wskazały na konieczność inwestycji zarówno w dziedzinie technik zapobiegania powodzi jak i działań</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>popowodziowych. Braki dotyczą zarówno wyposażenia jak i jakości zarządzania na terenach zagrożonych powodzią. Obszarem szczególnie narażonym i uszkodzonym jest Region Środkowej Wisły. Słaby stan technicznej infrastruktury powodziowej oraz brak integracji sposobów zagospodarowania terenu do istniejących na danym obszarze zagrożeń wskazuje na konieczność i ukierunkowanego rozwoju małej retencji wodnej, uwzględniającej również wymagania ochrony przyrody i krajobrazu oraz potrzeby rolnictwa i wypoczynku.</p> <p>6. Działania umożliwiają adaptację do zachodzących zmian klimatycznych w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom wezbrań i powodzi. Dzięki realizacji projektów zwiększy się bezpieczeństwo mieszkańców. Ulegną poprawie</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									warunki prowadzenia żeglugi, co zwiększy wykorzystanie powstałej infrastruktury portowo-przystaniowej oraz umożliwi rozwój podmiotów gospodarczych zajmujących się transportem wodnym. Wpłynie to pozytywnie na rynek pracy i da szansę na rozwój zawodów związanych z obsługą statków i łodzi.
	Cel tematyczny 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów	6.1 Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	Stworzenie sprawnego systemu zagospodarowania odpadów w oparciu o instalacje regionalne Ograniczenie ilości odpadów składowanych na wysypiskach zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami	EFRR	20 424 927	1,5%	0%	0%	1. Konieczna jest kontynuacja działań ukierunkowanych na stopniowe przechodzenie z systemu polegającego na składowaniu odpadów na system wspierający przetworzenie i odzysk surowców lub ich energetyczne wykorzystanie. Kolejny kierunek działań obejmuje zapobieganie powstawaniu odpadów zgodnie z zasadą minimalizacji na każdym etapie cyklu życia odpadów. 2. Potrzeby wskazane w „Planie Gospodarki Odpadami dla

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>Województwa Lubelskiego 2017” : konieczność przyspieszenia działań w zakresie tworzenia ponadgminnych i gminnych systemów odzysku i unieszkodliwiania odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych</p> <p>3. Konieczność objęcia wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania, co w konsekwencji spowoduje spadek, a w dłuższej perspektywie całkowite wyeliminowanie dzikich składowisk.</p> <p>4. Stosowanie technologii spełniających kryteria BAT w realizowanych inwestycjach. Wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									odpadów.
		6.2 Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa Zapobieganie degradacji środowiska poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych	EFRR	95 316 324	7%	0%	0%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez eliminację i ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do ziemi, 2. Zapewnienie efektywnej gospodarki wodnej wymaga podjęcia działań które prowadzą do zagwarantowania odpowiedniej jakości oraz ilości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz pozwolą na minimalizowanie zagrożeń i usuwanie ich ewentualnych skutków 3. Potrzeba uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej wskazana w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019”. Program

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>wskazuje konieczność dalszego rozwoju sieci wodociągowej oraz budowy i modernizacji ujęć i stacji uzdatniania. Zadaniem na kolejne lata jest dalszy rozwój kanalizacji, wzrost stopnia usuwania biogenów i zmniejszenie uciążliwości zapachowej w oczyszczalniach ścieków w aglomeracjach poniżej 15 000 RLM oraz zastosowanie technologii ograniczających ilość osadów ściekowych z jednoczesnym wzrostem ich wykorzystania w rolnictwie.</p> <p>4. Bardzo niski stopień skanalizowania terenów wiejskich oraz duże dysproporcje w wyposażeniu w urządzenia kanalizacyjne pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi, tempo przyrostu sieci kanalizacyjnej utrzymuje się na niższym poziomie niż w kraju, Działania mają na celu ochronę i wzmocnienie zasobów</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									przyrodniczych dolin rzecznych oraz realizują założenia Dyrektywy 2000/60/WE zwanej Ramową Dyrektywą Wodną, której celem jest ochrona i poprawa stanu śródlądowych wód europejskich (powierzchniowych i podziemnych) oraz ekosystemów lądowych zależnych od wody.
		6.3 Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój instytucji kultury Wzrost atrakcyjności i konkurencyjności turystycznej regionu	EFRR	47 658 162	3,5%	0%	0%	1. Zgodnie z celami Unii Europejskiej, niezbędne są inwestycje w infrastrukturę, które wpłyną na zwiększenie możliwości zatrudnienia, w szczególności w perspektywie długookresowej, poprzez podniesienie konkurencyjności regionu. Potencjał tworzenia możliwości zatrudnienia i w konsekwencji podnoszenia konkurencyjności gospodarki, istnieje w Regionie w obszarze infrastruktury turystycznej i kulturalnej. 2. Województwo Lubelskie

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>posiada wyjątkowo korzystne warunki do rozwoju turystyki. Walory przyrodniczo-krajobrazowe, stosunkowo czyste środowisko, a także bogactwo dziejów oraz spuścizna wielu narodów i przenikających się kultur to jedno z największych atutów województwa. Region wyróżnia zróżnicowanie oferty, z wiodącą rolą produktów turystyki aktywnej, kulturowej, uzdrowiskowej, przyrodniczo – krajoznawczej, na terenach miejskich i wiejskich oraz przygranicznych.</p> <p>3. Niedostateczny rozwój systemu szlaków dziedzictwa kulturowego, w tym o znaczeniu międzynarodowym.</p> <p>4. Niedostateczna edukacja o wartościach dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców regionu oraz właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych.</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>5. Brak zintegrowanego systemu informacji o obiektach zabytkowych pozwalających wytyczać szlaki turystyczno – kulturalne (zwiedzanie, nocleg, wyżywienie).</p> <p>6. Wykorzystanie zabytków do nowych funkcji, adaptacje na funkcje służące społecznościom lokalnym. Wzrost wykorzystania dziedzictwa kulturowego dla celów społecznych, gospodarczych i turystycznych.</p> <p>7. Przygraniczne położenie województwa umożliwiające współpracę i wymianę kulturalną z sąsiadami.</p> <p>8. Zgodnie z zapisami „Planu marketingu turystyki na lata 2007-2013” podmiejskie strefy rekreacyjne – zwłaszcza wokół Lublina, Chełma, Białej Podlaskiej, Zamościa a także wokół pozostałych większych miast Regionu – zostały wskazane jako obszary zaplecza wypoczynkowego miast do</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									kształtowania podmiejskich rezerw rekreacyjnych. KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego. Jednocześnie wskazano na brak kompleksowej, spójnej, profilowanej i łatwo dostępnej oferty turystycznej całego regionu, co wskazuje na potrzebę rewitalizacji terenów nadrzecznych.
		6.4 Ochrona przywrócenie różnorodności i	Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i	EFRR	13 616 618	1%	0%	0%	1. Na tle Europy, Polska posiada cenne zasoby przyrodnicze, zasługujące na najwyższy stopień poszanowania.

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	krajobrazowej województwa Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego oraz podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej						<p>Pomimo, iż wszystkie formy ochrony przyrody (parki narodowe, krajobrazowe, natura 2000, rezerваты przyrody oraz obszary chronionego krajobrazu) zajmują ok. 30% powierzchni kraju, to jednak aż 15% gatunków roślin naczyniowych oraz 11% ssaków w Polsce jest zagrożonych wymarciem.</p> <p>2. Podejmowane działania dotyczące ochrony przyrody, pozwolą zapobiec zmniejszaniu się różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Lubelszczyzny na poziomie genetycznym, gatunkowym i siedliskowym. Zagrożenie to spowodowane jest nadmierną działalnością człowieka oraz zagrożeniami naturalnymi i zanieczyszczeniem środowiska.</p> <p>3. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura ochrony środowiska utrudnia właściwą ochronę istniejących w regionie wartości przyrodniczych i nie</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>gwarantuje zrównoważonego rozwoju gospodarczego województwa.</p> <p>4. Współfinansowane projekty będą w pełni zgodne z postanowieniami dyrektyw oceny oddziaływania na środowisko, siedliskowej i ptasiej.</p>
		6.5 Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, rekultywację terenów przemysłowych i redukcję zanieczyszczenia powietrza	Ochrona środowiska i redukcja emisji zanieczyszczeń w przestrzeni miejskiej Przywrócenie atrakcyjności terenów zdegradowanych i przemysłowych	EFRR	81 699 706	6%	0%	0%	<p>1. Szansą dla regionu jest podniesienie atrakcyjności miast poprzez kompleksowe działania rewitalizacyjne. Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Polityka spójności a miasta: wkład miast we wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy w regionach” (COM /2006/ 385 z 12 lipca 2006 r.) podkreśla znaczenie rewitalizacji jako istotnego czynnika wzrostu atrakcyjności miast w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.</p> <p>2. Degradacja terenów i</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									przestrzeni publicznych stanowi istotną barierę w rozwoju społeczno-ekonomicznym miast. Miasta budując wizerunek atrakcyjnego miejsca zamieszkania powinny podjąć działania na rzecz rewitalizacji zdegradowanych i zaniedbanych przestrzeni publicznych, tak aby stworzyć bezpieczne, przyjazne i harmonijne środowisko, w którym potrzeby mieszkańców, jak również osób przyjezdnych w sferze działalności gospodarczej, pobytu, konsumpcji oraz rekreacji mogą być zaspokajane w sposób optymalny.
Oś Priorytetowa 4 Mobilność regionalna i ekologiczny transport	Cel tematyczny 4 Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich,	Ochrona środowiska i redukcja emisji zanieczyszczeń	EFRR	20 424 927	1,5%	0%	0%	1. Jednym z priorytetów Strategii Europa 2020 jest rozwój zrównoważony czyli wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej między innymi poprzez modernizację

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych							<p>sektora transportu i zmniejszenia jego udziału w emisji związków węgla. Założenia te można osiągnąć poprzez szereg działań, takich jak wprowadzanie niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego, elektryfikacja sieci, budowa/przebudowa infrastruktury transportu oraz inteligentne zarządzanie ruchem.</p> <p>2. Zapisy WRS wskazują, iż głównymi działaniami w ramach EFRR są zintegrowane, zrównoważone i dostępne rozwiązania w zakresie mobilności w miastach, regionach miejskich i na obszarach metropolitalnych, prowadzące do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, w szczególności w ramach planów zrównoważonego transportu miejskiego, w których przewiduje się ułatwienia dla transportu publicznego,</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>rowerzystów i pieszych.</p> <p>3. Zapisy Założeń Umowy Partnerskiej zakładają, iż promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej realizowane będzie poprzez m.in. inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej w miastach, udogodnienia dla podróży multimodalnych (w tym, inwestycje służące ruchowi rowerowemu i pieszemu), ograniczenie i uspokojenie ruchu samochodowego w centrach miast, budowę instalacji do dystrybucji biogazu, czy innych nośników energii dla komunikacji publicznej.</p> <p>4. Zgodnie z zapisami Zielnej Księgi nowe podejście do mobilności w mieście oznacza optymalizację wykorzystania różnorodnych środków transportu oraz integrację transportu zbiorowego z różnymi rodzajami transportu</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>indywidualnego, w tym ruchu rowerowego.</p> <p>Ruch rowerowy wymieniany jest w licznych dokumentach krajowych i międzynarodowych jako istotny element modelu zrównoważonego transportu ze względu na jego walory komunikacyjne i ekologiczne, ale również zdrowotne. W zakresie komunikacji rowerowej najważniejszy jest rozwój bezpiecznej, wygodnej i zapewniającej szybkie poruszanie się po obszarze całego miasta infrastruktury w postaci dróg rowerowych, stref uspokojonego ruchu i parkingów rowerowych. Istotna jest również koordynacja z komunikacją publiczną w postaci parkingów przy ważniejszych przystankach (tzw. Bike & Ride).</p> <p>Sprawne funkcjonowanie zintegrowanego systemu transportu publicznego jest uwarunkowane powiązaniem</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>układu drogowego z układem kolejowym oraz maksymalnym zwiększeniem udziału transportu zbiorowego w przewozach pasażerskich. Na terenach miast oraz terenach podmiejskich województwa lubelskiego brakuje takich systemów. Brak parkingów w miastach oraz parkingów strategicznych na obrzeżach miast powiązanych z systemem transportu publicznego powoduje coraz większe problemy komunikacyjne oraz niekorzystnie wpływa na środowisko naturalne. Przebudowa oraz rozbudowa infrastruktury komunikacji sprzyjać będzie szybszemu przemieszczaniu się ludności w ośrodkach miejskich oraz podmiejskich, poprawi komfort świadczonych usług.</p>
	Cel tematyczny 7	7.2 Zwiększanie	Poprawa dostępności komunikacyjnej	EFRR	183 824 339	13,5 %	0%	0%	Zgodnie z zapisami Studium Programowo – Przestrzennego

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T	województwa poprzez integrację regionalnego układu transportowego z krajowym systemem transportowym						Integracji Systemów Komunikacji w Województwie Lubelskim oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020, województwo boryka się ze słabą dostępnością komunikacyjną wynikającą z braku dróg szybkiego ruchu oraz braku obwodnic terenów zurbanizowanych. Zły stan kluczowej sieci drogowej regionu, w sposób widoczny zmniejsza atrakcyjność inwestycyjną województwa i jakość życia jego mieszkańców. Podejmowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę dostępności komunikacyjnej województwa lubelskiego i zwiększenie mobilności mieszkańców, wpłynie na wzrost lokalizacji działalności gospodarczej decydującej o możliwościach rozwojowych regionu, a także wpłynie na wzrost bezpieczeństwa użytkowników dróg..
		7.3 Rozwój przyjaznych	Zmniejszenie negatywnego wpływu	EFRR	34 041 544	2,5%	0%	0%	Stworzenie zintegrowanego systemu publicznej komunikacji

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne	transportu na środowisko naturalne poprzez rozwój efektywnego, zintegrowanego systemu transportowego.						zbiorowej na terenie województwa lubelskiego w oparciu o wojewódzki plan transportowy oraz lokalne plany transportowe zapewni mieszkańcom maksymalną mobilność oraz podniesie standard życia. Budowa bądź przebudowa węzłów przesiadkowych w różnych miastach województwa oraz integracja taryf i wprowadzenie wspólnego biletu dla różnych gałęzi transportu zachęci mieszkańców województwa do korzystania z publicznych środków transportu. Wprowadzenie Inteligentnych systemów transportu (ITS) pozwoli na optymalizację planowania podróży oraz lepsze zarządzanie ruchem. Narastające w miastach potoki ruchu ulicznego może rozwiązać jedynie wydajny system ruchu i współpraca w zakresie wszystkich środków transportu. Sprawne funkcjonowanie takiego systemu jest uwarunkowane jest powiązaniem układu drogowego z układem kolejowym oraz

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>maksymalnym zwiększeniem udziału transportu zbiorowego w przewozach pasażerskich. Na terenach miast oraz terenach podmiejskich województwa lubelskiego brakuje takich systemów. Brak parkingów w miastach oraz parkingów strategicznych na obrzeżach miast powiązanych z systemem transportu publicznego powoduje coraz większe problemy komunikacyjne oraz niekorzystnie wpływa na środowisko naturalne. Stworzenie węzłów przesiadkowych zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportu, w tym systemy parkingów dla samochodów P&D przy końcowych przystankach komunikacji wraz z towarzyszącą infrastrukturą zapewnią mieszkańcom maksymalną mobilność oraz wysoki standard życia.</p> <p>Wprowadzenie Inteligentnych systemów transportu (ITS) pozwoli na optymalizację planowania</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									podróży oraz lepsze zarządzanie ruchem.
		7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego	Wzmocnienie funkcjonowania transportu kolejowego jako czynnik poprawy warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego	EFRR	34 041 544	2,5%	0%	0%	W Białej księdze w sprawie transportu określono wizję konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu zmierzającego do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do roku 2050 o przynajmniej 60% w porównaniu do poziomu z roku 1990. W odniesieniu do funduszy objętych zakresem WRS oznacza to skierowanie działań na modernizację i poprawę stanu technicznego infrastruktury kolejowej oraz podniesienie jakości usług transportu kolejowego w tym m.in. połączenie miast wojewódzkich siecią kolejową o wysokim standardzie, wdrażanie rozwiązań sprzyjających podniesieniu bezpieczeństwa transportu i poprawie przepustowości ruchu, tworzenie infrastruktury służącej rozwojowi transportu multimodalnego, rozwój

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									kolei aglomeracyjnej. W województwie lubelskim istnieje potrzeba zwiększenia udziału kolei w przewozach, jako transportu mającego najmniej szkodliwy wpływ na środowisko. Jednakże zły stan infrastruktury kolejowej, taboru kolejowego oraz niski stopień zelektryfikowania linii kolejowych wymaga poniesienia wysokich nakładów finansowych. Wprowadzenie nowoczesnych i zelektryfikowanych środków transportu kolejowego zachęci mieszkańców województwa do korzystania z tego środka transportu poprzez skrócenie czasu przejazdu, podniesienie jakości i komfortu podróży oraz wpłynie pozytywnie na poprawę stanu środowiska naturalnego.
Oś Priorytetowa 5 Przedsiębiorczość i zatrudnienie	Cel tematyczny 8 Wspieranie zatrudnienia i mobilności	8.5 Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i	Zwiększenie dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy.	EFS	75 272 064	0%	16 %	0%	Analiza SWOT: – utrzymanie się tradycyjnej struktury gospodarki z wysokim udziałem mało efektywnego rolnictwa, – słabo rozwinięty sektor MŚP

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
	pracowników	nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników							<p>(niski stopień nasycenia przedsiębiorczością, niska zdolność do konkurowania i finansowania własnego rozwoju),</p> <ul style="list-style-type: none"> – niekorzystna struktura bezrobocia: m.in. wysoki udział trwale bezrobotnych, – wysoki poziom bezrobocia ukrytego na wsi, – niedostateczne kwalifikacje zawodowe wynikające z niskiej rangi i jakości kształcenia zawodowego oraz niedostatecznie skutecznego systemu nauczania praktycznego, – niższy niż dla mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej kobiet wynikający m.in. z: niechęci pracodawców do ich zatrudniania, braku prawidłowo funkcjonującego systemu wspomagania rodziców w procesie wychowawczo-opiekuńczym, niskiego wskaźnika

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									samozatrudnienia kobiet.
		8.6 Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	Wzrost mobilności zawodowej osób młodych na rynku pracy.	EFS	18 818 016	0%	4%	0%	Analiza SWOT: <ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięty sektor MŚP (niski stopień nasycenia przedsiębiorczością, niska zdolność do konkurowania i finansowania własnego rozwoju), - utrzymanie się tradycyjnej struktury gospodarki z wysokim udziałem mało efektywnego rolnictwa, - niekorzystna struktura bezrobocia: wysoki udział bezrobocia wśród młodzieży, - wysoki poziom bezrobocia ukrytego na wsi, - niższy niż dla mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej kobiet wynikający m.in. z: niechęci pracodawców do ich zatrudniania, braku prawidłowo funkcjonującego systemu wspomagania rodziców w procesie wychowawczo-opiekuńczym,

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>niskiego wskaźnika samozatrudnienia kobiet,</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak powszechnego dostępu do usług doradztwa zawodowego, - niedostateczne kwalifikacje zawodowe wynikające z niskiej rangi i jakości kształcenia zawodowego oraz niedostatecznie skutecznego systemu nauczania praktycznego, - utrudniony dostęp młodzieży z terenów wiejskich do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, co zmniejsza ich szanse na rynku pracy.
		8.7 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	Rozwój przedsiębiorczości, w tym wzrost samozatrudnienia.	EFS	37 636 032	0%	8%	0%	<p>Analiza SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięty sektor MŚP (niski stopień nasycenia przedsiębiorczością, niska zdolność do konkurencyjności i finansowania własnego rozwoju), - utrzymanie się tradycyjnej struktury gospodarki z wysokim udziałem małych

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>efektywnego rolnictwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> – niekorzystna struktura bezrobocia: wysoki udział trwale bezrobotnych, wysoki udział bezrobocia wśród młodzieży, – wysoki poziom bezrobocia ukrytego na wsi, – niższy niż dla mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej kobiet wynikający m.in. z: niechęci pracodawców do ich zatrudniania, braku prawidłowo funkcjonującego systemu wspomagania rodziców w procesie wychowawczo-opiekuńczym, niskiego wskaźnika samozatrudnienia kobiet.
		8.8 Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	Wzmocnienie działań na rzecz równouprawnienia płci oraz godzenia życia zawodowego i prywatnego.	EFS	18 818 016	0%	4%	0%	<p>Analiza SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słabo rozwinięty sektor MŚP (niski stopień nasycenia przedsiębiorczością, niska zdolność do konkurencyjności i finansowania własnego rozwoju), – utrzymanie się tradycyjnej

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>struktury gospodarki z wysokim udziałem mało efektywnego rolnictwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> – niekorzystna struktura bezrobocia: m.in. wysoki udział trwale bezrobotnych, – wysoki poziom bezrobocia ukrytego na wsi, – niższy niż dla mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej kobiet wynikający m.in. z: niechęci pracodawców do ich zatrudniania, braku prawidłowo funkcjonującego systemu wspomagania rodziców w procesie wychowawczo-opiekuńczym, niskiego wskaźnika samozatrudnienia kobiet.
		8.9 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	Wzrost adaptacyjności przedsiębiorców i ich pracowników do zmieniających się wymogów rynków gospodarczych.	EFS	51 749 544	0%	11 %	0%	<p>Analiza SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niska atrakcyjność inwestycyjna regionu przekładająca się m.in. na niewielki napływ inwestycji zagranicznych, – niski wskaźnik urbanizacji przekładający się na małą

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>liczbę miejsc pracy generowanych w miastach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - mała atrakcyjność rynku wewnętrznego wynikająca z niskiego PKB per capita utrudniająca działalność gospodarczą oraz wzrost zatrudnienia, - niski poziom uprzemysłowienia oraz mała liczba przedsiębiorstw produkcyjnych, - słabo rozwinięty sektor MŚP (niski stopień nasycenia przedsiębiorczością, niska zdolność do konkurencyjności i finansowania własnego rozwoju), - niższy niż w kraju udział podmiotów prowadzących działalność usługową wysokiej techniki oraz niska skłonność do innowacji, - utrzymanie się tradycyjnej struktury gospodarki z wysokim udziałem mało efektywnego rolnictwa.

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<ul style="list-style-type: none"> - niższy niż dla mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej kobiet wynikający m.in. z: niechęci pracodawców do ich zatrudniania, braku prawidłowo funkcjonującego systemu wspomagania rodziców w procesie wychowawczo-opiekuńczym, niskiego wskaźnika samozatrudnienia kobiet, - ograniczone zainteresowanie pracodawców (głównie mikro) stałym podnoszeniem kwalifikacji zawodowych przez pracowników, - małe zainteresowanie pracowników i pracodawców elastycznymi formami zatrudnienia, - niedostateczne kwalifikacje zawodowe wynikające z niskiej rangi i jakości kształcenia zawodowego oraz niedostatecznie skutecznego systemu nauczania

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>praktycznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – niska wydajność pracy notowana w każdym rodzaju działalności, – niska skłonność do współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, – niski kapitał społeczny.
		8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się	Wzrost mobilności zawodowej osób starszych.	EFS	18 818 016	0%	4%	0%	<p>Analiza SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niski wskaźnik urbanizacji przekładający się na małą liczbę miejsc pracy generowanych w miastach, – mała atrakcyjność rynku wewnętrznego wynikająca z niskiego PKB per capita utrudniająca działalność gospodarczą oraz wzrost zatrudnienia, – słabo rozwinięty sektor MŚP (niski stopień nasycenia przedsiębiorczością, niska zdolność do konkurencyjności i finansowania własnego rozwoju), – utrzymanie się tradycyjnej struktury gospodarki z

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>wysokim udziałem mało efektywnego rolnictwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> – ograniczone zainteresowanie pracodawców (głównie mikro) stałym podnoszeniem kwalifikacji zawodowych przez pracowników, – małe zainteresowanie pracowników i pracodawców elastycznymi formami zatrudnienia, – niedostateczne kwalifikacje zawodowe wynikające z niskiej rangi i jakości kształcenia zawodowego oraz niedostatecznie skutecznego systemu nauczania praktycznego, – niska wydajność pracy notowana w każdym rodzaju działalności.
Oś Priorytetowa 6 Włączenie społeczne	Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia	9.4 Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy	Wzrost integracji społecznej i zawodowej osób oraz rodzin wykluczonych lub zagrożonych	EFS	84 681 072	0%	18 %	0%	1. <i>Deficyty oraz szanse w otoczeniu regionu warunkujące konieczność realizacji priorytetu (Analiza SWOT– włączenie społeczne i walka z ubóstwem, 2012):</i>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
	społecznego i walka z ubóstwem	zatrudnialności	wykluczeniem społecznym w regionie.						<ul style="list-style-type: none"> – najwyższy w kraju wskaźnik zagrożenia ubóstwem oraz duża liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej, – najwyższy w kraju odsetek występowania zjawiska niepełnosprawności oraz niski wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, – postępujące negatywne procesy demograficzne, w tym niekorzystne zmiany liczby i struktury ludności województwa, – dominacja pasywnych form pomocy o niskiej skuteczności i efektywności w zakresie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na rzecz włączenia społecznego, – konieczność zmiany sposobu podejścia do osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, m. in. poprzez wykorzystanie nowych rozwiązań, w tym w zakresie

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>zintegrowania działań publicznych i niepublicznych: instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy i integracji społecznej,</p> <p>– konieczność podnoszenia jakości, skuteczności i efektywności działań na rzecz włączenia społecznego osób oraz integracji społeczności marginalizowanych.</p>
		9.7 Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	Rozwój wysokiej jakości usług publicznych oraz wzrost dostępności tych usług w regionie.	EFS	18 818 016	0%	4%	0%	<p>1. Deficyty oraz szanse w otoczeniu regionu warunkujące konieczność realizacji priorytetu (Analiza SWOT– włączenie społeczne i walka z ubóstwem, 2012):</p> <p>– postępujące negatywne procesy demograficzne, w tym niekorzystne zmiany liczby i struktury ludności województwa,</p> <p>– dysproporcje terytorialne w dostępie do usług społecznych, w tym koncentracja usług społecznych w ośrodkach miejskich,</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca oferta usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, w tym skierowanych do dzieci i młodzieży (w tym młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze), osób starszych i niesamodzielnych oraz osób niepełnosprawnych, – niewystarczająca oferta zakładów opiekuńczo – leczniczych oraz opiekuńczo – pielęgnacyjnych, a także ograniczona sieć opieki paliatywnej i terminalnej, – ograniczona dostępność usług w obszarze ochrony zdrowia psychicznego oraz rehabilitacji leczniczej, – konieczność rozwoju usług środowiskowych (deinstytucjonalizacja usług), – potrzeba rozwoju nowych form realizacji usług społecznych dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									społecznym, w tym wykorzystanie potencjału i animowanie społeczności lokalnych na rzecz realizacji tych usług, upowszechnienie wolontariatu i społecznych grup wsparcia
		9.8 Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	Rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie	EFS	28 227 024	0%	6%	0%	<p>Deficyty oraz szanse w otoczeniu regionu warunkujące konieczność realizacji priorytetu (Analiza SWOT– włączenie społeczne i walka z ubóstwem, 2012):</p> <ul style="list-style-type: none"> – mała na tle kraju liczba aktywnych podmiotów ekonomii społecznej oraz słaby potencjał znacznej części podmiotów ekonomii społecznej (nieatrwałość, niestabilność funkcjonowania, nieumiejętność planowania strategicznego, oparcie działalności głównie o działalność projektową) – mała na tle kraju liczba podmiotów aktywnej integracji (w tym KIS, CIS) oraz podmiotów świadczących usługi społeczne, – potrzeba budowania systemu

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej, w tym sieci ośrodków wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, inkubatory przedsiębiorczości społecznej, – potrzeba promowania przedsiębiorczości społecznej, budowania pozytywnego wizerunku podmiotów ekonomii społecznej oraz wykorzystania doświadczenia podmiotów ekonomii społecznej (wykorzystanie standardów, dobre praktyki) w działaniach na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem.</p>
		9.9 Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność	Zwiększenie aktywności społeczności lokalnych oraz wzmacnianie rozwoju lokalnego sprzyjającego włączeniu społecznemu..	EFS	4 704 504	0%	1%	0%	<p>1. Deficyty oraz szanse w otoczeniu regionu warunkujące konieczność realizacji priorytetu (Analiza SWOT – włączenie społeczne i walka z ubóstwem, 2012):</p> <ul style="list-style-type: none"> – niski poziom kapitału społecznego oraz niski wskaźnik rozwoju społecznego, – niski poziom i niewystarczająca świadomość potrzeby

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									<p>współpracy międzysektorowej na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem (m.in. instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, NGO, JST),</p> <p>– potrzeba ukierunkowania działalności samorządów lokalnych na rozwój lokalny z uwzględnieniem osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym rozwój partnerstw lokalnych,</p> <p>– konieczność wykorzystania potencjału społeczności lokalnych, zaangażowanie funkcjonujących lokalnych organizacji pozarządowych, w tym Lokalnych Grup Działania</p>
<u>Oś Priorytetowa 7</u> Edukacja, umiejętności i	<u>Cel tematyczny 10</u> Inwestowanie w edukację, umiejętności i	10.1 Zapobieganie i ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki	Zmniejszenie nierówności w upowszechnieniu edukacji oraz w jakości usług	EFS	70 567 560	0%	15 %	0%	<p>Analiza SWOT:</p> <p>1. Niewystarczające wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym w szczególności uczniów zdolnych i uczniów niepełnosprawnych, zarówno w</p>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
kompetencje	uczenie się przez całe życie	szkolnej i promowanie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej							<p>kontekście oferty edukacyjnej, jak i infrastruktury.</p> <p>2. Brak systemowo funkcjonującego doradztwa zawodowego i wsparcia pedagogiczno-psychologicznego i logopedycznego na każdym etapie edukacji.</p> <p>3. Niska ranga i negatywne postrzeganie szkolnictwa zawodowego w społeczeństwie.</p> <p>4. Nieefektywny system nauczania praktycznego</p> <p>5. Niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba miejsc w przedszkolach.</p> <p>6. Wzrost dostępności do doradztwa zawodowego oraz wsparcia pedagogiczno-psychologicznego i logopedycznego na każdym etapie edukacji w woj. lubelskim.</p>
			10.3	Wzmocnienie rozwoju zawodowego i podnoszenia	EFS	23 522 520	0%	5%	0%

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenie i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy	kwalifikacji osób dorosłych.						<i>i przedsiębiorstw oferta kształcenia ustawicznego.</i>

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
		z pracodawcami							
Oś Priorytetowa 8 Infrastruktura społeczna	Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia oraz infrastruktury społecznej przyczyniający się do wzrostu jakości i dostępności do usług medycznych i społecznych w regionie	EFRR	54 466 471	4%	0%	0%	Na terenie województwa występują znaczne dysproporcje terytorialne w dostępie do usług społecznych, w tym koncentracja usług społecznych i zdrowotnych w ośrodkach miejskich. Funkcjonuje niewystarczająca liczba zakładów opiekuńczo – leczniczych oraz opiekuńczo – pielęgnacyjnych, a także ograniczona sieć opieki paliatywnej i terminalnej. Występują bariery komunikacyjne i architektoniczne w dostępie do usług społecznych, w szczególności dla osób niepełnosprawnych, m.in. w placówkach, ośrodkach wsparcia i obiektach użyteczności publicznej. Niedostateczna jest również oferta opiekuńczo – wychowawcza skierowana do dzieci i młodzieży. Wsparcie w infrastrukturę ochrony zdrowia skierowane zostanie na obszary deficytów zdefiniowane na poziomie krajowym (choroby układu krążenia, nowotworowe,

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne) i regionalnym (m.in. geriatry, ochrona zdrowia psychicznego). Wsparcie w infrastrukturę ochrony zdrowia oraz infrastrukturę usług społecznych w ramach priorytetu udzielane będzie w powiązaniu z działaniami współfinansowanymi z EFS.
		9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności oraz obszarów miejskich i wiejskich	Rozwój infrastruktury obszarów rewitalizowanych przyczyniający się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów.	EFRR	47 658 162	3,5%	0%	0%	Czynnikiem wzrostu spójności społecznej i terytorialnej miast i obszarów wiejskich zagrożonych marginalizacją mogą być kompleksowe działania rewitalizacyjne realizowane w oparciu o Lokalne Plany Rewitalizacji. Rewitalizacja społeczna połączona ze wsparciem inwestycyjnym daje realne szanse rozwoju dla zubożałych społeczności miejskich i wiejskich. Zintegrowane inwestycje infrastrukturalne nakierowane na rozwiązywanie problemów społecznych przyczynią się do

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający cel priorytetowi inwestycyjnemu	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									ograniczenia koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego obszarów rewitalizowanych. Wsparcie w ramach priorytetu udzielane będzie w powiązaniu z działaniami współfinansowanymi z EFS.
		9.3 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej	Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw społecznych w regionie	EFRR	27 233 235	2%	0%	0%	W województwie lubelskim funkcjonuje mała, na tle kraju, liczba aktywnych podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych. Znaczną część podmiotów ekonomii społecznej cechuje nietrwałość, niestabilność funkcjonowania, nieumiejętność planowania strategicznego, oparcie działalności głównie o działalność projektową. Należy zatem budować i wspierać potencjał tych podmiotów również poprzez wykorzystywanie instrumentów finansowych (m.in. systemy preferencyjnych pożyczek lub poręczeń) na rzecz tworzenia i rozwoju działalności podmiotów ekonomii społecznej w regionie. Jak

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
									wynika z przeprowadzonej diagnozy istnieje potrzeba wsparcia rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie, w tym również poprzez inwestycje w rozbudowę, adaptację i modernizację infrastruktury przedsiębiorstw społecznych (Wieloletni Regionalny Plan Działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013-2020 - cel szczegółowy 1.3). Wsparcie w ramach priorytetu dla podmiotów ekonomii społecznej, udzielane m.in. w formie dotacji inwestycyjnych, realizowane będzie w powiązaniu z działaniami współfinansowanymi z EFS.

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu cel	Fundusz (określić fundusz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
	Cel tematyczny 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy.	EFRR	20 424 927	1,5%	0%	0%	Analiza SWOT: 1. Niewystarczające wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym w szczególności uczniów zdolnych i uczniów niepełnosprawnych, zarówno w kontekście oferty edukacyjnej, jak i infrastruktury. 2. Brak nowoczesnej lub przestarzała baza techniczna i dydaktyczna w większości szkół i placówek oświatowych w woj. lubelskim. 3. Niewystarczająca do potrzeb liczba miejsc w przedszkolach

Oś Priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Określony odpowiadający priorytetowi inwestycyjnemu	Fund usz (okre ślić fundu sz: EFRR, FS, EFS)	Wsparcie unijne - EUR	Podział ogólnego wsparcia unijnego do programu operacyjnego ¹⁰			Uzasadnienie wyboru celu tematycznego i priorytetów inwestycyjnych w odniesieniu do rozdziału 2.1
						EFRR	EFS	FS	
Oś Priorytetowa 9				EFRR	54 466 471	4%	0%	0%	
Oś Priorytetowa 10				EFS	18 818 016	0%	4%	0%	
				SUM A EFRR	1 361 661 767	100%	0%		
				SUM A EFS	470 450 400	0%	100 %		
				SUM A RPO	1 832 112 167				

RING-FENCINGI - Zasada koncentracji tematycznej środków w RPO WL 2014 – 2020

Oś Priorytetowa	Realizowane w Osi Cele Tematyczne	Ring-fencing – minimalny poziom koncentracji wg projektów rozporządzeń		Szacowany udział środków w RPO WL 2014-2020					
				Dla Osi		Ring-fencing dla RPO WL 2014-2020 (80% EFRR/20% EFS)			
				EFRR	EFS				
1. Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje	1, 2, 3		50% EFRR na szczeblu krajowym	24%		45% EFRR			
2. Energia przyjazna środowisku	4	10% EFRR na szczeblu krajowym (Oś 2 i 4)		21 %		21% EFRR			
3. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	5, 6			20%					
4. Mobilność regionalna i ekologiczny transport	4, 7			20%					
5. Przedsiębiorczość i zatrudnienie	8				47%				
6. Włączenie społeczne	9	20% EFS na szczeblu krajowym na CT 9 (Oś 6 i 8)	20-25% środków strukturalnych na CT 8, 9 i 10	60% EFS dla PO na max. 4 pr. inwest. Z CT 8, 9 i 10		29%	RF zachowany	RF zachowany (ponad 32%)	RF zachowany (priorytety inwestycyjne: 8.5, 8.9, 9.4, 10.1)
7. Edukacja, umiejętności i kompetencje	10				20%				
8. Infrastruktura społeczna	9,10			11%					
9. Pomoc techniczna				4%					
10. Pomoc techniczna					4%				
				100%	100%				

ROZDZIAŁ 3. OPIS OSI PRIORYTETOWYCH (ARTYKUŁ 87(2)(B) ORAZ (C) ROZP. OGÓLNEGO)

Rozdział 3.A. Opis osi priorytetowych z wyłączeniem pomocy technicznej (Artykuł 87 (2) (b) Rozp. Ogólnego)

OŚ PRIORYTETOWA 1: Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

Zakres koncentracji tematycznej obejmuje zaplanowane działania w obszarach komplementarnych dotyczących Celu tematycznego 1 *Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji*, Celu tematycznego 2 *Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych* oraz Celu tematycznego 3 *Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury*. Warunkuje to potrzeba podjęcia kompleksowych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w regionie.

Przedsiębiorstwa z województwa lubelskiego cechuje niska konkurencyjność w porównaniu z przedsiębiorstwami z województw z centralnej i zachodniej części kraju. Niska konkurencyjność przedsiębiorstw wynika, m.in. niewielkiej skali innowacyjności oferowanych produktów i usług, niedostatecznego stopnia współpracy pomiędzy sektorem MŚP a B+R oraz niskiej aktywności instytucji otoczenia biznesu. Przedsiębiorstwa z sektora MŚP z województwa charakteryzuje niski poziom komercjalizacji innowacji produktowych. W 2010 roku województwo lubelskie osiągnęło najniższy poziom udziału w przychodach netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych (15. pozycja w kraju), jak również jeden z najniższych udziałów w eksporcie produktów nowych w skali rynku w przychodach przedsiębiorstw ze sprzedaży (15. pozycja w kraju). Charakterystyka współpracy środowiska naukowego oraz przedsiębiorstw cechuje się niskim stopniem innowacyjności oraz małą aktywnością. Najczęściej stosowanymi formami współpracy są szkolenia, konferencje, konsultacje, rzadko zamawiane badania i współpraca badawczo-rozwojowa, co świadczy o złej kondycji sektora B + R nienastawionego na badania możliwe do zaaplikowania w regionalnych podmiotach gospodarczych. Kluczowa w tym zakresie jest zatem kwestia niskiego poziomu współpracy B + R z podmiotami gospodarczymi. Konieczna jest zmiana podejścia do tej współpracy, szczególnie poprzez nastawienie na prorynkowe aktywności badawcze. W ramach i Osi Priorytetowej przewidziane zostały działania mające na celu rozwój działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP. Wspierane będą badania własne, prowadzące do nowych rozwiązań, jak również inwestycje polegające na zakupie i wdrożeniu gotowych rozwiązań powstałych w wyniku przeprowadzonych prac badawczo-rozwojowych. Wsparcie będą mogły uzyskać również projekty polegające na świadczeniu podmiotom zewnętrznym odpłatnych usług badawczo-rozwojowych. W celu zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MŚP zaplanowany został dodatkowo szereg działań, polegający przede wszystkim na

wspieraniu inwestycji w innowacje i nowe rozwiązania. Wspierane będą projekty o charakterze inwestycyjnym, takie jak stworzenie odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie działalności gospodarczej, w tym wprowadzenie nowych produktów/usług w przedsiębiorstwach z sektora MŚP. W ramach I Osi Priorytetowej zaplanowane zostały również działania o charakterze nie inwestycyjnym, związane z m.in. wdrażaniem nowych modeli biznesowych, promocją przedsiębiorstw na nowych rynkach, współpracą w ramach inicjatyw klastrowych oraz działalnością instytucji otoczenia biznesu, głównie inkubatorów przedsiębiorczości. Zaplanowane zostały również działania mające na celu ułatwienie dostępu przedsiębiorstwom z sektora MŚP do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji – źródła poza bankowe.

Lubelszczyzna biorąc pod uwagę dwa minione okresy programowania w dalszym ciągu dysponuje niewielką ilością nowoczesnych rozwiązań spełniających wymogi „Strategii kierunkowej rozwoju informatyzacji Polski oraz perspektywicznej prognozy transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020”, wynikiem tego jest niskie wykorzystanie technik ICT zarówno w usługach sektora prywatnego, jak też w usługach publicznych świadczonych przez administrację publiczną. Region cechuje słaby rozwój e-usług na wszystkich stopniach zaawansowania. W związku z tym konieczne jest zapewnienie mieszkańcom województwa powszechnego dostępu do usług on-line na całym obszarze regionu, w tym zwłaszcza do usług świadczonych przez administrację samorządową

Oś priorytetowa przewiduje jako cel wsparcie dla przedsiębiorców (głównie MŚP) w zakresie: rozwoju produktów i usług opartych na TIK, sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających ich potrzebom, wprowadzania procesów modernizacyjnych. Wspierany będzie również rozwój usług elektronicznych administracji, jej funkcjonowania oraz rozwój i zwiększenie dostępu do usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (zastosowania rozwiązań z obszaru ICT powinny być kompatybilne z systemami krajowymi) oraz ponadto digitalizacja całości wspólnego dziedzictwa kulturowego, naukowego i edukacyjnego oraz rozwój systemu instytucji i narzędzi zapewniających jego archiwizację, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do zasobów dziedzictwa kulturowego. Zakłada się również zapewnienie rozwoju i wdrożenia TIK w ramach e-zdrowia.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 1:

Priorytet 1.2.

promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwój powiązań między przedsiębiorstwami, centrami B+R i szkołami wyższymi (...), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Wzrost udziału przedsiębiorstw z sektora MŚP w nakładach B+I w województwie lubelskim poprzez wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw oraz wzmocnienie potencjału przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia działalności B+R.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wartość nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych z województwa lubelskiego	mln PLN	532	2011		GUS	Raz na rok
	Wartość nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw z sektora usług z województwa lubelskiego mln	mln PLN	65,3	2011		GUS	Raz na rok
	Udział sektora przedsiębiorstw w ogólnej wartości nakładów na działalność badawczo-rozwojową w województwie lubelskim	%	13	2010		GUS	Raz na rok
	Odsetek udzielonych patentów w regionie w liczbie patentów ogółem w Polsce	%	5,2	2011		GUS	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa – MŚP.
2. Rodzaje beneficjentów - MŚP, IOB.
3. Przykłady działań:
  - wsparcie tworzenia infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (w tym tworzenie CBR).
  - stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw (wsparcie prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa, „fundusz ograniczania ryzyka”).
  - zakup wyników prac B+R/technologii, praw do własności intelektualnej, w tym patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej związanej z wdrażanym produktem lub usługą („bon na innowacje”).
  - wsparcie uzyskania praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technicznych.
  - finansowanie powstawania i działalności spółek komercjalizujących badania naukowe
  - wsparcie MSP na początkowych etapach wzrostu, których przedsięwzięcia oparte są na innowacyjnych rozwiązaniach,
  - wsparcie doradczo-szkoleniowe dla MSP niezbędne do rozwoju działalności B+R prowadzonej przez przedsiębiorców,
  - promocja współpracy nauki i biznesu, promocja innowacyjności oraz internacjonalizacji jako źródła konkurencyjności gospodarki.
4. Typy projektów:
  - a) Zakup wyposażenie infrastruktury badawczo-rozwojowej oraz ekspertyz i analiz

wykonanych przez jednostki badawczo-rozwojowe (JBR) celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług - prowadzenie badań celowych.

- b) Stworzenie pełnej infrastruktury badawczo-rozwojowej umożliwiające komercyjne świadczenie usług badawczo-rozwojowych.
- c) Inwestycje polegające na zakupie i wdrożeniu innowacyjnych rozwiązań.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego¹¹)

W I Osi priorytetowej „Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje” planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych. Będą to instrumenty kapitałowe, mieszane, pożyczkowe i poręczeniowe. W ramach przedmiotowego PI zaplanowano wsparcie inwestycji w ramach dotacji dla wysoce innowacyjnych projektów oraz projektów w fazie badawczo rozwojowej. Projekty w fazie wdrożeniowej będą wspierane za pomocą instrumentów zwrotnych (inwestycje wskazane w pkt. 4 a) i b) kwalifikują się do dotacji, natomiast inwestycje wskazane w pkt. c) do instrumentów zwrotnych).

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla projektów w zakresie innowacji lub B+R (CI)	PLN	(wartości)	
	Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach (CI)	Szt.		
	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI)	Szt.		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wdrożonych wyników prac B+R	Szt.		
	Liczba dokonanych zgłoszeń	Szt.		

¹¹ W niniejszym materiale w opisie każdego Priorytetu Inwestycyjnego wskazano orientacyjnie planowany zakres zastosowania instrumentów finansowych. Niemniej jednak należy wskazać, iż ostateczne określenie zakresu wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej (rodzaju instrumentów finansowych oraz obszarów w których będą stosowane) a także udział środków z EFRR i EFS uzależnione będzie od wyników ewaluacji ex-ante.

patentowych

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 1:

Priorytet 2.2

Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Rozwój produktów i usług opartych na TIK, sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających ich potrzebom, wprowadzania procesów modernizacyjnych

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe (stronę internetową, systemy typu EDI) w przedsiębiorstwach ogółem	%	6,4	2011		GUS BDL	Raz na rok
	Udział przedsiębiorstw, dla których strona internetowa spełniała funkcje prezentacji katalogów, wyrobów lub cenników w przedsiębiorstwach ogółem	%	42	2011		GUS BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele

1. Grupa docelowa – mieszkańcy województwa lubelskiego, przedsiębiorcy.
2. Rodzaje beneficjentów - przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu.
3. Przykłady działań:
Wspieranie działań mających na celu tworzenie, rozwój produktów i usług opartych na TIK związanych z działalnością MŚP.
4. Typy projektów:
  - zakup sprzętu i oprogramowania umożliwiający wprowadzenie nowej e-usługi
  - wdrożenie wirtualnego systemu obsługi działalności MŚP
  - rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami
  - zakup licencji na oprogramowanie, zakup usług IT, wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych w organizacji i zarządzaniu przedsiębiorstwem
  - uruchomienie strony internetowej, portalu, wortalu internetowego
  - stworzenie portalu pracowniczego do zarządzania zasobami personalnymi on-line

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Możliwe wspieranie inwestycji infrastrukturalnych i technologii informatyczno-komunikacyjnych finansowaniem zwrotnym. Dla projektów o niskiej rentowności należy pozostawić narzędzia dotacyjne, zaś projekty opłacalne ekonomicznie mogą być realizowane na zasadach komercyjnych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Brak odpowiednich wskaźników w zaproponowanym zestawie wskaźników (tabela z MRR)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
			(wartości)	

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wspartych przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą związaną z gospodarką elektroniczną (UP)	szt.	(wartości)	
	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 1 – informacja	szt.		
	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 2 -	szt.		

	interakcja			
	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 3 – dwustronna interakcja	szt.		
	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 4 – transakcja	szt.		
	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 5 – personalizacja	szt.		
	Liczba przedsiębiorstw, w których wdrożono aplikacje cyfrowe wspomagające procesy biznesowe	szt.		
	Liczba wprowadzonych do oferty MŚP produktów cyfrowych	szt.		
	Liczba wprowadzonych do oferty MŚP produktów cyfrowych wykorzystujących udostępnione on-line zasoby i informacje publiczne*	szt.		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 1:

Priorytet 2.3

Wzmacnianie zastosowania rozwiązań cyfrowych w ramach e-gov, e-edukacji, włączenia cyfrowego, e-kultury i e-zdrowia

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Rozwój usług elektronicznych administracji w zakresie jej funkcjonowania oraz rozwój i zwiększenie dostępu do usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (zastosowania rozwiązań z obszaru ICT powinny być kompatybilne z systemami krajowymi)

Wsparcie digitalizacji w zakresie całości wspólnego dziedzictwa kulturowego, naukowego i edukacyjnego oraz rozwój systemu instytucji i narzędzi zapewniających jego archiwizację, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do zasobów dziedzictwa kulturowego.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

brak dostępnych wskaźników strategicznych na stronach instytucji statystycznych

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
----	----------	-----------------	----------------	------------	------------------	---------------	----------------------------

					(2022)		

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele

1. Grupa docelowa – mieszkańcy województwa lubelskiego, studenci, turyści.
2. Rodzaje beneficjentów
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
  - Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
  - Szkoły wyższe,
  - Jednostki naukowe,
  - Organizacje pozarządowe,
  - Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
  - Podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne
3. Przykłady działań:
Działania związane ze zwiększeniem dostępu i wykorzystania TIK w rozwoju e-usług.
4. Typy projektów:
  - platformy wymiany informacji o bezpieczeństwie i porządku publicznym,
  - rozwój elektronicznej platformy usług administracji publicznej e-urząd,
  - rozwój informatycznego systemu zarządzania w oświacie,
  - system zarządzania drogami województwa,
  - systemy informacji przestrzennej,
  - wirtualne muzea
  - wdrożenie e-usługi w placówkach kulturalnych,
  - digitalizacja zasobów placówek kultury i ich udostępnienie
  - multimedialne centra e-edukacji i wspierania kształcenia,
  - e-usługi w bibliotekach,
  - budowa zintegrowanego systemu informacji i zarządzania zbiorami bibliotek publicznych z użyciem technologii teleinformatycznych.
  - stworzenie platform edukacyjnych zapewniających publiczny i otwarty dostęp do usług oraz zasobów edukacyjnych,
  - projekty z zakresu e-zdrowia

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Możliwe wspieranie inwestycji infrastrukturalnych i technologii informatyczno-komunikacyjnych finansowaniem zwrotnym. Dla projektów o niskiej rentowności należy pozostawić narzędzia dotacyjne, zaś projekty opłacalne ekonomicznie mogą być realizowane na zasadach komercyjnych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Brak odpowiednich wskaźników w zaproponowanym zestawie wskaźników (tabela z MRR)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
			(wartości)	

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
1.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line (UP)	szt.	(wartości)	
2.	Pojemność zdigitalizowanych zasobów publicznych (UP)	GB		
3.	Liczba wdrożonych aplikacji lub uruchomionych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych	szt.		
4.	Liczba zmodernizowanych rejestrów publicznych	szt.		
5.	Liczba zdigitalizowanych utworów z zasobów publicznych	szt.		
6.	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 1 – informacja	szt.		
7.	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 2 - interakcja	szt.		
8.	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 3 – dwustronna interakcja	szt.		
9.	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 4 – transakcja	szt.		
10.	Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 5 – personalizacja	szt.		
11.	Pojemność zasobów i informacji publicznych udostępnionych on-line w formie umożliwiającej ponowne przetworzenie	GB		
12.	Liczba instytucji publicznych wykorzystujących obieg elektroniczny jako główną formę obiegu dokumentów	szt.		
13.	Liczba użytkowników zmodernizowanych rejestrów publicznych	szt.		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4 osi priorytetowej 1:

Priorytet 3.1

promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Rozwój przedsiębiorczości poprzez wdrażanie nowych pomysłów oraz przedsiębiorstw posiadających utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania ze względu na krótki okres funkcjonowania na rynku. Poszerzanie działalności firm już istniejących. Stworzenie warunków technicznych dla rozwoju przedsiębiorczości.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego	mIn PLN	2994,5	2010		GUS	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa - MŚP.
2. Rodzaje beneficjentów - MŚP, IOB, JST
3. Przykłady działań:
  - finansowanie powstawania i rozwoju nowych przedsiębiorstw (w tym usługi doradcze i szkoleniowe, „broker szkoleniowy”)
  - rozbudowa przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług,
  - zróżnicowanie produkcji lub świadczenia usług przedsiębiorstwa poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów /usług,
  - działania mające na celu dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmianę w sposobie świadczenia usług, skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia,
  - wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw,
  - tworzenie warunków technicznych dla rozwoju przedsiębiorczości.
4. Typy projektów:
  - a) Projekty miękkie nakierowane na specjalistyczne doradztwo w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych, uwarunkowań administracyjno-prawnych prowadzenia

działalności gospodarczej, w tym rachunkowości,

- b) Projekty twarde polegające na wsparciu bezpośrednim przedsiębiorstw nowopowstałych.
- c) Projekty polegające na tworzeniu nowej i rozwoju istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W I Osi priorytetowej „Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje” planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych. Będą to instrumenty kapitałowe, mieszane, pożyczkowe i poręczeniowe.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI)	Szt.	(wartości)	
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI)	Szt.		
	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw (CI)	Szt.		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI)	PLN		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI)	PLN		
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI)	RJR		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla projektów w zakresie innowacji lub B+R (CI)	PLN		
	Liczba przedsiębiorstw wspieranych w celu wprowadzenia na rynek nowych produktów (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw wspieranych w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI)	Szt.		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych	ha		
	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu[szt.]	Szt.		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5 osi priorytetowej 1:

Priorytet 3.2

Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodawiania

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MŚP na rynku krajowym i międzynarodowym, poprzez wdrażanie nowych modeli biznesowych oraz promocję oferty firm na nowych rynkach.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego	mln PLN	2994,5	2010		GUS	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa - MŚP.
2. Rodzaje beneficjentów - MŚP, IOB.
3. Przykłady działań:
  - promocja przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych (finansowanie udziału przedsiębiorstw na wystawach, targach, itp.)
  - wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw (finansowanie misji gospodarczych, wizyt studyjnych, itp.)

4. Typy projektów:

- a) Udział w targach i misjach, w tym zagranicznych.
- b) Doradztwo w zakresie opracowania i wdrożenia nowych modeli biznesowych.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

W I Osi priorytetowej „Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje” planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych. Będą to instrumenty kapitałowe, mieszane, pożyczkowe i poręczeniowe.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI)	Szt.	(wartości)	
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI)	Szt.		
	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw (CI)	Szt.		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI)	Szt.		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI)	Szt.		
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI)	EPC		
	Liczba przedsiębiorstw wspieranych w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI)	Szt.		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	Szt.	(wartości)	
	Liczba podpisanych kontraktów handlowych zagranicznych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	Szt.		
	Liczba podpisanych krajowych kontraktów handlowych przez wsparte przedsiębiorstwa	Szt.		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6 osi priorytetowej 1:

Priorytet 3.3

Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, dzięki inwestycjom w innowacje.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego	mln PLN	2994,5	2010		GUS	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa - MŚP.
2. Rodzaje beneficjentów - MŚP.
3. Przykłady działań:
  - rozbudowa przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług,
  - zróżnicowanie produkcji lub świadczenia usług przedsiębiorstwa poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów /usług,
  - działania mające na celu dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmianę w sposobie świadczenia usług, skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia.
4. Typy projektów:
  - a) Projekty twarde – budowa i wyposażenie odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej wprowadzenie nowych i/lub ulepszonych produktów/usług w przedsiębiorstwie.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

W I Osi priorytetowej „Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje” planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych. Będą to instrumenty kapitałowe, mieszane, pożyczkowe i poręczeniowe.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI)	Szt.	(wartości)	
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)	Szt.		
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI)	Szt.		
	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw (CI)	Szt.		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI)	PLN		
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI)	PLN		
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI)	EPC		
	Liczba przedsiębiorstw wspieranych w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI)	Szt.		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wprowadzonych innowacji produktowych	Szt.	(wartości)	
	Liczba wprowadzonych innowacji procesowych	Szt.		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7 osi priorytetowej 1:

Priorytet 3.4

wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Wzmocnienie współpracy pomiędzy funkcjonującymi w regionie przedsiębiorstwami z sektora MŚP w zakresie poszerzenia dostępu do wiedzy fachowej oraz stworzenie instrumentów umożliwiających wymianę doświadczeń. Ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do zewnętrznych, poza bankowych źródeł finansowania inwestycji.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Brak dostępnych wskaźników strategicznych na stronach instytucji statystycznych

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa - IOB, MŚP.
2. Rodzaje beneficjentów - IOB, MŚP.
3. Przykłady działań:
  - profesjonalizacja usług IOB oraz w ograniczonym zakresie rozwój niezbędnej infrastruktury parków naukowo-technologicznych, centrów transferu technologii, spółek celowych, akademickich inkubatorów przedsiębiorczości itp.
  - usługi doradcze i szkoleniowe dla podmiotów zarządzających parkami przemysłowymi, inkubatorami przedsiębiorczości i innymi instytucjami o podobnym charakterze (IOB),
  - rozwój klastrów regionalnych
  - zasilenie funduszy pożyczkowych, poręczeniowych i kapitałowych.
4. Typy projektów:
  - a) Wsparcie sektora MŚP poprzez działalność Instytucji Otoczenia Biznesu (Wsparcie MŚP poprzez IOB).
  - b) Tworzenie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W I Osi priorytetowej „Konkurencyjność przedsiębiorstw i innowacje” planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych. Będą to instrumenty kapitałowe, mieszane, pożyczkowe i poręczeniowe.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Brak odpowiednich wskaźników w zaproponowanym zestawie wskaźników (tabela z MRR)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
			(wartości)	

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wspartych instytucji otoczenia biznesu - ośrodki przedsiębiorczości	[szt.]	(wartości)	
	Liczba nowych i ulepszonych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu	[szt.]		
	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu	[szt.]		
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji	[szt.]		
	Liczba wspartych funduszy kapitału podwyższonego ryzyka	[szt.]		
	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez fundusze kapitału podwyższonego ryzyka	[szt.]		
	Wartość inwestycji kapitałowych w przedsiębiorstwa wsparte przez fundusze kapitału podwyższonego ryzyka	[PLN]		
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	[szt.]		
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	[szt.]		
	Wartość udzielonych pożyczek	[PLN]		
	Liczba wspartych funduszy poręczeniowych	[szt.]		
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze doręczeniowe	[szt.]		
	Wartość udzielonych poręczeń	[PLN]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

**OŚ PRIORYTETOWA 2:
Energia przyjazna środowisku**

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 2:

Priorytet 4.1

Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego regionu; Wzrost wytwarzania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Udział energii odnawialnej w produkcji energii ogółem	[%]	11,19	2011		GUS – Ochrona środowiska 2012	Raz na rok
	Udział produkcji energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem	[%]	7,22	2011		GUS - Ochrona środowiska 2012	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Partnerzy społeczni i gospodarczy
  - Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki

- Przedsiębiorcy
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
- Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej)

3. Przykłady działań/Typy projektów:

- wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego,
- biokomponenty i biopaliwa, zakłady do produkcji urządzeń OZE,
- efektywna dystrybucja ciepła z OZE (m. in. pompy ciepła, geotermia, kotłownie).

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W ramach priorytetu planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	[MW]		
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	[tony ekwiwalentu CO ₂]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	[szt.]		
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	[szt.]		
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biokomponentów	[szt.]		
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biopaliw	[szt.]		
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów/biopaliw	[szt.]		
	Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej w wyniku realizacji projektów	[kW/rok]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (viii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 2:

Priorytet 4.2

Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE przez przedsiębiorstwa

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw; Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz energii wytwarzanej z odpadów

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Udział produkcji energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem	[%]	7,22	2011		GUS - Ochrona środowiska 2012	Raz na rok
	Zużycie energii elektrycznej wg sektorów ekonomicznych:	[GWh]		2011		GUS - BDL	Raz na rok
	- ogółem		5290				
	- sektor przemysłowy		2040				
	- sektor energetyczny		308				
	- sektor transportowy		160				

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -

- Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
  - Przedsiębiorcy
3. Przykłady działań/Typy projektów:
- Wsparcie MŚP w zakresie efektywności energetycznej MŚP (zmniejszenie strat energii, ciepła, wody),
  - Audyty energetyczne (przemysłowe) MŚP.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W ramach priorytetu planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	[MW]		
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	[tony ekwiwalentu CO ₂]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	[szt.]		
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	[szt.]		
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biokomponentów	[szt.]		
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biopaliw	[szt.]		
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów/biopaliw	[szt.]		
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej w wyniku realizacji projektów	[MWh/rok]		
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektów	[MJ/rok]		
	Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej w wyniku realizacji projektów	[kW/rok]		
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji	[szt.]		
	Spadek zużycia wody przez wsparte przedsiębiorstwa*	[m ³ /rok]		
	Spadek zużycia energii przez wsparte przedsiębiorstwa*	[MWh/rok]		

* Wskaźnik na liście WLWK dla PI 6.5 i 6.6 – niezgodność listy wobec linii demarkacyjnej

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 2:

Priorytet 4.3

Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zwiększenie efektywności energetycznej w budownictwie użyteczności publicznej; Wzrost efektywności energetycznej poprzez ograniczenie zużycia energii elektrycznej

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Zużycie energii elektrycznej wg sektorów ekonomicznych: - ogółem	[GWh]	5290	2011		GUS - BDL	Raz na rok
	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania – pozostała działalność związana z ochroną środowiska: - oszczędzanie energii na 1 mieszkańca	[tys. zł]	4,1	2011		GUS - BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Partnerzy społeczni i gospodarczy
  - Jednostki naukowe
  - Szkoły wyższe
  - Kościoły i związki wyznaniowe
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
  - Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
  - Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej)
3. Przykłady działań/Typy projektów:
Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:
  - ociepleniem obiektu,
  - wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
  - przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów wodno-kanalizacyjnych,
  - instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
  - instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W ramach priorytetu planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	[MW]		
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	[tony ekwiwalentu CO ₂]		
	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	[kWh/rok]		
	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	[gospodarstwa domowe]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
1	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	[szt.]		
2	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	[szt.]		
3	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej w wyniku realizacji projektów	[MWh/rok]		
4	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektów	[GJ/rok]		
5	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	[szt.]		
6	Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej w wyniku realizacji projektów	[kW/rok]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4 osi priorytetowej 2:

Priorytet 4.5

Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygujących

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Ochrona środowiska i redukcja emisji zanieczyszczeń; Poprawa jakości powietrza, spełnianie standardów emisyjnych oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania – pozostała działalność związana z ochroną	[tys. zł]	4,1	2011		GUS - BDL	Raz na rok

środowiska: - oszczędzanie energii na 1 mieszkańca							
---	--	--	--	--	--	--	--

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Partnerzy społeczni i gospodarczy
  - Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
  - Jednostki naukowe
  - Szkoły wyższe
  - Przedsiębiorcy
  - Kościoły i związki wyznaniowe
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
  - Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
  - Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej)
3. Przykłady działań/Typy projektów:
Wsparcie wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej dla poszczególnych typów obszarów, stanowiące uzupełnienie projektów realizowanych z poziomu krajowego. Przykładowo działania obejmujące wsparcie: sieci ciepłowniczych i chłodniczych, oświetlenie, inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego, oświetlenie miejskie, działania informacyjno promocyjne dot. np. oszczędności energii, kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W ramach priorytetu planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	[tony ekwiwalentu CO ₂]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na

priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej w wyniku realizacji projektów	[MWh/rok]		
	Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej w wyniku realizacji projektów	[kW/rok]		
	Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej*	[km]		
	Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej*	[km]		

* Wskaźnik z poziomu KRAJOWEGO – jeśli nie zmieni się linia demarkacyjna wskaźnik należy usunąć.

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)**3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))****3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))****3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))****PRIORYTET INWESTYCYJNY 5 osi priorytetowej 2:****Priorytet 4.7**

Promowanie wysokosprawnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię cieplną

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Poprawa efektywności energetycznej

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Produkcja energii elektrycznej	[GWh]	2030,9	2011		GUS - BDL	Raz na rok
	Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku – ogółem	[GJ]	10681253	2011		GUS - BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)**3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład**

w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Partnerzy społeczni i gospodarczy
  - Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
  - Przedsiębiorcy
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
  - Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
  - Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej)
3. Przykłady działań/Typy projektów:
  - Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu,
  - Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z OZE,
  - Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu,
  - Budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W ramach priorytetu planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	[tony ekwiwalentu CO ₂]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej w wyniku realizacji projektów w wyniku realizacji projektów	[MWh/rok]		
	Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej w wyniku realizacji projektów	[kW/rok]		
	Liczba wybudowanych /zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej z OZE w	[szt.]		

	ramach kogeneracji			
	Liczba wybudowanych /zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	[szt.]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

**OŚ PRIORYTETOWA 3:
Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów**

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

Oś priorytetowa *Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów* będzie realizowana poprzez ściśle ze sobą powiązane działania z obszaru dwóch celów tematycznych. Działania w ramach celu tematycznego 5 *Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem* oraz celu tematycznego 6 *Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów*, są komplementarne i tworzą wspólną logikę dzięki której możliwa będzie realizacja celów założonych dla poszczególnych priorytetów. Logika przyjęta dla osi priorytetowej wskazuje, że najlepszym sposobem na wykorzystanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego do stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego jest kreowanie działań bazujących na zasobach przyrodniczych i kulturowych Województwa Lubelskiego. Jednocześnie warunkiem zachowania dobrej jakości zasobów przyrodniczo-kulturowych jest podjęcie działań zabezpieczających przed ich degradacją obejmujących ochronę bioróżnorodności i dziedzictwa kulturowego a także inwestycje z zakresu gospodarki odpadami, gospodarki wodnej w tym zabezpieczenia przeciwpowodziowego oraz poprawy jakości środowiska miejskiego.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 3:

Priorytet 5.2

Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą; Wzrost efektywności systemów ratowniczo-gaśniczych oraz systemów ostrzegania

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Zbiorniki wodne ogółem	[szt]	2	2011		GUS - BDL	Raz na rok
	Zbiorniki wodne – pojemność całkowita	[m ³]	176900	2011		GUS - BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Parki narodowe i krajobrazowe
  - PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
  - Partnerzy społeczni i gospodarczy
  - Instytucje uczestniczące w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym
  - Spółki wodne
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną działające w sferze ochrony środowiska
3. Przykłady działań/Typy projektów:
  - Rozwój form małej retencji
  - Organizacja systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych (głównie sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych, wyposażenie jednostek ratowniczych) i usuwania skutków katastrof

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej	[osoby]		
	Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przed pożarami lasów	[osoby]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wprowadzonych do użycia systemów monitorowania zagrożeń i systemów wczesnego ostrzegania	[szt.]		
	Liczba wybudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	[szt.]		
	Liczba wybudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych urządzeń dla celów ochrony	[szt.]		

	przed pożarami lasów			
	Pojemność nowych obiektów retencji	[m ³]		
	Liczba nowych/zmodernizowanych stanowisk pomiarowych i innych narzędzi w zakresie monitoringu stanu środowiska	[szt.]		
	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	[szt.]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 3:

Priorytet 6.1

Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Stworzenie sprawnego systemu zagospodarowania odpadów w oparciu o instalacje regionalne; Ograniczenie ilości odpadów składowanych na wysypiskach zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	[%]	9,3	2011		GUS – BDL	Raz na rok
	Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	[szt.]	116	2011		GUS - BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa

Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.

Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy

2. Rodzaje beneficjentów

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
- Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
- Podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną działające w sferze ochrony środowiska

3. Przykłady działań/Typy projektów:

- Kompleksowe działania skierowane na poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi m.in. poprzez ograniczenie wytarzania odpadów komunalnych, promowanie ponownego wykorzystania, wdrażanie technologii odzysku i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych - w oparciu o WPGO,
- Kompleksowa poprawa gospodarowania odpadami innymi niż komunalne oraz niebezpiecznymi - w oparciu o WPGO,
- Likwidacja dzikich wysypisk i mogilników.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów	[Mg/rok]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	[szt.]		
	Moc przerobowa ZZO	[Mg/rok]		
	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	[osoby]		
	Spadek ilości odpadów wytwarzanych przez wsparte przedsiębiorstwa	[Mg/rok]		
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	[osoby]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 3:

Priorytet 6.2

Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa; Zapobieganie degradacji środowiska poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Przepustowość oczyszczalni ścieków	[m ³ /dobę]	484928	2011		GUS - BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –

Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy

2. Rodzaje beneficjentów -

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
- Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
- Podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne

- Spółki wodne
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną działające w sferze ochrony środowiska
3. Przykłady działań/Typy projektów:
- Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi – podział interwencji w oparciu o obecnie aktualizowany KPOŚK (do 10 tys. RLM).
  - Budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody)
  - Zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakupu i remontu urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę	[osoby]		
	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków	[RLM]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba wybudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	[szt.]		
	Długość wybudowanej, rozbudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej	[km]		
	Długość wybudowanej, rozbudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej	[km]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4 osi priorytetowej 3:

Priorytet 6.3

Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój instytucji kultury; Wzrost atrakcyjności i konkurencyjności turystycznej regionu

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Zwiedzający muzea i oddziały	[osoby]	935920	2011		GUS - BDL	

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Parki narodowe i krajobrazowe
  - PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
  - Organizacje pozarządowe
  - Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
  - Podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne
  - Kościoły i związki wyznaniowe
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną działające w sferze ochrony środowiska
3. Przykłady działań/Typy projektów:
  - Przebudowa i renowacja instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych (m.in. muzea, skanseny, budowle, zespoły budynków w tym budynki sakralne); dostosowanie ich do działalności kulturalnej, ew. połączonej z komercyjną
  - Zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp., wsparcie i rozwój centrów informacji kulturalnej i promocji kultury, promocja kultury

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Brak odpowiednich wskaźników w zaproponowanym zestawie wskaźników (tabela z MRR)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba odnowionych obiektów dziedzictwa kulturowego*	[szt.]		
	Liczba osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem*	[osoby/rok]		
	Liczba osób korzystających z nowej/zmodernizowanej infrastruktury turystyki/obiektów turystycznych*	[osoby/rok]		
	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na cele turystyczne*	[ha]		
	Liczba obiektów przeznaczonych na cele turystyczne*	[szt.]		

* Wskaźnik spoza listy WLWK

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5 osi priorytetowej 3:

Priorytet 6.4

Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa; Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego oraz podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych	[ha]	570005,6	2011		GUS - BDL	
	Udział wspartych obszarów prawnie chronionych w powierzchni obszarów prawnie chronionych ogółem*	[%]	0	2013		IZ	

* Wskaźnik spoza listy WLWK

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów -
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Parki narodowe i krajobrazowe
  - Podmioty sprawujące nadzór lub zarządzające obszarami chronionymi
  - Regionalny Konserwator Przyrody
  - Właściwe jednostki rządowe i samorządowe
  - PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
  - Instytucje naukowe oraz badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe lub ich jednostki organizacyjne
  - Instytucje oświatowe
  - Ośrodki edukacji ekologicznej
  - Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
  - Podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną działające w sferze ochrony środowiska
3. Przykłady działań/Typy projektów:
  - Parki krajobrazowe i rezerваты przyrody: podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. Opracowywanie planów/programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo
  - Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie,

- ogrody botaniczne, ekoparki
- Projekty dotyczące działalności gospodarczej wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze wraz z promocją np. stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne dla ich zagospodarowania na cele turystyczne
- Budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych)

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów*	[ha]		
	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony	[ha]		

* Wskaźnik na liście WLWK dla PI 6.5

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba gatunków objętych działaniami ochronnymi	[szt.]		
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	[osoby]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6 osi priorytetowej 3:

Priorytet 6.5

Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, rekultywację terenów poprzemysłowych i

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Ochrona środowiska i redukcja emisji zanieczyszczeń w przestrzeni miejskiej
Przywrócenie atrakcyjności terenów zdegradowanych i przemysłowych

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Powierzchnia gruntów: - zrekultywowanych w ciągu roku - zagospodarowanych w ciągu roku	[ha]	24 9	2011		GUS - BDL	Raz na rok
	Emisja zanieczyszczeń gazowych (z zakładów szczególnie uciążliwych)	[t/rok]	5578811	2011		GUS - BDL	Raz na rok

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa –
Osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu.
Mieszkańcy rynku ponadregionalnego i międzynarodowego, potencjalni turyści i inwestorzy
2. Rodzaje beneficjentów
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
  - Partnerzy społeczni i gospodarczy
  - Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki
  - Jednostki naukowe
  - Szkoły wyższe
  - Przedsiębiorcy
  - Kościoły i związki wyznaniowe
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
  - Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
  - Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej)
3. Przykłady działań/Typy projektów:
  - Wsparcie MŚP: wsparcie inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza dla sektora MŚP, w tym instalacje i urządzenia (np. filtry) do redukcji zanieczyszczeń powietrza (pyłowe, gazowe), systemy monitoringu powietrza
  - Inwestycje dotyczące hałasu (monitoringu hałasu)
  - Rekultywacja terenów przemysłowych, w tym: likwidowanie izolacji tych obszarów od pozostałych przestrzeni miejskich, zabezpieczenie przed niekontrolowanym przedostaniem

się zanieczyszczeń przemysłowych do wód gruntowych, zatrzymanie dalszej degradacji tych terenów, poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, udostępnienie terenów dla mieszkańców (np. dla celów rekreacyjnych), ożywienie terenów poprzemysłowych poprzez wprowadzenie na teren rewitalizowany nowych inwestycji

- Systemy pomiaru zanieczyszczeń w miastach oraz systemy informowania mieszkańców o poziomach zanieczyszczeń

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

W ramach priorytetu planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów	[ha]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Spadek emisji dwutlenku siarki w wyniku interwencji	[tony/rok]		
	Spadek emisji tlenu azotu w wyniku interwencji	[tony/rok]		
	Spadek emisji pyłów w wyniku interwencji	[tony/rok]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

OŚ PRIORYTETOWA 4: Mobilność regionalna i ekologiczny transport

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

Oś priorytetowa **Mobilność regionalna i ekologiczny transport** będzie realizowana poprzez powiązane działania z obszaru dwóch celów tematycznych. Działania w ramach celu tematycznego 4 *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, w tym priorytety inwestycyjne* oraz celu tematycznego 7 *Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych*, są komplementarne i sprzyjają zwiększeniu dostępności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej. Utworzenie spójnego systemu transportu poprzez budowę zintegrowanego systemu transportu w znacznym stopniu przyczyni się do obniżenia zanieczyszczeń powietrza w szczególności emisji dwutlenku węgla. Jednym z priorytetów Strategii Europa 2020 jest rozwój zrównoważony czyli wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej między innymi poprzez modernizację sektora transportu i zmniejszenia jego udziału w emisji związków węgla. Założenia te można osiągnąć poprzez m.in. wprowadzanie niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego, elektryfikację sieci, budowę/przebudowę infrastruktury transportu oraz inteligentne zarządzanie ruchem. Również zapisy WRS wskazują, iż jednym z głównych działań w ramach EFRR jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, w szczególności w ramach planów zrównoważonego transportu miejskiego.

Ponadto Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 wśród działań służących realizacji celu: *Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii*, przewiduje zadania w zakresie budowy, remontu i przebudowy dróg zapewniających bardziej płynny ruch pojazdów, budowy parkingów w systemie Park & Ride, korzystanie w większym zakresie ze zbiorowych środków transportu, w tym szczególnie trolejbusów (edukacja ekologiczna, podniesienie komfortu podróżowania środkami publicznymi, itp.), wprowadzenia nowoczesnych systemów programowania sygnalizacji świetlnej, stworzenie wygodnych punktów przesiadkowych, a także budowy ścieżek rowerowych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 4:

Priorytet 4.5

Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygujących

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty

(artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))**OKREŚLONY CEL 1: Ochrona środowiska i redukcja emisji zanieczyszczeń****Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)**

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Całkowita emisja zanieczyszczeń powietrza – dwutlenek siarki	kg/km ²	556,4	2011		GUS BDL	Co roku
	Międzygałęziowa dostępność transportowa terytorium Polski: Lubelskie - [A]-dostępność do sieci transportowej, wsk. POPAREA -*[B] dostępność przestrzenna (średnia)		0,8970 0,3484	2008		IGIPZ PAN dla MRR	

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)**3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:**

1. Grupa docelowa: osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu
2. Rodzaje beneficjentów:
Miasta o liczbie mieszkańców powyżej 30 tys. oraz obszary powiązane z nimi funkcjonalnie i działające na ich obszarze:
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
  - Podmioty świadczące usługi transportu publicznego na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenie miast objętych działaniem wyłonione do świadczenia tych usług zgodnie z Prawem zamówień publicznych.
3. Przykłady działań:
Pomoc przewidziana jest dla projektów dotyczących modernizacji, przebudowy istniejącej sieci komunikacyjnej jak i zakupu nowoczesnego taboru. Wsparcie uzyskają kompleksowe projekty dotyczące systemów transportu publicznego w miastach liczących w granicach administracyjnych powyżej 30 tys. mieszkańców.
4. Typy projektów:
  - wsparcie wynikające z planów niskoemisyjnych dla poszczególnych typów obszarów, stanowiące uzupełnienie projektów realizowanych z poziomu krajowego. W przypadku miast i ich obszarów funkcjonalnych projekty realizowane mogą być w formule ZIT
  - zrównoważona mobilność miejska - budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego
  - zakup niskoemisyjnego taboru trolejbusowego i autobusowego
  - budowa systemów park&ride, bike&park
  - przebudowa infrastruktury miejskiej w celu ograniczania ruchu drogowego w centrach miast

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych w ramach działania.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Całkowita długość nowych lub ulepszonych linii trolejbusowych	km		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Pojemność zakupionego lub zmodernizowanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	[osoby]	(wartości)	
	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	[szt.]		
	Liczba wybudowanych obiektów "Park&Ride"	[szt.]		
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "Park&Ride" (w tym dla osób niepełnosprawnych)	[szt.]		
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	[szt.]		
	Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych	[km]		
	Liczba wybudowanych multimodalnych centrów przesiadkowych	[szt.]		
	Liczba wybudowanych obiektów "Bike&Ride"	[szt.]		
	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach "Bike&Ride"	[szt.]		
	Długość dróg lub linii kolejowych, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	[szt.]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z

uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 4:

Priorytet 7.2

Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa poprzez integrację regionalnego układu transportowego z krajowym systemem transportowym

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Międzygałęziowa dostępność transportowa terytorium Polski: Lubelskie		0,8970	2008		IGIPZ PAN dla MRR	
	- [A]-dostępność do sieci transportowej, wsk. POPAREA		0,3484				
	-*[B] dostępność przestrzenna (średnia)						

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa: osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu

2. Rodzaje beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną

3. Przykłady działań:

W ramach działania realizowane będą projekty przyczyniające się do zwiększenia mobilności regionalnej - projekty dotyczące robót budowlanych i modernizacji sieci dróg o znaczeniu regionalnym, budowy obwodnic miejscowości, a także infrastruktury towarzyszącej położonej w ciągu budowanych bądź modernizowanych dróg. Wsparciem objęte zostaną także projekty poprawiające bezpieczeństwo w ruchu drogowym w sieci dróg wojewódzkich ewentualnie powiatowych (likwidacja miejsc niebezpiecznych, systemy informacji dla kierowców).

4. Typy projektów:

- inwestycje z zakresu budowy, przebudowy dróg wojewódzkich, ewentualnie powiatowych i gminnych w sieci kompleksowej TEN-T oraz stanowiących połączenie do sieci TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (Inteligentne Systemy Transportowe).

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

Nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych w ramach działania.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Całkowita długość nowych dróg, z czego TEN-T	[km]		
	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg, z czego TEN-T	[km]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Długość dróg lub linii kolejowych, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	[km]	(wartości)	
	Długość wybudowanych dróg wojewódzkich	[km]		
	Długość przebudowanych dróg wojewódzkich	[km]		
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	[km]		
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	[km]		
	Długość wybudowanych dróg gminnych ¹²	[km]		
	Długość przebudowanych dróg gminnych ¹³	[km]		
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	[szt.]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

¹² Dla projektów realizowanych w formule ZIT.

¹³ Dla projektów realizowanych w formule ZIT.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 4:

Priorytet 7.3

Rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zmniejszenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne poprzez rozwój efektywnego, zintegrowanego systemu transportowego.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Całkowita emisja zanieczyszczeń powietrza – dwutlenek siarki	kg/km ²	2011	556,4 l		GUS-BDL	
	Międzygałęziowa dostępność transportowa terytorium Polski: Lubelskie - [A]-dostępność do sieci transportowej, wsk. POPAREA -*[B] dostępność przestrzenna (średnia)		0,8970 0,3484	2008		IGIPZ PAN dla MRR	

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa: osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu
2. Rodzaje beneficjentów:
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
3. Przykłady działań:

W ramach działania dofinansowanie otrzymują projekty dotyczące budowy lub przebudowy centrów logistycznych lub terminali transportu multimodalnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
4. Typy projektów:
  - rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu
  - roboty budowlane i modernizacja przystanków, węzłów przesiadkowych – zintegrowanych z innymi rodzajami systemów transportu
  - systemy sterowania ruchem kolejowym jako element projektów intermodalnych i multimodalnych

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych w ramach działania.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Brak odpowiednich wskaźników w zaproponowanym zestawie wskaźników (tabela z MRR)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Długość dróg lub linii kolejowych, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	[km]	(wartości)	
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	[szt.]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4 osi priorytetowej 4:

Priorytet 7.4

Rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Wzmocnienie funkcjonowania transportu kolejowego jako czynnik poprawy warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Międzygałęziowa dostępność transportowa terytorium Polski: Lubelskie - [A]-dostępność do sieci transportowej, wsk. POPAREA -*[B] dostępność przestrzenna (średnia)		0,8970 0,3484	2008		IGIPZ PAN dla MRR	

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele:

1. Grupa docelowa: osoby, instytucje i przedsiębiorstwa korzystające z rezultatów projektu
2. Rodzaje beneficjentów:
  - Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
  - Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną
  - Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
  - Zarządcy infrastruktury kolejowej
3. Przykłady działań:

W ramach działania wspierane będą projekty mające na celu zwiększenie konkurencyjności transportu kolejowego poprzez modernizację i zakup niskoemisyjnego taboru kolejowego oraz niezbędnego wyposażenia.
4. Typy projektów:
  - budowa, modernizacja, rehabilitacja sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T
  - zakup i modernizacja niskoemisyjnego taboru kolejowego dla połączeń wojewódzkich

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych w ramach działania.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych, z czego TEN-T	[km]		

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
1.	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego	[szt.]	(wartości)	
2.	Pojemność zakupionego lub zmodernizowanego taboru kolejowego	[osoby]		
3.	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych przystanków kolejowych	[szt.]		
4.	Liczba przystanków kolejowych przystosowanych dla osób niepełnosprawnych	[szt.]		

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

OŚ PRIORYTETOWA 5:
Przedsiębiorczość i zatrudnienie

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 5:

Priorytet 8.5.

Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4: Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku

			zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)						
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

	opuszczeniu programu (C)		zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)						
--	--------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 roku życia (w tym osoby zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne).

2. Rodzaje beneficjentów

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

3. Przykłady działań:

- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy,
- pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego
- wspieranie mobilności zawodowej

4. Typy projektów:

- identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie,
- organizacja warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych,
- wsparcie psychologiczno - doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy,
- pośrednictwo pracy,
- doradztwo zawodowe,
- szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,
- staże/praktyki zawodowe,
- subsydiowanie zatrudnienia,
- mentoring u pracodawcy,
- identyfikacja luk kompetencyjnych pod wymogi konkretnego pracodawcy obejmujące przygotowanie zawodowe do pracy na danym stanowisku pracy,
- studia podyplomowe i uzupełniające,
- wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy (wyłącznie w połączeniu z subsydiowaniem zatrudnienia),
- wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach projektu, w tym w ramach zatrudnienia subsydiowanego lub wsparcie adaptacyjne dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy, obejmujące doradztwo, szkolenia oraz wsparcie indywidualnego opiekuna,

- jednorazowy dodatek relokacyjny dla osoby, która uzyskała zatrudnienie w odległości powyżej 50 km od miejsca stałego zamieszkania z przeznaczeniem na pokrycie kosztów dojazdu i/lub zakwaterowania w początkowym okresie zatrudnienia,
- zwrot kosztów dojazdu do miejsca zatrudnienia, szkolenia lub kształcenia,
- zwrot kosztów zakwaterowania, w przypadku podjęcia zatrudnienia poza stałym miejscem zamieszkania.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto	osoba		poziom projektów

	wsparciem w ramach programu (C)			
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	sztuka		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób w wieku do 30 lat objętych wsparciem w ramach programu	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu	osoba		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 5:

Priorytet 8.6.

Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET).

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Wzrost mobilności zawodowej osób młodych na rynku pracy.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwałe bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwałe bezrobotnych), które	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku

			zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)						
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwałe bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwałe bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

			osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)						
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwałe bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie poprzez badania ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa
  - osoby w wieku 15-25 lat, które nie uczestniczą w kształceniu/ szkoleniu lub pozostające bez zatrudnienia (w tym osoby zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne).
2. Rodzaje beneficjentów
  - wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
3. Przykłady działań:
  - pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
  - działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób młodych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy,
  - pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego przez osoby wchodzące na rynek pracy,
  - wspieranie mobilności zawodowej osób młodych.

4. Typy projektów:

- identyfikacja potrzeb osób młodych pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie,
- organizacja warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych,
- wsparcie psychologiczno - doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy,
- pośrednictwo pracy,
- doradztwo zawodowe,
- szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,
- staże/praktyki zawodowe,
- subsydiowanie zatrudnienia,
- mentoring u pracodawcy,
- identyfikacja luk kompetencyjnych pod wymogi konkretnego pracodawcy obejmujące przygotowanie zawodowe do pracy na danym stanowisku pracy,
- studia podyplomowe i uzupełniające,
- wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy (wyłącznie w połączeniu z subsydiowaniem zatrudnienia),
- wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach projektu, w tym w ramach zatrudnienia subsydiowanego lub wsparcie adaptacyjne dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy, obejmujące doradztwo, szkolenia oraz wsparcie indywidualnego opiekuna,
- jednorazowy dodatek relokacyjny dla osoby, która uzyskała zatrudnienie w odległości powyżej 50 km od miejsca stałego zamieszkania z przeznaczeniem na pokrycie kosztów dojazdu i/lub zakwaterowania w początkowym okresie zatrudnienia,
- zwrot kosztów dojazdu do miejsca zatrudnienia, szkolenia lub kształcenia,
- zwrot kosztów zakwaterowania, w przypadku podjęcia zatrudnienia poza stałym miejscem zamieszkania.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach	osoba		poziom projektów

	programu (C)			
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	sztuka		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób nieaktywnych, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w wieku 15-24 lata objętych wsparciem w ramach programu	osoba	(wartości)	poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 5:

Priorytet 8.7.

Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Rozwój przedsiębiorczości, w tym wzrost samozatrudnienia.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4: Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 3. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudni	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku

	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	eni) (C). 1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 3. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

			programu (C)						
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 3. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana przez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023
	Liczba utworzonych miejsc pracy	sztuka	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 3. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana	Raz do roku
	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	sztuka	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana przez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

			ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 3. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C).						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa
  - osoby fizyczne zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.
2. Rodzaje beneficjentów
  - w przypadku dotacji bezzwrotnych - wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych),
  - w przypadku preferencyjnych pożyczek - podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej w szczególności:
    - banki krajowe, banki zagraniczne, instytucje kredytowe lub instytucje finansowe,
    - banki spółdzielcze,
    - podmioty, które nie działają w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczają zyski na cele statutowe służące tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości przez udzielanie pożyczek,
    - konsorcja powyższych podmiotów.
2. Przykłady działań:
  - preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
  - bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy,
  - dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej na spłatę pożyczki,
  - wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.
4. Typy projektów:
  - doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy, i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,
  - preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
  - dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej na spłatę pożyczki,
  - bezzwrotne dotacje dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
  - wsparcie pomostowe - finansowe wypłacane miesięcznie w okresie do 12 miesięcy lub 18

miesiący,

- wsparcie pomostowe – niefinansowe obejmujące szkolenia i/lub doradztwo w zakresie efektywnego wykorzystania dotacji,
- mentoring w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	sztuka		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na

priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w ramach programu	Osoba	(wartości)	poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)**3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))****3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))****3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))****PRIORYTET INWESTYCYJNY 4 osi priorytetowej 5:****Priorytet 8.8.****Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego.****3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))**

OKREŚLONY CEL 1: Wzmocnienie działań na rzecz równouprawnienia płci oraz godzenia życia zawodowego i prywatnego.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:**Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)**

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, poszukujących	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

	pracy po opuszczeniu programu (C)		wsparcie w ramach programu (C)						
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

			(C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)						
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany

wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- osoby pozostające bez zatrudnienia (w tym zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne), wchodzące lub powracające na rynek pracy po urloпах macierzyńskich/wychowawczych oraz po okresie opieki nad osobą zależną.

2. Rodzaje beneficjentów

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

3. Przykłady działań:

- wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia, seniorami i osobami niepełnosprawnymi oraz poprawa dostępu do usług opiekuńczych w wymiarze jakościowym i ilościowym,
- wdrożenie elastycznych form zatrudnienia (work sharing, telepraca, elastyczne godziny pracy, wypożyczanie pracowników),
- wspieranie aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich/wychowawczych oraz po okresie opieki nad osobami zależnymi.

4. Typy projektów:

- pokrycie kosztów opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 w żłobku lub klubie dziecięcym, w przypadku, gdy co najmniej jedno z rodziców lub opiekunów prawnych dziecka objętego opieką powraca na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem lub wychowaniem dzieci,
- wsparcie usług świadczonych przez dziennego opiekuna dziecka do 3 roku życia,
- pokrycie części kosztów opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 świadczonych przez nianię,
- wdrożenie elastycznych form zatrudnienia, w szczególności:
  - a) work sharing,
  - b) telepraca,
  - c) elastyczne godziny pracy,
  - d) wypożyczanie pracowników.
- organizacja warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych,
- wsparcie psychologiczno - doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy,
- szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,
- staże / praktyki zawodowe,
- subsydiowanie zatrudnienia,
- pośrednictwo pracy,
- doradztwo zawodowe,
- identyfikacja luk kompetencyjnych danej osoby pod wymogi konkretnego pracodawcy obejmujące przygotowanie zawodowe na dane stanowisko pracy.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	sztuka		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób opiekujących się osobami zależnymi, które zostały objęte wsparciem w ramach programu	Osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba utworzonych miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych, u dziennego opiekuna i u niani	Sztuka		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z

uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5 osi priorytetowej 5:

Priorytet 8.9.

Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Wzrost adaptacyjności przedsiębiorców i ich pracowników do zmieniających się wymogów rynków gospodarczych.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	1.Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C) 2.Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób,	osoba	1.Liczba osób	Brak	Nie	Nie	Tak	Monitorowana	Raz do

	które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)		zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C) 2.Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)		dotyczy	dotyczy		nie	roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	1.Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C) 2.Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023
	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie w dotychczasowym miejscu pracy	osoba	1. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C) 2. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- pracodawcy i pracownicy pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne,
- osoby, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu,
- przedsiębiorcy mikro-, mali- i średni oraz ich pracownicy,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

2. Rodzaje beneficjentów

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

3. Przykłady działań:

- wsparcie na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej
- zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wrażenia planu rozwoju działalności / planu restrukturyzacji,
- wsparcie outplacementowe,
- podnoszenie świadomości pracowników i kadr zarządzających modernizowanych firm w zakresie możliwości i potrzeby realizacji projektów wspierających procesy zmian.

4. Typy projektów:

- szkolenia oraz inne usługi rozwojowe mających na celu podwyższenie lub nabycie kwalifikacji zawodowych przez kadry zarządzające i pracowników przedsiębiorstw MMSP (osoby prowadzące działalność gospodarczą),
- szkolenia/doradztwo mające na celu podniesienie świadomości właścicieli oraz kadry kierowniczej przedsiębiorstw w zakresie potrzeby stałego podnoszenia kwalifikacji przez pracowników,
- doradztwo związane z procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi dla mikro-, małych- i średnich przedsiębiorstw (w tym dla osób prowadzących działalność gospodarczą),
- doradztwo oraz szkolenia dla mikro-, małych- i średnich przedsiębiorstw (w tym dla osób prowadzących działalność gospodarczą) w obszarach pozwalających na rozwój na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw,
- wsparcie dla osób zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, realizowane w formie tworzenia i wdrażania programów typu outplacement, w szczególności:
  - szkolenia,
  - doradztwo zawodowe,
  - poradnictwo psychologiczne,
  - pośrednictwo pracy,
  - staże i praktyki zawodowe przygotowujące do podjęcia pracy w nowym zawodzie,
  - subsydiowanie zatrudnienia uczestnika projektu u nowego pracodawcy,
  - bezzwrotne wsparcie finansowe dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą,
  - doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej,
  - wsparcie pomostowe - finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie do 12 miesięcy lub 18 miesięcy,

- wsparcie pomostowe – niefinansowe obejmujące szkolenia i/lub doradztwo w zakresie efektywnego wykorzystania dotacji,
- mentoring w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	sztuka		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
----	----------------------------	-----------------	-------------------------	---------------

	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób zagrożonych zwolnieniem z pracy (w tym osoby zwolnione) objętych wsparciem w ramach programu	osoba		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6 osi priorytetowej 5:

Priorytet 8.10.

Aktywne i zdrowe starzenie się.

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Wzrost mobilności zawodowej osób starszych.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

N r	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub	osoba	1. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

	szkolenie po opuszczeniu programu (C)		objętych wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)						
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	1. Liczba osób, nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C) 2. Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	Rok 2019 i 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- pracownicy długotrwale pracujący w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie,
- osoby objęte programami profilaktycznymi i programami zdrowotnymi,
- pracodawcy sektora MMSP zatrudniający osoby starsze.

2. Rodzaje beneficjentów

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych),
- podmioty posiadające potencjał do opracowania i/lub wdrożenia programów profilaktycznych, rehabilitacji leczniczej oraz zdrowotnych m.in. szpitale kliniczne, uczelnie medyczne, instytuty badawcze.

3. Przykłady działań:

- programy przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia,
- realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy,
- opracowanie i wdrożenie projektów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu,
- opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy,
- opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy,
- programy zdrowotne dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych, w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach systemu powszechnych świadczeń zdrowotnych.

4. Typy projektów:

- szkolenia przekwalifikujące oraz usługi doradcze przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia,
- staże przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia,
- refundacja części wynagrodzenia pracownika, który został przekwalifikowany na inne stanowisko pracy u tego samego pracodawcy,
- wyposażenie stanowiska pracy pracownika, który został przekwalifikowany na inne stanowisko pracy u tego samego pracodawcy,
- programy profilaktyczne w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy,
- opracowanie i wdrożenie programów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu,
- opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy,
- kompleksowe programy w zakresie profilaktyki zdrowotnej służące wspieraniu aktywności zawodowej obejmujące m.in.:
  - badania profilaktyczne,
  - szkolenia,
  - turnusy rehabilitacyjne.

- programy zdrowotne dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych, w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach powszechnych świadczeń zdrowotnych obejmujące m.in.:
  - badania lekarskie,
  - szkolenia,
  - turnusy rehabilitacyjne,
  - zajęcia rehabilitacyjne.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	sztuka		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	sztuka		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu	osoba	(wartości)	poziom projektów
	Liczba osób objętych badaniami profilaktycznymi/ programami zdrowotnymi/ programami rehabilitacyjnymi w ramach programu	osoba	(wartości)	poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

OŚ PRIORYTETOWA 6:

Włączenie społeczne

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 6:

Priorytet 9.4.

Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1:

Wzrost integracji społecznej i zawodowej osób oraz rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w regionie.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C).	osoba	Liczba osób nieaktywnych objętych wsparciem (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

			(C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C).	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku

			h zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana nie poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa, m.in.:
  - osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne, dzieci, osoby starsze, osoby bezdomne,
  - rodziny wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym,
  - otoczenie osób wykluczonych społecznie.
2. Rodzaje beneficjentów, m.in.:
  - instytucje pomocy i integracji społecznej,
  - instytucje rynku pracy,
  - placówki opiekuńczo – wychowawcze,
  - NGO,
  - JST,
  - jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,
  - PFRON,
  - OHP.
3. Przykłady działań:
  - programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową, w tym programy na rzecz społeczności marginalizowanych oraz programy integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych
  - rozwój form aktywnej integracji i pracy socjalnej.
4. Typy projektów, m.in.:
  - instrumenty aktywnej integracji, w tym instrumenty aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej,

- instrumenty i usługi rynku pracy,
- działania o charakterze środowiskowym,
- promocja i wsparcie wolontariatu,
- programy aktywności lokalnej.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach programu	osoba		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 6:

Priorytet 9.7.

Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1:

Rozwój wysokiej jakości usług publicznych oraz wzrost dostępności tych usług w regionie.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C).	osoba	Liczba osób nieaktywnych objętych wsparciem (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku

			w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C).	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

			Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa m.in.: –
  - osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osoby starsze, osoby niepełnosprawne,
  - otoczenie osób wykluczonych społecznie, w tym rodziny osób wykluczonych społecznie,
  - rodziny dysfunkcyjne,
  - dzieci i młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym.
2. Rodzaje beneficjentów, m.in.:
  - JST,
  - jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,
  - podmioty świadczące usługi społeczne, w tym ośrodki wsparcia, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
  - NGO,
  - podmioty wykonujące działalność leczniczą,
  - podmioty świadczące usługi zdrowotne.
3. Przykłady działań:
  - świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych w celu zwiększenia ich dostępności oraz poprawy jakości,
  - wsparcie organizacji opieki nad osobami zależnymi.
4. Typy projektów, m.in.:
  - usługi pomocy społecznej,
  - usługi wsparcia rodziny (w tym m.in. poradnictwo specjalistyczne) i pieczy zastępczej,
  - usługi opiekuńcze i zdrowotne, w tym m.in. z zakresu rehabilitacji leczniczej oraz

ochrony zdrowia psychicznego,

- wsparcie dla tworzenia/funkcjonowania placówek wsparcia dziennego, w tym m.in. pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży, środowiskowych instytucji aktywizujących osoby niepełnosprawne,
- bony opiekuńcze.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego) Nie dotyczy

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych	osoba		poziom projektów

	wykluczeniem społecznym, które skorzystały z podstawowych usług społecznych w ramach programu			
--	---	--	--	--

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 6:

Priorytet 9.8.

Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C).	osoba	Liczba osób nieaktywnych objętych wsparciem (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

	szkolenie po opuszczeniu programu (C)		długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C).	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

			zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023
	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych	sztuka	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych (szt.)	sztuka	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

			w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).						
	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	sztuka	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).					Monitorowana poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa, m.in.:
  - podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne,
  - podmioty prowadzące działalność gospodarczą, deklarujące chęć przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne,
  - osoby fizyczne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne,
  - osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym.
2. Rodzaje beneficjentów, m.in.:
  - Ośrodki Wsparcia Podmiotów Ekonomii Społecznej (OWES),
  - NGO,
  - podmioty ekonomii społecznej,
  - JST,
  - jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego.
3. Przykłady działań:
  - rozwój usług wsparcia ekonomii społecznej,
  - tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej,
  - tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej,
  - rozwój współpracy podmiotów ekonomii społecznej z sektorem biznesu,
  - wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej o charakterze integracyjnych (np. CIS),
4. Typy projektów, m.in.:

- wsparcie dla utworzenia/funkcjonowania i wzmocnienia potencjału instytucji wspierających ekonomię społeczną,
- wsparcie tworzenia przedsiębiorstw społecznych, m.in. wsparcie doradczo-szkoleniowe, przyznanie środków finansowych, wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności,
- usługi wspierające rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz ekonomii społecznej,
- budowa sieci współpracy podmiotów ekonomii społecznej z sektorem biznesu,
- wsparcie dla utworzenia/funkcjonowania podmiotów integracji społecznej,
- usługi na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach programu (UP).	osoba		poziom projektów
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem	sztuka		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (viii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4 osi priorytetowej 6:

Priorytet 9.9.

Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zwiększenie aktywności społeczności lokalnych oraz wzmocnienie rozwoju lokalnego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo poszukujących	osoba	Liczba osób nieaktywnych objętych wsparciem	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

	pracy po opuszczeniu programu (C).		(C).						
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C).	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023

	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana	Raz do roku
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana poprzez badanie ewaluacyjne	2019 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa, m.in.: –
  - społeczności lokalne;
  - osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym;
  - otoczenie osób wykluczonych społecznie.
2. Rodzaje beneficjentów, m.in.:
  - NGO działające lokalnie,
  - Lokalne Grupy Działania,
  - JST,
  - jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,
  - OSP.
3. Przykłady działań:
  - działania na rzecz aktywności społeczności lokalnych i rozwoju lokalnego, ze szczególnym

uwzględnieniem społeczności marginalizowanych, ukierunkowane zwłaszcza na obszary biedy, obszary rewitalizowane,

4. Typy projektów, m.in.:

- oddolne inicjatywy nakierowane na rozwiązywanie problemów społecznych,
- działania o charakterze szkoleniowym, doradczym oraz animacyjnym mające na celu wzrost integracji społecznej, zwiększenie aktywności zawodowej i edukacyjnej społeczności lokalnych,
- rozwój dialogu, partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju lokalnego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C).	osoba		poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	osoba		poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

OŚ PRIORYTETOWA 7:

Edukacja, umiejętności i kompetencje

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 7:

Priorytet 10.1.

Zapobieganie i ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i promowanie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Zmniejszenie nierówności w upowszechnieniu edukacji oraz w jakości usług edukacyjnych.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej oraz docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowanie	Raz do roku

	programu (C)		programu (C) Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)						
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C) Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana	Raz do roku
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana poprzez badanie ewaluacyjne	2019 - 2023
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C) Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowana poprzez badanie ewaluacyjne	2019 - 2023
	Liczba	osoba	Liczba osób	Brak	Nie	Nie	Tak	Monitorowana	Raz do

	nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK		zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)		dotyczy	dotyczy		nie	roku
--	---	--	--	--	---------	---------	--	-----	------

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- Dzieci w wieku przedszkolnym określonym w ustawie o systemie oświaty
- Rodzice dzieci w wieku przedszkolnym określonym w ustawie o systemie oświaty
- Nauczyciele i pracownicy pedagogiczni przedszkoli, szkół i placówek oświatowych
- Instruktorzy praktycznej nauki zawodu
- Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i inne funkcjonujące formy wychowania przedszkolnego
- Uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych)
- Osoby, które przedwcześnie opuściły system oświaty
- Młodociani pracownicy
- Szkoły i placówki oświatowe, które prowadzą kształcenie ogólne i zawodowe

2. Rodzaje beneficjentów

- Szkoły i placówki oświatowe realizujące kształcenie ogólne oraz ich organy prowadzące lub inne podmioty w partnerstwie z ww.
- Szkoły i placówki oświatowe realizujące kształcenie zawodowe oraz ich organy prowadzące lub inne podmioty w partnerstwie z ww..
- Organy prowadzące przedszkola lub inne formy wychowania przedszkolnego lub inne podmioty w partnerstwie z ww.

3. Przykłady działań:

- Upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, w tym poprzez działania służące indywidualizacji podejścia do ucznia
- przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji, w tym wsparcie placówek z terenów de faworyzowanych
- poprawa jakości edukacji w szkołach prowadzących kształcenie ogólne
- doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych
- Rozwój wysokiej jakości szkolnictwa zawodowego
- Wsparcie kształcenia nauczycieli, prowadzących kształcenie ogólne, specjalne i zawodowe w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego, jako element wsparcia szkoły
- kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu „Cyfrowa szkoła” w obszarach e-nauczyciel i e-szkoła
- Prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz dotyczących edukacji w regionie

4. Typy projektów:

- Tworzenie nowych przedszkoli lub wsparcie istniejących przedszkoli przede wszystkim na

obszarach wiejskich, ale także na obszarach przechodzących procesy restrukturyzacyjne w miastach.

- Realizowane systemowo, we wszystkich gimnazjach na terenie województwa lubelskiego, doradztwo edukacyjno-zawodowe informujące uczniów już na etapie gimnazjum o korzyściach płynących z wyboru danej ścieżki edukacyjnej oraz możliwościach dalszego kształcenia w kontekście uwarunkowań m.in. lokalnego i regionalnego rynku pracy.
- Kontynuacja programów indywidualizacji procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych wynika z konieczności dalszego dostosowywania szkół w realizację nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, której charakter wymaga wdrożenia kompleksowego programu wspomagającego szkołę w procesie edukacji, uwzględniającego indywidualną pracę z dzieckiem w celu wspierania jego osobistego rozwoju.
- Systemowo, we wszystkich szkołach podstawowych (klasy IV-VI), gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie województwa lubelskiego, realizowane wsparcie dotyczące:
  - pracy z uczniem zdolnym;
  - pracy z uczniem mającym problemy z naukami matematyczno – przyrodniczymi i technicznymi i/lub językami obcymi;
  - zajęć sportowych.
- Program pomocy stypendialnej dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe) z terenu województwa lubelskiego, mających wysokie osiągnięcia w zakresie nauk matematyczno – przyrodniczych i technicznych i/lub uzyskuje wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym indywidualnym lub zespołowym, na szczeblu regionalnym, krajowym lub międzynarodowym, których niekorzystna sytuacja materialna stanowi barierę w dalszym rozwoju.
- Realizowana systemowo, we wszystkich szkołach prowadzących kształcenie zawodowe na terenie województwa lubelskiego, organizacja staży i/lub praktyk dla uczniów u przedsiębiorców i/lub przygotowania zawodowego młodocianego pracownika, obejmującego naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy.
- tworzenie zespołów szkół i/lub zespołów szkół i placówek funkcjonujących jako centra kształcenia zawodowego i ustawicznego, w skład których wchodzi przynajmniej jedna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	Poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów

	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	<i>osoba</i>		Poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego dofinansowanych w ramach programu	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć lekcyjnych	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół i placówek, które wdrożyły rozwiązania w zakresie pracy z dzieckiem młodszym na danym progu edukacyjnym	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół, których laboratoria zostały wyposażone w ramach programu	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół i placówek, które podjęły działania na rzecz przeciwdziałania rozwarstwieniu społecznemu i segregacji	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół i placówek o najniższych wynikach edukacyjnych objętych wsparciem w ramach programu	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w ramach programu	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba uczniów objętych wsparciem w ramach programu	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach prowadzonych w oparciu o indywidualne podejście do ucznia	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba placówek i ponadgimnazjalnych szkół zawodowych wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba uczniów uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	<i>osoba</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół zawodowych współpracujących z pracodawcami w ramach programu	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego objętych wsparciem w ramach programu	<i>osoba</i>		Poziom projektów

	Liczba funkcjonujących centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego	<i>sztuka</i>		Poziom projektów
	Liczba jednostek samorządu terytorialnego, w których wdrożono partnerskie programy współpracy szkół zawodowych z ich otoczeniem społeczno –gospodarczym	<i>sztuka</i>		Poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 7:

Priorytet 10.3.

Poprawa dostępności uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenie i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: Wzmocnienie rozwoju zawodowego i podnoszenia kwalifikacji osób dorosłych.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary dla wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu zastosowany jako podstawa	Wartość bazowa	Jednostka miary dla wartości bazowej	Rok bazowy	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość raportowania

					oraz docelowej				
	Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C) Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C) Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku
	Liczba osób zatrudnionych	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane	Raz do roku

	ych po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)		bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)						
	Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 - 2023
	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (C)	osoba	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C) Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 - 2023
	Liczba osób świadczących usługi doradztwa edukacyjnego po opuszczeniu programu	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C) Liczba osób	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 - 2023

			zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)						
	Liczba uczestników w programie, którzy uzyskali kwalifikacje po jego opuszczeniu	osoba	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C) Liczba osób, nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C) Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	Brak	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Tak	Monitorowane poprzez badanie ewaluacyjne	2019 - 2023

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- Osoby w wieku 25-64 lata (oraz osoby nieuczące się w wieku 18-24 lata), zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia formalnego i pozaformalnego

2. Przykładowe rodzaje beneficjentów

- Placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego
- Ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego

3. Przykłady działań:

- Wsparcie dla osób dorosłych, w tym pracowników i przedsiębiorców, chcących podnosić kwalifikacje w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej

4. Przykładowe typy projektów:

- kształcenie w formach szkolnych lub w formach pozaszkolnych
- programy formalnej oceny i potwierdzania odpowiednich efektów uczenia się uzyskanych w sposób pozaformalny i nieformalny, prowadzące do podniesienia poziomu wykształcenia ogólnego lub nabycia kwalifikacji zawodowych
- szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności i kompetencji
- tworzenie zespołów szkół i/lub zespołów szkół i placówek funkcjonujących jako centra kształcenia zawodowego i ustawicznego, w skład których wchodzi przynajmniej jedna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Wspieranie za pomocą pożyczek edukacji formalnej i pozaformalnej osób dorosłych poprzez udzielenie pożyczek/dotacji umożliwiających sfinansowanie kosztów uczestnictwa tych osób w wszelkich rodzajach kursów, szkoleniach, studiach wyższych i podyplomowych, szkołach dla dorosłych.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba	(wartości)	Poziom projektów
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób nieaktywnych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób zatrudnionych objętych wsparciem w ramach programu (w tym samozatrudnieni) (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób poniżej 25 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat, które zostały objęte wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub pomaturalnym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, należących do mniejszości, objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba osób z innych grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które objęto wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne (C)	osoba		Poziom projektów
	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach programu (C)	osoba		Poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zrealizowanych we współpracy z pracodawcami	osoby		Poziom projektów
	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie rozwoju ich kompetencji kluczowych dla potrzeb rynku pracy	osoby		Poziom projektów

	Liczba funkcjonujących centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego	<i>sztuki</i>		Poziom projektów
<u>3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)</u>				
<u>3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))</u>				
<u>3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))</u>				
<u>3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))</u>				

OŚ PRIORYTETOWA 8:

Infrastruktura społeczna

3.A.0. Gdzie dotyczy, wyjaśnienie dotyczące zaprojektowania osi priorytetowej, która dotyczy więcej niż jednej kategorii regionu lub więcej niż jednego celu tematycznego lub więcej niż jednego funduszu (artykuł 87(1) Rozp. Ogólnego)

Zakres koncentracji tematycznej **8 Osi priorytetowej Infrastruktura społeczna** obejmuje zaplanowane działania w obszarze Celu tematycznego 9 *Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem* oraz Celu tematycznego 10 *Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie* i tworzy wspólną logikę, dzięki której możliwa będzie realizacja celów założonych dla poszczególnych priorytetów. Konstrukcja Osi wynika z diagnozy sytuacji w zakresie stanu infrastruktury ochrony zdrowia, usług społecznych, szkolnej i przedszkolnej na obszarze województwa lubelskiego jak również konieczności uwzględnienia szerokiej interwencji w jednej Osi uwarunkowanej potrzebą podjęcia kompleksowych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i wsparcia samozatrudnienia w obszarze ekonomii społecznej, edukacji oraz włączenia społecznego (zdrowia i usług społecznych). Uzupełnieniem ww. działań będzie wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Warunkuje to potrzebę podjęcia kompleksowych i zintegrowanych działań na rzecz grup docelowych wymagających wsparcia, jak również konieczność silnego powiązania powyższych kwestii z inwestycjami realizowanymi w ramach EFS przy czym zaproponowana koncentracja przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanych założeń programu operacyjnego, w obszarach w których realizacja inwestycji jedynie przy wsparciu środków EFS (przy uwzględnieniu cross-financingu) byłaby niewystarczająca.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1 osi priorytetowej 8:

Priorytet 9.1.

Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia oraz infrastruktury społecznej przyczyniający się do wzrostu jakości i dostępności do usług medycznych i społecznych w regionie

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub	odsetek		2010		GUS	Raz do roku

wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech podwskaźników) (%)							
--	--	--	--	--	--	--	--

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa, m.in.:

a) podmioty lecznicze¹⁴ wykonujące działalność leczniczą w zakresie:

- stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych (szpitale, zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, zakłady rehabilitacji leczniczej),
- specjalistycznej opieki ambulatoryjnej oraz psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej (w tym leczenia uzależnień),

b) podmioty świadczące usługi społeczne, w tym m.in. ośrodki wsparcia, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, ośrodki interwencji kryzysowej, specjalistyczne ośrodki wsparcia, centra aktywizacji lokalnej, ośrodki diagnostyczno-terapeutyczne dla sprawców przemocy.

2. Rodzaje beneficjentów, m.in.:

- podmioty lecznicze,
- organy założycielskie podmiotów leczniczych,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną.

3. Przykłady działań:

- wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia w zakresie polepszenia jakości i dostępności usług medycznych w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS,
- wsparcie infrastruktury usług społecznych w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS.

4. Typy projektów, m.in.:

a. wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia w zakresie zidentyfikowanych na poziomie krajowym¹⁵ i regionalnym¹⁶ obszarów deficytowych w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS, w tym m.in.:

¹⁴ W rozumieniu Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 nr 112 poz. 654).

¹⁵ Choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne.

¹⁶ Na podstawie regionalnych dokumentów strategicznych: „Ocena stanu zdrowia mieszkańców województwa lubelskiego”; Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla województwa lubelskiego na lata 2012 – 2016 (przyjęty Uchwałą Nr CXVI/2228/2012 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 19 czerwca 2012 r.).

- dostosowanie podmiotów leczniczych do wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą,
  - zakup i modernizacja sprzętu medycznego z możliwością dostosowania pomieszczeń i infrastruktury technicznej do zainstalowania przedmiotowego sprzętu (maks. wartość prac dostosowawczych nie może przekroczyć 20% całkowitej wartości projektu),
  - zakup specjalistycznych środków transportu sprzętu medycznego (m.in. mammobusy, cytobusy, mobilne tomografy komputerowe).
- b. wsparcie infrastruktury usług społecznych w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS, w tym m.in.:
- inwestycje bezpośrednio wykorzystywane przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i powiązane z procesem aktywizacji społecznej oraz społeczno-zawodowej, jak również deinstytucjonalizacją usług,
  - wsparcie na rzecz rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Ewentualne zastosowanie instrumentów finansowych uzależnione od wyników ewaluacji ex-ante

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej (CI).	osoba		poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba zmodernizowanych podmiotów leczniczych	Sztuka		poziom projektów
	Liczba urządzeń aparatury medycznej/ sprzętu medycznego zakupionych w programie	Sztuka		poziom projektów
	Liczba zbudowanych/ przebudowanych / doposażonych obiektów infrastruktury społecznej.	Sztuka		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2 osi priorytetowej 8:

Priorytet 9.3.

Wspieranie przedsiębiorczości społecznej

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw społecznych w regionie.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech podwskaźników) (%)	odsetek	30,7 %	2010		GUS	Raz do roku

Tabela 4:

Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)

Nie dotyczy

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)

3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:

1. Grupa docelowa

- podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą, deklarujące chęć przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne,
- osoby fizyczne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne

2. Rodzaje beneficjentów

- Instytucje wspierające podmioty ekonomii społecznej w tym Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),
- podmioty ekonomii społecznej w tym organizacje pozarządowe,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.

3. Przykłady działań:

- programy dotacje inwestycyjne dla podmiotów ekonomii społecznej w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS

4. Typy projektów:

- rozbudowa, adaptacja i modernizacja infrastruktury podmiotów ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstw społecznych),
- zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności podmiotów ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstw społecznych),
- wyposażenie stanowiska pracy dla nowozatrudnionego pracownika.

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych(art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

Nie dotyczy

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)

3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Brak wskaźnika			poziom projektów

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem.	Sztuka		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)

3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))

3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))

3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 8:

Priorytet 10.4.

Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)

Poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone

cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Brak wskaźnika						

Tabela 4:**Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)**

Nie dotyczy

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)**3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:**

1. Grupa docelowa
  - Osoby i instytucje korzystające z rezultatów projektu.
2. Przykładowe rodzaje beneficjentów
  - Szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące lub inne podmioty w partnerstwie z ww. podmiotami.
  - Organy prowadzące przedszkola lub inne formy wychowania przedszkolnego lub inne podmioty w partnerstwie z ww. podmiotami.
3. Przykłady działań:
  - Infrastruktura szkół i placówek oświatowych wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS w ramach priorytetu inwestycyjnego 10.1, 10.3 oraz 10.2 (w zakresie szkolnictwa zawodowego).
  - Infrastruktura przedszkoli i podmiotów realizujących zadania w zakresie wychowania przedszkolnego w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS.
4. Typy projektów:
  - Wsparcie inwestycyjne szkół i placówek oświatowych (m.in. prace modernizacyjno-dostosowawcze, zakup wyposażenia pracowni w ramach edukacji zawodowej) pod warunkiem posiadania jasnej wizji i kompleksowych planów wykorzystania powstałej infrastruktury i jej powiązania z EFS (z uwzględnieniem kwestii demograficznych, jakości oraz możliwości utrzymania infrastruktury i/lub w związku z działaniami wynikającymi z Inteligentnych Specjalizacji i/lub Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego.
  - W szczególnie uzasadnionych przypadkach wsparcie rozwoju infrastruktury przedszkolnej w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS (budowa nowych obiektów możliwa jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków).

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)**3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)**

Nie dotyczy - z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia.

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)**3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)**

Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Brak wskaźnika			

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Liczba uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej wspartej w wyniku realizacji projektów.	osoba		Poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)**3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))****3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))****3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))****PRIORYTET INWESTYCYJNY 3 osi priorytetowej 8:****Priorytet 9.2.****Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności oraz obszarów miejskich i wiejskich.****3.A.1 Określone cele odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu oraz spodziewane rezultaty (artykuł 87 (2) (b) (i)-(ii))**

OKREŚLONY CEL 1: (określony cel zgodnie z definicją Państwa Członkowskiego / regionu)
Rozwój infrastruktury obszarów rewitalizowanych przyczyniający się rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów.

Tabela 3: Określone wskaźniki rezultatu dotyczące programu dla EFRR/FS (w podziale na określone cele) – Art. 87.2(b)(ii)

Nr	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech podwskaźników) (%)	odsetek	30,7 %	2010		GUS	Raz do roku

Tabela 4:**Wspólne oraz programowe wskaźniki rezultatu dla EFS (w podziale na Priorytet Inwestycyjny lub Określony Cel) – art. 87.2(b)(ii)**

Nie dotyczy

3.A.2 Działania, które mają być wsparte w ramach priorytetu inwestycyjnego (w podziale na priorytet inwestycyjny)**3.A.2.1 Opis rodzaju oraz przykłady działań, które mają być finansowane oraz ich spodziewany wkład w odpowiadające cele, zawierający, gdzie dotyczy:**

1. Grupa docelowa, m.in.:
  - społeczności lokalne,
  - JST,
  - podmioty gospodarcze.
2. Rodzaje beneficjentów, m.in.:
  - jednostki samorządu terytorialnego,
  - związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
  - samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
  - podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym,
  - spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki,
  - organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną,
  - kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych,
  - jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych,
  - podmioty sektora prywatnego.
3. Przykłady działań:
  - kompleksowa rewitalizacja w oparciu o Lokalne Plany Rewitalizacji.
4. Typy projektów, m.in.:
  - inwestycje infrastrukturalne na działania rewitalizacyjne obszarów zdegradowanych podporządkowane rozwiązywaniu problemów społecznych (rewitalizacja społeczna).

3.A.2.2 Główne zasady dotyczące wyboru operacji (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)**3.A.2.3 Planowane zastosowanie instrumentów finansowych (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)**

Ewentualne zastosowanie instrumentów finansowych uzależnione od wyników ewaluacji ex-ante

3.A.2.4 Planowanie zastosowanie dużych projektów (art. 87 (2) (b) (iii) Rozp. Ogólnego)**3.A.2.5 Wskaźniki produktu (w podziale na priorytet inwestycyjny (Tabele 5a oraz 5b) (art. 87 (2) (b) (iv) Rozp. Ogólnego)****Tabela 5a: Wspólne wskaźniki produktu dla EFRR, EFS ORAZ FS**

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Brak propozycji		(wartości)	

Tabela 5b: Określone wskaźniki produktu dla programu dla EFRR, EFS oraz FS (w podziale na

priorytet inwestycyjny)

Nr	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka miary	Wartość docelowa (2022)	Źródło danych
	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów.	ha		poziom projektów
	Liczba nowych/przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	sztuka		poziom projektów

3.A.3 Określone warunki dla EFS, gdzie dotyczy (w podziale na oś priorytetową, kategorię regionu)**3.A.4 Ramy wykonania (art. 87 (2) (b) (v))****3.A.5 Kategorie interwencji (art. 87 (2) (b) (vi))****3.A.6 Gdzie dotyczy, streszczenie dotyczące planowanego zastosowania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, gdzie jest to konieczne, działań mających na celu wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji oraz beneficjentów (wg osi priorytetowej) (art. 87 (2) (b) (vii))****Rozdział 3B. Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej (art. 87 (2) (c) Rozp. Ogólnego)**

Do opracowania na dalszym etapie prac

ROZDZIAŁ 4. PLAN FINANSOWY PROGRAMU OPERACYJNEGO (ART. 87 (2) (D))

Do opracowania na dalszym etapie prac

ROZDZIAŁ 5. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO – ART. 87(3) ROZP. OGÓLNEGO**5.1 *Gdzie dotyczy, podejście do stosowania instrumentu „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność” oraz zasady określania obszarów, gdzie będzie on wdrażany**

Informacje w zakresie ewentualnego zastosowania instrumentu CLLD zostaną uzupełnione na dalszym etapie prac nad RPO, z uwagi na trwające uzgodnienia na poziomie krajowym w tym zakresie.

5.2 Gdzie dotyczy, ustalenia związane ze zrównoważonym rozwojem obszarów miejskich (art. 87 (3)(a) Rozp. Ogólnego oraz art. 7 (2) i (3) Rozp. (UE) Nr [EFRR]

Tabela 20: Indykatywna alokacja dotycząca wsparcia EFRR dla działań związanych ze zrównoważonym rozwojem obszarów miejskich zgodnie z art. 7 (2) Rozp. (EU) Nr (EFRR) oraz indykatywna alokacja dotycząca wsparcia EFS dla działań zintegrowanych

1. Fundusz	2. Zasoby zgodnie z art. 7 (2) Rozp. (UE) Nr [EFRR]	3. Udział kolumny 2 w ogólnej alokacji funduszu w ramach programu operacyjnego
Ogółem EFRR		
Ogółem EFS		
Ogółem EFRR+EFS		

Tabela 21: Indykatoryna finansowa alokacja dla każdego ZIT zgodnie z Art. 7 (2) Rozp. EFRR w ramach każdej osi priorytetowej

Nazwa ZIT		
ROZSZERZENIE CENTRUM MIASTA LUBLIN POPRZEZ WPROWADZENIE ZINTEGROWANYCH INTERMODALNYCH ROZWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH		
Instytucja odpowiedzialna za wdrażanie ZIT: Miasto Lublin		
Priorytet	Fundusz	Indykatoryna alokacja finansowa (wsparcie unijne (EUR))
Oś Priorytetowa 1	EFRR	
Oś Priorytetowa 2	EFS	
Ogółem:		

5.3*Gdzie dotyczy, podejście do zastosowania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) (zgodnie z definicją w art. 99 Rozp. Ogólnego) inne niż rozwój obszarów miejskich zgodnie z art. 7 (2) Rozp. EFRR wraz z indykatoryną alokacją finansową z każdej osi priorytetowej.

Miasta odgrywają bardzo ważną rolę w systemie gospodarczym i społecznym kraju, jak i regionu. Stanowią one miejsca koncentracji aktywności gospodarczej, tj. wytwarzania znacznej części wartości dodanej oraz miejsc pracy. Stanowią wreszcie miejsce zamieszkania dużej części ludności województwa. Pełnią rolę ośrodków usługowych zapewniających obsługę mieszkańców samych miast, ale także ich obszaru funkcjonalnego delimitowanego w zależności od charakteru funkcji w różnych skalach przestrzennych. Każda z tych funkcji miast generuje sieć powiązań społecznych i gospodarczych o zasięgu lokalnym, subregionalnym, regionalnym i ponadregionalnym.

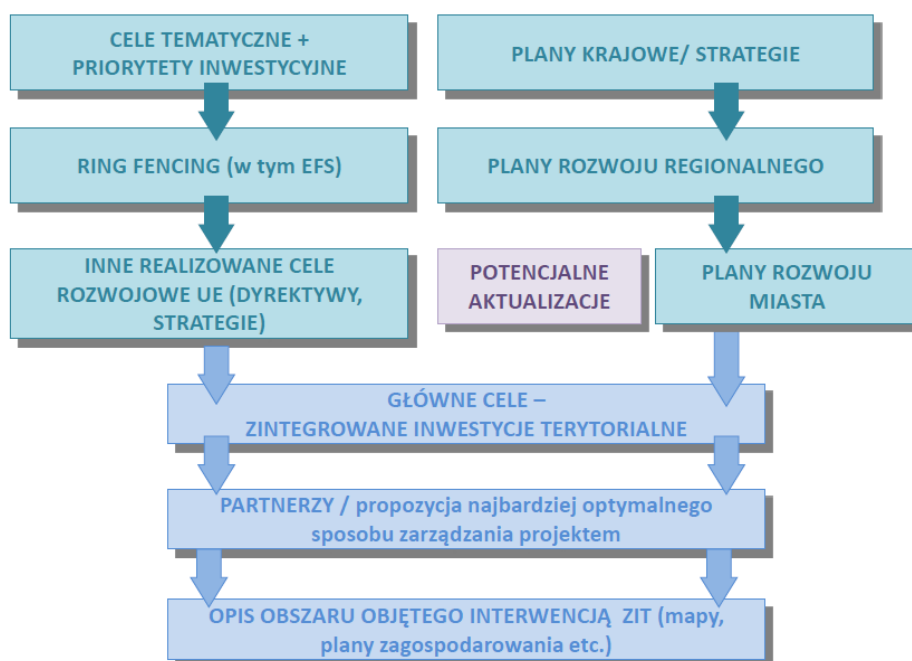
W ostatnich latach wyraźnie wzrasta znaczenie miast jako obszarów cechujących się największą zdolnością do kreowania wzrostu gospodarczego, szczególnie istotnych w prowadzeniu polityki rozwoju. Dostrzeżenie istotnej roli miast znajduje odzwierciedlenie w konkretnych działaniach prowadzonych, zarówno na szczeblu europejskim (zwłaszcza w Agendzie Terytorialnej UE, Karcie Lipskiej na rzecz Zrównoważonych Miast Europejskich, Deklaracji z Toledo oraz Strategii na rzecz Inteligentnego i Zrównoważonego Rozwoju Sprzyjającego Włączeniu Społecznemu EUROPA 2020), jak i krajowym (zwłaszcza w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju). Dlatego też IZ RPO już w roku 2012 rozpoczęła prace nad opracowaniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, które mają stać się jednym z elementów kształtowania polityki miejskiej w województwie, a przede wszystkim pozwolić na pełne osiągnięcie komplementarności w ramach podejścia zintegrowanego.

Opierając się na powyższych założeniach rozpoczęto rozmowy z przedstawicielami pięciu ośrodków miejskich: Lublina (stolica województwa) oraz Chełma, Zamościa, Białej Podlaskiej oraz Puław – jako ważnymi regionalnymi ośrodkami miejskimi. W tym celu opracowano ankietę dotyczącą opracowania ZIT, a także wstępne kryteria oceny propozycji ZIT.

Przyjęto, że podstawowe elementy ZIT obejmują:

- wyznaczone terytorium oraz zintegrowaną strategię rozwoju terytorialnego;
- pakiet działań podlegających implementacji oraz
- ustalenia dotyczące zarządzania ZIT.

Miasta opracowując Program Działań ZIT winne koncentrować się na osiągnięciu celu, który będzie miał wpływ na określony obszar funkcjonalny. Czasami może to oznaczać realizację projektu na całym terenie funkcjonalnym (przykład Miasta Biała Podlaska), ale także jedynie wykazanie wpływu projektu na obszar funkcjonalny (ZIT zgłoszony przez Miasto Lublin). W związku z tym, to miasto (jako główny beneficjent ZIT) winno decydować, jak będzie wyglądała docelowa struktura służąca opracowaniu, jak i wdrożeniu ZIT. Dodatkowo to także beneficjent winien decydować o formie projektów, które w najlepszy sposób będą decydowały o osiągnięciu celów szczegółowych, a przez nie celu ogólnego ZIT. Wydaje się, że najważniejszym jest podkreślenie, że projekty realizowane w ramach ZIT mają służyć realizacji celu ZIT. Poniżej w formie wykresu zaprezentowano metodologię przyjętą przez IZ RPO.

Poniżej przykładowo przedstawiono dane dotyczące największego ZIT, który ma być realizowany w województwie lubelskim i który opracowywany jest przez Miasto Lublin.

Tabela 22: Indykatoryna finansowa alokacja dotycząca ZIT innych niż te wymienione w punkcie 5.2

Nazwa ZIT		
Instytucja odpowiedzialna za wdrażanie ZIT:		
Priorytet	Fundusz	Indykatoryna alokacja finansowa (wsparcie unijne (EUR))
Oś Priorytetowa 1	EFRR	
Oś Priorytetowa 2	EFS	
Ogółem:		

5.4 Mechanizmy mające na celu zapewnienie koordynacji z działaniami na rzecz współpracy oraz strategiami makroregionalnymi oraz związanymi z basenami morskimi

Kolejne rozdziały do opracowania na dalszym etapie prac

ROZDZIAŁ 6. OKREŚLONE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE W NAJBARDZIEJ DOTKLIWY SPOSÓB SĄ DOTKNIĘTE UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH O NAJWYŻSZYM RYZYKU ZAGROŻENIA DYSKRYMINACJĄ LUB WYŁĄCZENIEM SPOŁECZNYM (ART. 87 (4) (A) ROZP. OGÓLNEGO)

ROZDZIAŁ 7. OKREŚLONE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CHARAKTEZUJĄ SIĘ NIEKORZYSTNYMI WARUNKAMI PRZYRODNICZYMI LUB DEMOGRAFICZNYMI (ART. 87 (4) ROZP. OGÓLNEGO)

ROZDZIAŁ 8. INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ ORAZ AUDYT, A TAKŻE ROLA PARTNERÓW (ART. 87 (5) ROZP. OGÓLNEGO)

ROZDZIAŁ 9 KOORDYNACJA – art. 87 (6) (A) Rozp. Ogólnego

ROZDZIAŁ 10. WARUNKI EX-ANTE (ART. 87 (6) (B) ROZP. OGÓLNEGO)

ROZDZIAŁ 11 ZMNIEJSZENIE OBCIĄŻENIA ADMINISTRACYJNEGO DLA BENEFICJENTÓW – ART. 87 (6) (C) ROZP. OGÓLNEGO

ROZDZIAŁ 12: ZASADY HORYZONTALNE – ART. 87 (7) ROZP. OGÓLNEGO

ROZDZIAŁ 13. ODDZIELNE CZĘŚCI – PRZEDSTAWIONE W POSTACI ANEKSÓW W WERSJI DRUKOWANEJ DOKUMENTU